

DRWO tehnika nameštaj

broj 75 ■ godina XIX ■ jul 2022. ■ cena 300 dinara ■ godišnja pretplata 1980 dinara ■ za inostranstvo 50 evra

9 7714511512008

Lamello

Bežično
spajanje

NOVO
DOSTUPNO OD
5. SEPTEMBRA 2022.

Classic X i Zeta P2 glodala za žljebove –
kekserice su sada dostupne kao verzije na
baterije za bežično i još brže spajanje

- Potpuna mobilnost
- Odmah spreman za upotrebu
- Rad na visini
- Nema opasnosti od spoticanja

NIGOS

MOCA

simpo

LESSTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

Weinig

MicroTri

xylexpo.com

Xylexpo
fieramilano

12
|
15

10
2022

**WOOD
WORKING
THAT MATTERS.**

27. SVETSKI BIJENALE DRVOPRERAĐIVAČKE
TEHNOLOGIJE I KOMPONENTI ZA INDUSTRIJU
NAMEŠTAJA

in parallel with

33 bi mu
fieramilano

From nature with compliments.

MicroTri

Vaš partner i dobavljač masivne bukve.

MicroTri d.o.o.; Karađorđeva 65; 11000 Beograd; Srbija
Tel +381 11 2621 689; Fax +381 11 2632 297; Email: timber@microtri.rs
www.microtri.rs

KLEIBERIT®

ADHESIVES • COATINGS

Nova generacija PUR lepкова za kantovanje
24 časa bez čišćenja mašine

Nova generacija potpuno ekoloških i trajno elastičnih
lepкова za polaganje parketa na bazi MS polimera

Montažni lepکovi u građevini

PVAC disperzije za lepljenje masiva
D2, D3, D4 klase vodootpornosti

PREKO 70 GODINA U DRVNOJ INDUSTRIJI

www.kleiberit.com

DRVOTEHNIKA

Revijalni časopis za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu

Časopis izlazi tromesečno

Osnivač i izdavač

EKOpress Blagojević d.o.o.

NOVI BEOGRAD

Antifašističke borbe 22, lokal 22

Tel/fax: +381 (0) 11 213 95 84, 311 06 39

mob: +381 63 289 611

www.drvotehnika.com

e-mail: office@drvotehnika.com

Godišnja pretplata 1.980 dinara

Pretplata za inostranstvo 50 evra

Izdavački savet

- Dragan Bojović, UNIDAS, Beograd
- Božo Janković, ENTERIJER Janković, Novi Sad
- Bogdan Kavazović, TIK stolarija, Sr. Mitrovica
- Stevan Kiš, EuroTehno, Sremska Kamenica
- Radoš Marić, MARIĆ, Čačak
- Rajko Marić, MICROTRI, Beograd
- Dr Živka Meloska, Šumarski fakultet Skoplje
- Dr Goran Milić, Šumarski fakultet Beograd
- Golub Nikolić, NIGOS elektronika, Niš
- Zvonko Petković, red. prof. Akademija SPC
- Dragan Petronijević, MOCA, Jablanica
- Gradimir Simijonović, TOOP WOOD, Beograd
- Vesna Spahn, WEINIG, MW Group, Kruševac
- Mr Borisav Todorović, BMSK, Beograd
- Milorad Žarković, ORAGO TERMO-T, Hrtkovci

Redakcija

- Mr Dragojlo Blagojević, direktor, glavni i odgovorni urednik
- Zoran Perović, tehnički urednik
- Nemanja Jokić, saradnik
- Mirjana Cenić, saradnik, Grdelica

Stručni konsultant

- Prof. dr Zdravko Popović, Šumarski fakultet
- Dipl. ing. Dobrivoje Gavović, Beograd
- Snežana Marjanović d.i.a. AMBIENTE, Čačak

Uplate za pretplatu, marketinške i druge usluge izvršiti na tekući račun broj

160-176289-53, BANCA INTESA ad Beograd

Devizni račun:

IBAN: RS35160005010001291720

Rukopisi i fotografije se ne vraćaju

Redakcija se ne mora slagati sa mišljenjem autora i izjavama sagovornika

Redakcija ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih poruka, niti za informacije u autorskim tekstovima

Priprema, štampa i distribucija
EKOpress Blagojević d.o.o.

Registarski broj APR: NV000356

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISSN 1451-5121

COBISS.SR-ID 112598028

Stubac za urednika

Svako ko ima vlast pada u iskušenje da je zloupotrebi.

Monteskje

Ništa nije opasnije od neznanja koje postane aktivno

Gete

Institucionalna pasivnost i korupcija

Dragojlo Blagojević

Kada se sa višedecenijskim životnim iskustvom osvrnemo na proteklih tridesetak godina u kojim nam se dešavalo sve i svašta, teško je lišiti se osećanja da je u ovom svetu zlo dominantnije nad dobrim.

Sećamo se početka devedesetih i raspada zemlje koju smo iskreno voleli, sećamo se rata, inflacije i sankcija, sećamo se bombardovanja, rušenja i ubijanja, pa revolucionarnog oktobra i činjenice da su globalizacija i partokratija na ove prostore stigle zajedno, pa su u našu zemlju skoro legalno ušle sumnjive, pljačkaške privatizacije ostavljajući iza sebe armiju otpuštenih i nezaštićenih radnika. Sve se to dešavalo krajem devedesetih i u prvih desetak godina ovog veka, kada su naša rukovodstva želela da se trijumfalno odlepe od kraja prošlog veka, ali su ih svi pokušaji da se od njega uz pljuvanje distanciraju, samo više spajali i jasno ukazivali na kontinuitet... A onda su delimične reforme, investicije i ozbiljni privredni pomoci uz dominantno politička trasiranja donela istinski ekonomski boljitak i bar prividnu sigurnost, pa kad se činilo da nam uistinu predstoji stabilan napredak i mir, stigla je korona, pa rat na istoku Evrope. A šta će nam doneti jesen i novi pritisci zapadnih moćnika sada samo možemo nagađati...

Kriza i prekid lanaca snabdevanja su pojačali procese deglobalizacije, pa uz jačanje suverenizma i nastojanja regionalnog interesnog povezivanja, rastu očekivanja da će predstojeći problemi vezani za divljanje cena energenata, inflaciju, pad životnog standarda, nestašice i strah od gladi biti lakše prevladani.

Praksa i politika se u svetu sigurno nigde ne podudaraju, a u društvima koja obiluju problemima, poput našeg, taj disbalans je više izražen, više se vidi, i da zlo bude veće, izgleda da većini sve manje smeta. U ogoljenom potrošačkom društvu u kome je eksploatacija prirode i čoveka već decenijama tiho prihvaćena praksa, uspeh je odavno izjednačen sa količinom novca sa kojom pojedinac raspolaže, a za zgrtanje novca ovde često nije potrebno obrazovanje, već neke sasvim druge veštine. Zato ne čudi podatak da prema jednom nedavnom istraživanju, svega 14% građana smatra da je obrazovanje važno za uspeh, dok više od polovine građana Srbije smatra da je korupcija kod nas nešto ukorenjeno i uobičajeno. Zanimljivo je da naši građani nemaju poverenje u institucije koje u nadležnosti imaju borbu protiv korupcije, ali imaju veliko poverenje u predsednika Srbije kao najposvećenijeg toj borbi, pokazalo je isto istraživanje. Čak 57% građana Srbije smatra da je korupcija rasprostranjenija u veoma velikoj meri, i da je najrasprostranjenija u zdravstvu, sudovima, policiji, carini... A mi u ovom izdanju nagoveštavamo jedan neobičan oblik korupcije, blizak kriminalnim malverzacijama u šumarstvu vezan za raspodelu sirovine iz državnih šuma... **Korupcija postoji u svim delovima društva, ali je najprisutnija tamo gde postoje monopol i velika diskreciona ovlašćenja u donošenju odluka, a nedostaju mehanizmi za utvrđivanje odgovornosti pojedinca.** Korupcija usporava ekonomski razvoj, narušava stabilnost institucija, slabi državu i negativno utiče na razvoj celokupnog društva. U najširem smislu korupcija predstavlja svaku zloupotrebu položaja onih koji vrše javne funkcije. U osnovi korupcije je materijalna korist, a ova pojava je rasprostranjena u svim delovima sveta i što je institucionalni sistem slabiji, korupcija je više izražena.

Korupcija, prevara i laž postaju cenjeni, skoro uvaženi i dominantni oblici ponašanja. Samo tako se mogu objasniti činjenice da su se kod nas na tuđoj mucu bogatili kriminalizovani pojedinci, da su često bili u sprezi sa vlašću i da su u politici i vlasti godinama opstajali poslušni klimoglavci. Korupcija je sistemska bolest većeg dela sveta, a u našoj zemlji postaje endemska bolest i funkcioniše na svim nivoima, a što je nivo veći, veća je i količina koruptivnog novca, tvrde stručnjaci. Za korupciju i privredni kriminal se u ovoj zemlji u protekle tri decenije odgovaralo znatno manje nego što je to praksa zahtevala, a to su jasni indikatori kako funkcionišu tužilaštvo i pravosuđe. ■

Za korak ispred-

"I want to be a professional!"

26. 27. 28. MAJ 2022.

KREATORIMA.

Umetnicima. Zaljubljenima u dizajn.
Svim usijanim glavama otvorenog uma.
Svima koji ostvaruju svoje snove.
Svima koji naprave nered dok kuvaju.

ZA MAJSTORE. ZA ŠEFOVE.

Svima koji vole svoj dom.
Svima koji dele iste vrednosti.
Svima koji su odgovorni i savesni.

PORODICAMA. PRIJATELJIMA. ZALJUBLJENIM PAROVIMA.

SVIMA. HVALA ŠTO STE BILI.

Susret ideja i mogućnosti!
Designed by Miroslav Jovanović.

TOTAL:

**3 DANA, 1000KG MESA, 2000L PIVA
24H LIVE MUSIC**

www.artinvesthome.com

Banovačka 46, Stara Pazova
Telefon: +381 22 366 866
Email: office@artinvest.co.rs

ARTINVEST

VIII Profesionalni Kućni sajam Artinvest

BANOVAČKA 46, STARA PAZOVA

NAMEŠTAJ 100% NAMEŠTAJ 100% NAMEŠTAJ 100% NAMEŠTAJ

33% KVALITET

Bezbednost. Standardizacija procesa izrade.
Smanjeni troškovi proizvodnje. Brzina izrade.
Dugotrajnost. Ekologija.

33% FUNKCIONALNOST

Uživanje u korišćenju. Ergonomija.
Dinamično kretanje. Lako održavanje.
Standardizacija i optimizacija elemenata.

33% DIZAJN

Vertikalni, horizontalni i unutrašnji
dizajn. Individualizacija.

GODINAMA PREDSTAVLJAMO MOGUĆNOSTI I POTENCIJALE NA SAJMU PROFESIONALACA

20+ PARTNERA

1000+ KLIJENATA

Naši partneri i saradnici: Cosentino, Blum, AGT, Kaindl, Italiana Ferramenta, Liebher, Franke, Volpato, Poliplast, Europlac, Fischer, Grimme, Kronospan i Hranipex. Poslovna mreža Artinvest saraduje sa preko 30 partnera u zemlji i inostranstvu od kojih je 20 najistaknutijih izlagalo na Profesionalnom kućnom sajmu. Kreiramo prilike da svojim posetiocima predstavimo nove koncepte, nove brendove, trendove, tendencije na tržištu i van njega.

VIII Profesionalni kućni sajam organizovan je u sklopu distributivnog centra Stara Pazova sa temom: „I want to be a professional.“

Kućni Sajam je tradicionalna manifestacija kompanije posvećena nameštajcima, arhitektima, dizajnerima, investitorima i svima koji se tako osećaju.

Naš portfolio, od ove godine znatno proširen, objedinjuje Premium Quality materijale i pokriva sve potrebe za industriju nameštaja. Prezentacije proizvoda i edukacije tradicionalno su organizovane u sklopu Kućnog Sajma.

Hvala na do sada ukazanom poverenju i uspešnoj saradnji!

Ofanzivan tržišni nastup

Od 09. do 15. maja preduzeće **Holz-Her Balkan** iz Smederevske Palanke, ovlašćeni distributer svetski poznatog proizvođača mašina za obradu pločastih materijala **Holz-Her**, organizovalo je sedmodnevni *kućni sajam*. Prisustvovali smo ovom događaju u novom, izuzetno funkcionalnom poslovnom objektu preduzeća **Holz-Her Balkan** gde su nam sagovornici bili **Željko Vučen**, direktor i vlasnik firme **Holz-Her Balkan** i **Alen Bešo**, regionalni menadžer prodaje kompanije **Holz-Her** za BiH, Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju.

– Naša orijentacija je bila da kroz podelu tržišta, ostvarimo **primarni cilj – da budemo što bliže kupcu!** U tom smislu ja sam, kao menadžer prodaje, dobio deo Balkanskog tržišta, jer govorimo istim jezikom, a blizak mi je i dovoljno poznajem mentalitet naših potencijalnih kupaca – kaže **Alen Bešo**. – U tom smislu naš dugogodišnji partner i direktni zastupnik od 2014. godine, kompanija **Holz-Her Balkan**, koja geografski pripada središnjem delu Balkanskog polustrva, a blizu je Beograda, bio je naš izbor. *Inter Holz Balkan* ima dobre komunikacije i bazu podataka, ima nov i funkcionalan objekat, ima dugo iskustvo, ozbiljnost i uspeh u dosadašnjem radu, pa je sve to bio dovoljan razlog da menadžment kompanije **Holz-Her** proceni svoj interes i želju da u saradnji i uz punu podršku firmi **Holz-Her Balkan**, iskoristimo sve prednosti ovog dela Balkana gde ćemo imati veliki *show room*, pravi pokazni centar, a odavde ćemo da se dalje razvijamo.

– U prethodne dve godine, od juna meseca 2020. godine, na ovom prostoru smo imali duplo više prometa nego što smo očekivali. Menadžment kompanije **Holz-Her** je shvatio da Balkan ima potencijal i krenuli smo ofanzivnije na tržište ove regije i sa kompletnom servisnom strukturom, iz centra Srbije, planiramo pokriti ceo Balkan. Zbog toga ovde pravimo ozbiljan *show room*, koji će u budućnosti biti i na većem nivou. Odavde će kretati kompletna servisna struktura sa zadatkom da

Fotografije Nemanja Jokic

Fotografije Holz-Her

pored Srbije podmiruje potrebe tržišta BiH i Hrvatske, a po potrebi Mađarske, Rumunije i Poljske.

– Mašine kompanije **Holz-Her** su znatno napredovale, u rangu smo sa najvećim proizvođačima mašina za drvenu industriju. Mi smo sa **Weinig grupacijom**, pa smo njihove sisteme i tehnologiju implementirali u naše proizvode. Sve što **Weinig** radi što se tiče montaže, prodaje, konstrukcija preneseno je i na **Holz-Her**, a značajno je što se sve naše mašine proizvode u Austriji – kaže gospodin **Alen Bešo**.

A nakon uspešnog sedmodnevnog *kućnog sajma* u novom objektu preduzeća **Holz-Her Balkan** u Smederevskoj Palanci, ova firma je krajem maja, sa istim timom i delom svog programa učestvovala na *kućnom sajmu* kompanije ARTINVEST u Staroj Pazovi.

– Kompanija ARTINVEST je naš uvaženi klijent. Uspešno saradujemo, a na njihovom *kućnom sajmu* učestvujemo od početka svake godine. Za nas je to privilegija i ponovo prilika da izložimo deo naših mašina. Ovde dolazi veliki broj naših kupaca čija je struktura mešovita, od malih radionica do proizvođača velike i brze produkcije. Sve su to naši trenutni ili potencijalni kupci. Ove godine ARTINVEST je napravio izuzetan događaj. Njihov *kućni sajam* je veoma dobro organizovan, dobro posećen i uspešan. Mi smo zadovoljni našim nastupom i planiramo da naredne godine na ovom skupu proširimo našu ponudu – kaže **Željko Vučen**, a sve to se uklapa u ofanzivniji tržišni nastup kompanije **Holz-Her**, svetски poznatog proizvođača mašina za obradu pločastih materijala. ■

Vaši direktni kontakti za HOLZ-HER i HOLZ-HER Balkan

Alen Bešo

Mob. + 43 (0) 3142 21751-288
alen.beso@holzher.com

Željko Vučen

Mob. + 381 (0) 63 597 755
interholzbalkan@mts.rs

**Rat je uneo ogroman faktor neizvesnosti u naše živote,
poslove i u ekonomiju uopšte.**

DOLAZI NEŠTO GORE OD INFLACIJE!

Ekonomisti upozoravaju na STAGFLACIJU, što je teoretski "igra reči", ali u praksi je sve, samo igra nije... Po pravilu, u ovim situacijama kada imate pad privredne aktivnosti i rast inflacije najviše su pogođeni najsiromašniji članovi društva.

Usled rata u Ukrajini, cene hrane i energenata nastavljaju da rastu, a veliki broj država beleži rekordnu stopu inflacije. U evrozoni, u aprilu je inflacija iznosila 7,5 odsto, što je najveća stopa od 1997. godine kada je i počela da se vodi statistika. Ekonomisti upozoravaju na mogućnost pojave stagflacije, koja bi mogla da nastupi ukoliko inflacija nastavi da jača, dok privredni rast stagnira, odnosno dok privreda slabi.

Profesor ekonomije Slaviša Tasić objašnjava da je stagflacija igra reči, nastala od dva termina stagnacija i inflacija, odnosno da nastaje kada se ove dve pojave u ekonomiji dešavaju u isto vreme, piše Euronews.

„Centralne banke uvek imaju dilemu, jer ako štampaju novac onda će dobiti inflaciju, a ako probaju da je zaustave, time što povuku novac i podignu kamatne stope, dobijaju stagnaciju privrede. Međutim, sada smo u nezavidnoj situaciji. Banke su već odštampane mnogo novca, a imamo više kriza, pre svega ovu ratnu u Ukrajini i cene energenata, tako da se banke nalaze u gotovo nemogućoj situaciji, jer imaju inflaciju, ali ne smeju baš da je obuzdavaju, da povlače novac i da dižu kamate, jer će onda dobiti još goru stagnaciju”, navodi Tasić.

On napominje da Evropska centralna banka (ECB) sada štampa 40 milijardi evra mesečno, da evropske države i dalje „dolivaju” još malo novca iako je inflacija 8 odsto.

Na pitanje zašto ne dižu kamatne stope, Slaviša Tasić odgovara da je razlog za to strah od recesije. Profesor napominje da Srbija prati politiku Evropske centralne banke i da to što radi u domaćoj monetarnoj politici može da napravi malu promenu, ali ne može da napravi neku veliku razliku.

„Srbija u suštini nema toliko izbora dokle god sledi fiksni kurs evra. Smatram da je to dobro rešenje, jer je on kod nas suzbio inflaciju. Međutim, sada smo u situaciji da Evropa prvi put u svojoj istoriji od uvođenja evra ima takvu inflaciju. Kroz taj kurs mi je uvozimo. Dok se držimo fiksnog kursa evra, imaćemo inflaciju na tom nivou”, ukazuje Tasić.

On kaže da bi zaustavljanje rata u Ukrajini doprinelo smirivanju situacije i u ekonomiji, ali da ECB mora da povuče odlučujuće poteze i da podigne kamatne stope.

„Začudojuće je da to nisu već uradili. Možda će to opet usporiti ekonomiju, ali se inflacija nekako mora zaustaviti”, smatra Tasić.

Siromašni najviše pogođeni

Profesor na Ekonomskom fakultetu u Beogradu Dejan Šoškić smatra da ECB treba da pooštrava monetarnu politiku, kao i da je i naša centralna banka trebalo da podigne kamate ranije, još pre šest meseci.

„Već tada se videlo da inflacija koja se dešava nakon pandemije Kovida 19 nije tako kratkoročna kao što se mislilo, a sada sa ukrajinskom krizom tu već nema nikakve dileme. Ona će linearno podizati cene ne samo energenata, već i hrane i mineralnih đubriva. Hrana će biti na udaru viših cena, a to se najviše preliva na inflaciju. Srbija i siromašne zemlje će imati još veći pritisak na inflaciju nego bogate zemlje, ali će i drugi segmenti generisati inflaciju, naročito zbog toga što je ruska privreda prilično integrisana u svetsku privredu”, objasnio je Šoškić.

On je istakao da sankcije neće štetiti samo Rusiji, već Evropi kao i većem delu sveta prvenstveno zbog cena hrane i goriva.

„Vidimo da SAD pokušavaju sa nafom iz Venecuele i Irana da reše pitanje

nestašice. Moguće je da će oni koji će primenjivati sankcije i prestati da kupuju od Rusije imati veće cene energenata, a to će uticati i na pad njihove konkurentnosti i ekonomske aktivnosti. Po pravilu, u ovim situacijama kada imate pad privredne aktivnosti i rast inflacije najviše su pogođeni najsiromašniji članovi društva. Ako sankcije ostanu duže na snazi, to će biti ogromne posledice na ukupnu međunarodnu trgovinu, može se očekivati da dođe do cepanja globalne privrede i finansija na neke blokove gde je normalno uspostavljanje trgovinskih odnosa u budućnosti pod znakom pitanja”, rekao je profesor Šoškić.

On je rekao da Srbija nominalno ima jednocifrenu inflaciju, ali da bi ona već bila dvocifrena da nismo imali zamrzavanje cena energenata i određenih namirnica. Dodao je da je Srbija napravila jedan korak sa podizanjem referentne kamatne stope, ali da je trebalo to da uradi i ranije.

„Trebalo bi istovremeno ograničavati zaduživanje u evrima i sputavati inflaciju tražnje i prelivanje u inflaciona očekivanja. To je jedino što monetarna politika može da uradi. Ono što naša izvršna vlast može da učini je da postavi Srbiju u takve okolnosti da nećemo prekidati veze ni sa kim. Ako Turska kao članica NATO pakta nije uvela sankcije Rusiji ili Meksiko kao zona slobodne trgovine Severne Amerike, onda ne treba ni Srbija. Mislím da bi to samo podiglo cenu energenata u našoj zemlji i to bi se preliło u dodatnu inflaciju i odrazilo bi se na pad životnog standarda građana”, ukazuje profesor na Ekonomskom fakultetu u Beogradu Dejan Šoškić.

Profesor napominje da Srbija ne treba da svojim postupcima doliva ulje na vatru i da, s obzirom da nije članica EU može da posmatra šta drugi rade, ali da

mora voditi računa o svom interesu, a to je da zadrži što je moguće više opcija za snabdevanje svakog tipa, sa svim zemljama sveta.

Faze niskog privrednog rasta uz visoku inflaciju

U autorskom tekstu za list „Handelsblatt“, nemački ministar finansija Kristijan Lindner upozorio je na predstojeću fazu ekonomske „stagflacije“. On je naveo da napad Rusije na Ukrajinu predstavlja uvod u novu eru za privredu Nemačke.

„U privrednom okruženju u kom ne treba potcenjivati opasnost od stagflacije, odnosno faze niskog privrednog rasta

uz visoku inflaciju, potrebne su odmerene finansijske i vešte ekonomske politike“, ukazao je Lindner.

Sa druge strane, predsednica Evropske centralne banke Kristin Lagard izjavila je da ne očekuje stagflaciju u evrozoni. Međutim, pre nekoliko dana saopštila je da su poskupljenja postala rasprostranjenija, kao i da se visoke cene energenata mogu očekivati i u narednom periodu.

„Poslednjih meseci, inflacija u evrozoni porasla je na nivo iznad prognoziranih dva odsto. Neizvesno je koliko bi rast ovog pokazatelja mogao biti uporan, s obzirom na ulogu privremenih faktora vezanih za pandemiju i indirektnih efekata visokih cena energenata“, rekla je Lagard.

U Velikoj Britaniji podaci o inflaciji premašili su prognoze ekonomista. U aprilu ove godine, inflacija je porasla na 7 odsto, što je najveća godišnja stopa inflacije u poslednje tri decenije u toj zemlji. I u Portugalu je slična situacija. Tamo je stopa inflacije zabeležena u aprilu, najviša od juna 1994. godine.

„Rat je uneo ogroman faktor neizvesnosti u naše živote, poslove i u ekonomiju uopšte. Moramo učiniti sve što je moguće kako iz zdravstvene pandemije ne bismo prešli u pandemiju inflacije“, rekao je Marcelo Rebelo de Sousa, predsednik Portugala.

Iz Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj ranije su saopštili da će sukob smanjiti bruto domaći proizvod širom sveta. Posledice rata u Ukrajini zahvatile su i drugu stranu Atlantika, pa su tako u Sjedinjenim Američkim Državama troškovi za hranu, gorivo, stanovanje i druge potrepštine gotovo poništili povećanje plata, s obzirom na činjenicu da su Sjedinjene Države zabeležile najveći rast inflacije od 1981. godine. U odnosu na mart 2021. godine, inflacija je skočila za 8,5 odsto. Predsednik Sjedinjenih Država, ipak, ostaje optimista.

„Kako sve više Amerikanaca bude dobijalo posao, ublažiće se pritisci u snabdevanju koje smo videli. To je dobra vest, kako za borbu protiv inflacije, tako i za našu ekonomiju jer to znači da je naša privreda izašla iz procesa oporavka“, izjavio je Džo Bajden.

Banka Amerike dodaje da je inflacija van kontrole, kao i da šok recesije tek dolazi. U Evrozoni, inflacija je dostigla rekordnih 7,5 odsto. I pored toga što je i u Rusiji zabeležena visoka stopa inflacije, iz Moskve stižu uveravanja da rat u Ukrajini neće ugroziti rusku ekonomiju, kao i da će Rusija izbeći negativne posledice zapadnih sankcija.

Profesor Slaviša Tasić ukazuje da, kada su u pitanju evropske sankcije, postoje kratkoročni i dugoročni problemi.

„Kada je u pitanju kratak rok, Moskva je u dobroj situaciji, jer su cene energenata porasle i Rusija ima rekordne suficite platnog bilansa i rekordan priliv novca, pošto su gas, nafta i metali poskupeli. Dugoročno je, međutim, izopštena iz ekonomskih odnosa, ne može da uvozi tehnologiju, a biće problem i uvoz potrošačke robe. Dodatni problem će biti to što evropske zemlje pokušavaju da se odreknu energenata iz Rusije. Iako će taj proces potrajati, to nije trenutni problem, ali će on pogoditi Rusiju, iako se to neće desiti odmah“, kaže profesor Tasić.

Rat u Ukrajini oborio prognozirani globalni rast za ovu i sledeću godinu

Međunarodni monetarni fond (MMF) snizio je prognozu globalnog rasta na 3,6 odsto za 2022. i 2023. godinu. To je za 0,8 procentnih poena, odnosno za 0,2 procentna poena manje, respektivno, nego što je predviđao u januaru. Glavni ekonomista MMF-a Pjer-Olivije Gurinša rekao je da je rat u Ukrajini dodatno pogoršao probleme u globalnim lancima snabdevanja koji su poremećeni još od izbijanja pandemije.

Pjer-Olivije Gurinša rekao je na predstavljanju novog, aprilskog Izveštaja o globalnim ekonomskim izgledima, da je glavni uzrok smanjenja projekcije rasta globalne ekonomije, kako je rekao, ruska invazija na Ukrajinu.

Prema njegovim rečima, rat u Ukrajini je dodatno pogoršao probleme u globalnim lancima snabdevanja koji su poremećeni još od izbijanja pandemije koronavirusa, doprineo je skoku cena robe na svetskim tržištima, pre svega cena hrane i energije, uzrokujući oštar rast inflacije, koja će u dogledno vreme nastaviti uspon.

Razbuktavanje inflacije

Gurinša je, takođe, upozorio da bi sankcije prema ruskom energetskom sektoru i širenje rata, usporavanje kineske privrede i ponovno širenje pandemije mogli dodatno da usporavaju globalni rast i doprinesu još većem razbuktavanju inflacije, što bi moglo da izazove socijalne nemire.

MMF procenjuje da će globalni rast u srednjem roku usporiti na oko 3,3 posto u odnosu na prosek od 4,1 odsto u periodu od 2004. do 2013. i naspram prošlogodišnjeg rasta od 6,1 procenta.

Prognoza za rusku ekonomiju, EU i SAD

Fond predviđa da će ruska ekonomija u ovoj godini zabeležiti pad od 8,5 posto, a smanjio je i prognoze rasta Evropske unije za 1,1 procentni poen na 2,8 posto, kao i SAD-a na 3,7 odsto.

Kada je reč o inflaciji, očekuje da će rast potrošačkih cena u razvijenim ekonomijama iznositi ove godine u proseku 5,7 procenata, a u zemljama u razvoju i privredama u usponu 8,7 odsto, što je za 1,8 i za 2,8 procentnih poena više, respektivno, u odnosu na januarsku prognozu.

MMF predviđa i **rast bruto domaćeg proizvoda Srbije od 3,5 odsto** za ovu godinu, i rast od 4,0 procenta za 2023. godinu.

Preuzeto sa: www.rts.rs

Preuzeto sa: www.blic.rs Piše: A. J.

SVETU SLEDI NOVA PODELA

Prvobitno pandemija izazvana korona virusom, a potom rat u Ukrajini uticali su na poslovanje i ranjivost globalnih lanaca snabdevanja. Profesor sa Ekonomskog fakulteta **Ljubodrag Savić** upozorava: Ukrajina je samo početak...

Populizam i protekcionističke ekonomske politike, odnosno mere kojim jedna država ograničava plasman stranih proizvoda na domaćem tržištu su jasan indikator da je globalizacija u padu.

Ograničenost kretanja, zatvaranje granica, nebezbedne rute, ekonomske sankcije, ratovi, ali i pitanja ponude i potražnje samo su neki od uzroka poljuljanog procesa globalizacije. Profesor Ekonomskog fakulteta, **Ljubodrag Savić** govorio je za *Politiku* o problemu globalizacije.

Profesor dr Savić kaže da se **globalizacija nalazi u velikom problemu** i tvrdi da je do toga došlo još onda kada je počela globalna pandemija. Tada su se „pokidali“ lanci snabdevanja i države su počele da se brinu o svojim ekonomijama i da samo rešavaju sopstvena pitanja.

Naravno sa energetikom i hranom tokom ukrajinske krize sve je otišlo u nebesa i svako gleda da bude samodovoljan. Sve govori u prilog tome da je štap globalizacije načet. Međutim, prolazio je svet i ranije kroz mnoge teške periode, pa nije došlo do prekida tokova robe. Niko ne može da ospori činjenicu da se Srbija nalazi u globalizacionom procesu i niko nije srećan što imamo fabrike u kojima se motaju kablovi ili što se izvozi sirovina, ali sa druge strane šta je alternativa. Globalizacija je nešto što u suštini svima većinski odgovara i ima svoje dobre i loše strane.

*– Nisam siguran da je ovo kraj globalizacije, ali će biti drugačija i izmenjena. U nekim segmentima će se sporo oporavljati veze koje su postojale, ali nemam dilemu da će neke stvari da se vrate gotovo u pređašnje stanje čim prođe kriza, izjavio je profesor Savić za *Politiku*.*

Ljubodrag Savić smatra da će doći do sklapanja novih saveza i novih podela uz tvrdnju da svet neće biti uređen kao pre, dok će Evropa lagano silaziti sa istorijske scene, a SAD će zadržati svoju poziciju. S druge strane Kina će ojačati svoje mesto na međunarodnoj sceni, u ekonomskom smislu

Profesor Ekonomskog fakulteta, Ljubodrag Savić

zagospodariće svetom i najverovatnije uticati na proces globalizacije, zaključio je Savić.

Amerika i Evropa nastoje trenutno da smanje štetu što je više moguće tako što skraćuju svoje lance snabdevanja, i to nakon izricanja mnogobrojnih ekonomskih sankcija Rusiji. Međutim, činjenica je da će Amerika i Evropa dobiti opet potražiti na istoku kada se sve normalizuje, jer kako naglašava, jedno je logika države, a potpuno drugo logika ekonomije. *Zapad ne može da bude mesto jeftine proizvodnje i ne može da bude konkurent Kini*, zaključio je Savić i podsetio na razgovor između bivše predsednika Baraka Obame i Stiva Džobsa:

– Kada je Barak Obama, bivši predsednik SAD, pitao Stiva Džobsa, osnivača kompanije „Epl“, zašto ne vrati proizvodnju iz Kine u Ameriku on je odgovorio da kada je tražio od svojih inženjera da urade staklo na telefonu koje će trpeti habanje, rekli su da će to moći da naprave za

godinu i po dana, a Kinezi su kazali da im za to treba dva meseca i pitali su kolika količina je potrebna...

S druge strane i američki ekonomista, **Daglas Irvin** smatra da je globalizacija u opadanju već duže vreme. A kao glavni pokazatelj je udeo međunarodne trgovine u globalnom bruto društvenom proizvodu (BDP). Kako kaže Irvin, on je svoj vrhunac imao 2008. godine pre početka svetske ekonomske krize iste godine. Ali nakon 2008. i 2009. godine odnos izvoza prema BDP-u širom sveta je stagnirao ili se smanjio.

Populizam i protekcionističke ekonomske politike, odnosno mere kojim jedna država pokušava ograničiti plasiranje stranih proizvoda na domaćem tržištu su jedni od razloga zašto je globalizacija u padu, smatra Irvin i drugi stručnjaci, prenosi „Dojče vele“. Oni dodaju da je kao jedan od jačih faktora za kočenje globalizacije i pandemija izazvana korona virusom. Ona je dovela u pitanje proizvodnju po modelu „taman na vreme“, smatra **Megan Grin**, ekonomistkinja na Harvardovoj Kenedijevoj školi.

„**Taman na vreme**“ podrazumeva da svaki šraf stiže odakle treba baš kad je potreban u proizvodnji, umesto da se skladišti. Tako se smanjuju troškovi, objašnjava ona i dodaje da od pandemije vlada logika globalnih lanaca snabdevanja ali uvek uz plan „B“, tako da firme nisu u škripcu ukoliko se globalni lanci pokidaju ili uspore.

Mnoge države ozbiljno razmišljaju o skraćivanju lanaca snabdevanja kako bi sve imale u komšiluku, zaključuje Grin i dodaje da je vrhunac globalizacije odavno iza nas. *Rekla bih da je napredak globalizacije daleko sporiji nego pre, ali još nismo na terenu deglobalizacije...*

Izvor: MONDO/Politika

MERIVOBX – novosti iz Bluma.

Nikada nije bilo tako lako ponuditi raznovrsnost: otkrijte bezbroj načina da ispunite želje svojih kupaca – sa samo jednom Box platformom. Budite spremni za zahteve sutrašnjice.

www.blum.com/merivobox

 blum[®]

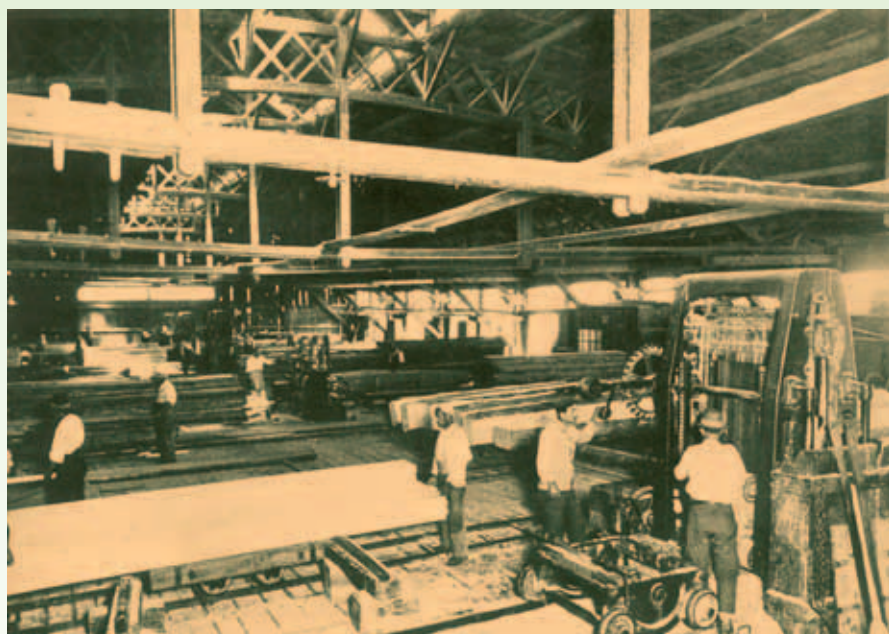
Počeci industrijske prerade drveta u Srbiji

Kao početak industrijske prerade drveta u Srbiji uzima se **Beogradska strugara** koja je osnovana 1901. godine od strane Prometne banke, na inicijativu inženjera i preduzetnika **Miloša Savčića**. Njegova ideja je bila da Srbija što manje zavisi od inostranstva, jer je pre izgradnje strugare sav građevinski drveni materijal uvožen iz Austro-ugarske. Smatrao je da je treba izgraditi strugaru, koja bi snizila cenu ovog materijala na domaćem tržištu, a Prometna banka bi trebala da ovaj projekat finansira. I kao što to obično u Srbiji i danas biva, ovaj predlog je naišao na mnogo neodobravanja, ali je na kraju 1901. banka dala dozvolu uz uslov da Savčić lično nadoknadi svaki eventualni finansijski gubitak.

Strugara je izgrađena 1902/1903 godine na Dunavu, iza ušća Save, na zgodnom mestu iza čitavog sliva plovnih reka, ovo je ujedno i bila prva parna strugara na teritoriji predratne Srbije. Miloš Savčić je preuzeo sav posao oko izbora zemljišta, projektovanja i rasporeda zgrada, svih mašina za pogon i rad strugare.

Fotografije iz monografije 50 godina rada inženjera Miloša Savčića, autor nepoznat

Na Vavedenje 21. novembra 1903. izvršeno je svečano osvećenje Strugare, uz prisustvo upravnog i nadzornog odbora Prometne banke, kao i velikog broja akcionara iz Beograda. Strugara nije u početku bila velika, ali je projektovana tako da ima prostora za širenje kapaciteta. Prvo je instalirana parna mašina od sto konjskih snaga, sa kotlom podešenim za loženje strugotinom, a od mašina strugara je montirala tri gatera, četiri cirkulara, cirkular za obrublivanje, mašinu za letve i druge pomoćne mašine. Strugarske mašine dobijene su od firme Topfam iz Beča. Radi lakšeg izvlačenja oble građe, što je na obali Dunava bilo otežano čestim košavama, septembra 1903. počelo je kopanje zemljišta, da se dobije kanal koji će poslužiti, jer će splavovi pristajati u tom kanalu i tako bi se građa lakše izvlačila, jer je do tada to rađeno volovskom zapregom. Takođe, mehanizovano je i obrublivanje trupaca.

Sa povećavanjem posla, povećavao se i broj mašina u strugari, pa je pred Prvi svetski rat snaga strugare iznosila 315 konjskih snaga. Montirana su još dva nova gatera, četiri cirkulara, dve pendi-testere, jedan bansek, dve mašine za blanjanje, jedna za izradu štapova i jedna za vezivanje koturova. Tako je, uz permanentan rast, kapacitet Strugare do 1914. godine dostigao mogućnost da se reže 30.000 kubika godišnje. U to vreme Strugara je imala prosečno 120-280 radnika, u zavisnosti u koliko se smena radilo.

Miloš Savčić je rođen u Svi-lajncu 1865. godine u trgovačkoj po-rodici. Obrazovanje stiče u Beogra-du i Nemačkoj. U Minhenu je završio Vi-soku tehničku školu 1889. godine kao izuzetan student. Dobija poziv Gistafa Ajfela da zajedno grade toranj u Pari-zu. Odbija ovu nesvakidašnju ponudu u vraća se u Srbiju. U Beogradu osni-va inženjersko-arhitektonsku firmu, projektuje mnoge privredne objekte, stambene i poslovne zgrade i vile. Prvi u Beogradu je gradio objekte uz upo-trebu armiranog betona, izgradio je vo-dovod i kanalizaciju u Beogradu.

Njegovim zalaganjem i zaslugom iz-građena je prva Beogradska Strugara što se uzima kao početak industrijske prerade drveta u Srbiji. Bio je vlasnik prve strugare u Beogradu, zatim posta-je suvlasnik Agrarne, Vračarske i izvo-zne banke, vlasnik prvog osiguravajućeg društva u Srbiji. Osniva Prometnu banku, a prvih 300 akcija kupuje lično Kralj Petar Prvi Karađorđević. Vodio je gradnju željeznice u Srbiji, izgradio prugu Niš-Knjaževac sa 39 tunela i 20 mostova, pokrenuo fabriku vagona. Bio je vlasnik prve velike klanice u Srbiji (BIM Slavija). Osnivač je i Srpskog komiteta i društva naroda, podigao je Ribarsku banju i bio osnivač fabrike cementa. Bio je veliki akcionar fabri-ke Sartid u Smederevu, osnovao Brodarsko transportno

MILOŠ SAVČIĆ,
graditelj, privrednik,
industrijalac, humanitarac

preduzeće, bio je i vlasnik 250 rudnih polja u Srbiji među kojima je i Trepča. Njegovi rudari su imali besplatno: ku-ću, ogrev, struju, zemljište, školovanje dece... Bio je i narodni poslanik i mi-nistar građevine. Kralj ga 1929. godine postavlja za gradonačelnika Beograda. Ličnim sredstvima isplaćuje nepovoljni kredit koji je grad ranije uzeo. Tokom ži-vota postao je vlasnik mnogih nekret-nina u Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji i ostalim okolnim državama. Kupio je vi-nograde pored Beograda i započeo iz-gradnju elitnog naselja Dedinje. Mno-gne zgrade sa neparnim brojem u Knez Mihajlovoj su bile njegove.

Uspešnim graditeljskim poduhvati-ma dokazao je opravdanost svoje ve-re u domaće stručnjake. Zaposljavao je preko 50 hiljada ljudi i spadao me-đu najbogatije ljude u Evropi. Radio

je do poslednjeg dana života. Imao je kćerku i četiri sina. Umro je 1941. godine u Beogradu, a nakon dru-gog svetskog rata nova vlast njegovoj porodici odu-zima svu imovinu. U vilu njegove kćerke na Dedinju prvo se uselio nemački general Ler, zatim Josip Broz Tito, pa Slobodan Milošević. Bio je skroman bez velikih prohteva, a izdašan kada je trebalo pomagati.

U beogradskom naselju Dedinje, Miloš Savčić ima jed-nu malu ulicu...

Nabavka jeftine drvene građe bio je najveći problem Strugare od samog početka rada, ali je 1902. godine do-bila od države pravo na eksploataciju šu-na na Tari u blizini reke Dervente, i od

1909. na Crnom vrhu i Zvezdi, a građa je dovođena splavovima Drinom, Sa-vom i Dunavom, do kanala koji je imala strugara u Beogradu. Sem toga kupo-vana je i građa u Segedinu.

Prvi svetski rat je, kao i na sve drugo, uticao i na rad Strugare, koji u ovo vre-me potpuno prestaje, ali se odmah na-kon rata brzo oporavlja i počinje sa ra-dom. Sve što se moglo popraviti, ubrzo je popravljeno, a ono potpuno ošteće-no je zamenjeno novim.

Strugara se posle rata širi, zbog če-ga je 1921. godine podignuta trosprat-na kuća za radničke stanove. Izgrađen je industrijski, priključni željeznički ko-losek na prugu državne željeznice, za utovar vagona. Godine 1934. morao je industrijski kolosek biti demontiran, usled eksproprijacije zemljišta za novu prugu Beograd-Pančevo. Iz istog razlo-ga porušena je i zgrada za činovničke stanove.

Generalno Strugara posle rata na-preduje, rade se dve i tri smene sa prosečno 300 radnika i 20 činovnika, tako da je u mnogome pomogla i ob-novu porušenog Beograda i Srbije. Osnivanjem ove Strugare na zdravim i stabilnim temeljima doprinelo je ne-zavisnosti Beograda i Srbije od ino-stranstva u ovoj industriji. Zahvaljuju-ći tome Srbija je od uvoznika, postala izvoznik drvene građe. ■

Povećanje uvoza znatno veće od povećanja izvoza

U prvom kvartalu 2022. godine znatno je povećan izvoz proizvoda od drveta u proseku oko 25%.

Istovremeno uvoz oblovine je porastao za neverovatnih 64%, rezane građe za 46%, a to znači da je proizvodnja imala rast, isto kao što je to indikator neredovnog snabdevanja drvoprerađivača sirovinom od strane šumarskih preduzeća.

Zabrinjava, međutim, pad proizvodnje nameštaja od početka ove godine, ali je izvoz nameštaja istovremeno imao neznatan rast.

Izvoz proizvoda od drveta, osim nameštaja, u prvom kvartalu 2022. godine iznosio je 97 miliona dolara i veći je od izvoza ostvarenog u istom periodu prethodne godine za 25%.

U prva tri meseca 2022. godine izvoz hrastovih trupaca iznosio je 5,1 milion dolara i povećan je za 4,7% u odnosu na prvi kvartal 2021. godine.

Izvoz rezane građe u ovom periodu iznosio je 27 miliona dolara i povećan je za 25% u odnosu na isti period prethodne godine. Bukova rezana građa je izvezena u vrednosti od 15,5 miliona dolara i ostvaren je veći izvoz nego u prvom kvartalu 2021. godine za 29%.

Uvoz oblovine u prvom kvartalu 2022. godine iznosio je 2,9 miliona dolara i povećan je za 64%.

Uvoz rezane građe u prva tri meseca 2022. godine iznosio je 19,9 miliona dolara i povećan je za 46%.

Pad proizvodnje nameštaja u prvom kvartalu 2022. godine iznosio je 11,3%.

Izvoz nameštaja od drveta u ovom periodu iznosio je 82,5 miliona dolara i povećan je za 8% u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

Uvoz nameštaja u istom periodu iznosio je 28 miliona dolara i povećan je za 8,8%.

Povećan je izvoz nameštaja od masiva, a smanjen je izvoz pločastog nameštaja.

Aktuelnosti

Drvena sirovina, kao domaći resurs neophodna je domaćoj privredi kao i stanovništvu za ogrev, te u trenutnoj kritičnoj situaciji predstavlja važan energetske resurs.

Kako bi građani imali uredno snabdevanje ogrevom tokom grejne sezone neophodno je obezbediti količine primarnog goriva iz biomase. Napomene radi, skoro polovina domaćinstava u Srbiji koristi ogrevno drvo i pelet za grejanje tokom zime.

Takođe, na sednici saveta za koordinaciju aktivnosti i mera za rast bruto domaćeg proizvoda (BDP), koja je održana 9. maja 2022. godine nazačeno je da je proizvodnja u drvnoprerađivačkoj industriji i industriji nameštaja značajno smanjena od početka godine, što predstavlja problem imajući u vidu da u ovoj grani industrije ne posluje veliki broj stranih kompanija, već da je reč o pretežno domaćim proizvođačima.

Imajući u vidu gore navedeno razmotren je i usvojen predlog privremene mere ograničenja izvoza drvne sirovine na 60 dana.

Vlada Republike Srbije je preventivno reagovala donošenjem pomenute mere ograničenja izvoza određenih drvnih sortimenata, kako bi zaštitila tržište čiji poremećaji direktno utiču na građane i privredu u pogledu dostupnosti ovih proizvoda, kako u količinama, tako i cenovno.

Očekuje se da će pomenuta mera ublažiti posledice nastale povećanim izvozom sirovine, kao i povećanom tražnjom stanovništva za drvnim ogrevom u Republici Srbiji.

Privremeno ograničenje izvoza je u skladu sa nacionalnim ciljevima i preuzetim obavezama u pogledu prelaska sa fosilnih goriva na goriva iz obnovljivih izvora energije.

Važno je napomenuti da su sledeći pomenuta strateška dokumenta Republike Srbije brojne kompanije iz različitih industrijskih grana prešle ili su u procesu prelaska sa tradicionalnih energenata na biomasu, sečku i pelet, kao i drvni otpad iz drvne industrije.

Naravno, ne treba izostaviti činjenicu da su izvoz i tražnja sirovina i proizvoda višestruko povećani usled energetske krize i rata u Ukrajini.

Dualno obrazovanje

U prostorijama Privredne komore Srbije, 26. maja 2022. godine, održan je jedan od redovnih sastanaka u vezi sa dualnim obrazovanjem, na temu izrade profila „Tehničar za oblikovanje nameštaja i enterijera“, na kome su učestvovali predstavnici Agencije za kvalifikacije, predstavnici Sektorskog veća za drvenu i papirnu industriju, predstavnici Centra za dualno obrazovanje i obrazovne politike, predstavnici Udruženja za šumarstvo, preradu drveta i industriju nameštaja i papira, kao i članice Udruženja koje aktivno učestvuju u primeni procesa dualnog obrazovanja.

Detaljno je razmatran gore pomenuti obrazovni profil. Cilj sastanka je da se potpuno iskristališe sve ono što je neophodno za ovu kvalifikaciju u kreiranju nastavnih planova i programa, kako bi se dobili što kvalitetniji obrazovani mladi kadrovi koji će maksimalno učestvovati u proizvodnim procesima i time doprineti unapređenju drvne industrije u celini.

Tim PKS

U Opatiji održana 19. Drvno-tehnološka konferencija

Nikad bolja vremena za drvnu industriju, ali se oseća strah od nadolazeće recesije!

U Opatiji je 6. i 7. juna održana 19. Drvno-tehnološka konferencija. Gotovo 150 učesnika iz cele Hrvatske, regije, ali i Evrope se kroz dva dana bavilo aktuelnim temama u drvnoj industriji i šumarstvu i donelo zaključke o mogućnostima za dalje unapređenje ovih sve važnijih grana privrede.

Posledice rata u Ukrajini na sektor, nestašica sirovine i smanjenje sečivog etata, inovacije i investicije, nove tehnologije i veća upotreba drveta u graditeljstvu, bile su glavne teme prvog dana konferencije.

Učesnici su složni da je drvna industrija u proteklih šest meseci ušla u osetno uspešno razdoblje. Velika potražnja i dobre cene kao i podrška zelenih politika omogućile su procvat sektora nakon teške situacije i neizvesnosti uzrokovane pandemijom tokom 2020. i 2021. godine. **Stjepan Vojinić**, predsednik Hrvatskog drvnog klastera rekao je „kako se drvna industrija trenutno nalazi u konjunkturi“, ali i kako je činjenica „da je pred nama izazovna budućnost“. **Igor Fazekaš**, član Uprave Hrvatskih šuma rekao je da su vremena iza nas dokaz da je drvna industrija izdržljiva i prilagodljiva i da će to pokazati i vreme koje dolazi. „Uprkos izazovima kao što su rast cena i rat u Ukrajini, mi smo i dalje jedinstveni, komuniciramo i imamo viziju. Pred nama su i brojni novi izazovi. Najverovatnije ćemo morati korigovati cenu drvnih sortimenata, a za očekivati je i smanjenje etata. Moraćemo se ponovno prilagoditi, unaprediti poslovne procese, ali vreme će pokazati da smo dorasli svim izazovima“, naglasio je Fazekaš.

Diego Benedetti, savetnik u Evropskom udruženju pilana (EOS) kazao je kako se nalazimo u „važnom trenutku za evropsku drvnu industriju“ i kako je drvo sve češći odabir širom Evrope. „Potražnja za drvnim proizvodima je odlična, ali imamo problema sa opskrbom i tu nam treba pomoć politike. Rat nam je pokazao koliko je važno biti nezavisan i samoodrživ“, istaknuo je Benedetti.

Mr. sc. **Zdenko Bogović**, predsednik Hrvatskog saveza udruženja privatnih šumovlasnika osvrnuo se na temu smanjenja sečivog etata, koja bi mogla ostaviti teške posledice na sektor. „No management pristup koji se promoviše kroz *Naturu 2000* kod nas bi obuhvatio 139.500 ha šuma, što znači da njih ne možemo koristiti za sirovinu. To je strahoviti pritisak i šok za sve nas. S jedne strane smo srećni jer ćemo za to biti obeštećeni, ali će to stvoriti velike probleme drvnoj industriji“, naglasio je.

Prodekan Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije u Zagrebu izv. prof. dr. sc. **Stjepan**

Živković istakao je kako se zahvaljujući novim EU politikama pred drvnom industrijom nalaze brojne prilike. „Nova EU strategija za šume, Novi evropski Bauhaus, Zeleni plan – sve su to prilike za sektor. Njihov cilj je podsticati razvoj proizvoda sa niskim emisijama ugljen-dioksida koji su dugotrajni. Drvna industrija se tu idealno uklapa.“

Silvija Zec, predsednica Hrvatske komore inženjera šumarstva i drv-

ne tehnologije skrenula je pažnju na negativan uticaj klimatskih promena. „Klimatske promene ugrožavaju naše najvrednije vrste, suočavamo se sa sušama i požarima. Nemamo puno vremena za prilagođavanje“, rekla je i dodala kako ćemo morati koristiti „manje vredne vrste drveta“ i da se usredsredimo na inovacije.

Robert Blažinović, načelnik Sektora za industrijsku politiku u MINGOR-u na-

javio je nadolazeće takmičenja koji će se fokusirati na digitalizaciju i istakao novi Nacionalni plan industrijskog razvoja do 2027. godine. „Cilj je stvoriti konkurentno poslovno okruženje“, rekao je gospodin Blažinović.

Marijana Petir, predsednica Odbora za poljoprivredu Hrvatskog sabora najavila je kako u jesen kreće početak izrade Nacionalne strategije biogospodarstva. „Hrvatska tu ima ogroman potencijal koji moramo što pre staviti u funkciju. Uverena sam da imamo i znanja i mogućnosti da to napravimo“, naglasila je Petir.

Konferencija je prvog dana trajala do popodnevni sati, dok se sutrašnji deo programa održao u Ogulinu, gde je domaćin bila kompanija Bjelin. Upravo se tamo trenutno gradi nova Bjelinova fabrika Ogulin 2, površine 100 hiljada kvadratnih metara, a ukupna investicija procenjena je na 200 miliona evra. Kada fabrika bude u punom pogonu 2027. godine, biće najveća svetska fabrika drvenih podova, s proizvodnim kapacitetom većim od 20 miliona metara kvadratnih podnih obloga godišnje u kojoj će raditi 600 zaposlenih. Uz obilazak fabrike Bjelin, održan je i Okrugli sto „Bogata drvna sirovina – razvojna prednost ili ograničenje za ruralna područja?“ ■

Sušare za drvo i lamelu Parionice za drvo

Automati za sušare i parionice

Vlagomeri za drvo, piljevinu i beton

Termički tretman

NIGOS
ELEKTRONIK

www.nigossusare.rs

office@nigos.rs

+381 18 211-212, 217-468

PIŠE: Miloš Tica

Poslovne funkcije u proizvodnom sistemu

Proizvodni sistem je najstroženiji poslovni sistem u smislu praktičnog upravljanja procesom proizvodnje. Ne postoji poslovni sistem koji ima tako brojne i složene varijacije po pitanju strukture poslovnog sistema, ali i prirode poslovnih procesa. Verovatno je najstroženiji sistem i kad je reč o potrebi za matematičkom i algoritamskom podrškom upravljanju.

Marketing, ugovaranje, projektovanje, nabava, prodaja, planiranje, lansiranje, priprema i praćenje proizvodnje, distribucija i montaža proizvoda, održavanje mašina i alata, vođenje zalih, praćenje materijalnih tokova, praćenje informacionih tokova, analiza poslovanja, računovodstvene funkcije (finansijsko, materijalno i pogonsko računovodstvo), obračun fizičkih parametara proizvodnje, obračun troškova i ostalih tehnno-ekonomskih pokazatelja, kao i ostale brojne funkcije su u tim uslovima vrlo složene i uspešno mogu biti realizovane samo uz podršku kvalitetnog informacionog sistema.

Kao primer proizvodnog sistema mi ćemo se u našem tekstu oslanjati na drvoprerađivačku industriju, s obzirom na to da autor knjige u ovom trenutku razvija *analitički program* za pilansku preradu drveta i proizvodnju ploča od masiva.

Filozofija proizvodnje

1. Proizvodni poslovni sistem je vrlo složen sistem objekata, subjekata, procesa, odnosa i funkcija. Da bi se tako složen sistem lakše savladao i da bi se njim lakše upravljalo, tokom svog istorijskog razvoja, formirani su razni modeli i koncepti upravljanja resursima i aktivnostima.

Proizvodni sistem

Danas su u svetu dominantne proizvodne tehnike koje se baziraju na radu savremenih i moćnih sredstava automatizacije, kao što su računari opšte namene, numerički programirane mašine, robotski sistemi, fleksibilne radne ćelije, automatizovane proizvodne linije, elektronska komunikacija unutar i van preduzeća, automatsko prikupljanje podataka, automatizovana obrada dokumenata, automatsko obeležavanje proizvoda, automatizovana kontrola materijala i proizvoda, automatizovana skladišta i prenos materijala, kao i mnogobrojne druge tehnike i tehnologije vezane za proizvodni proces.

2. Najpoznatiji savremeni koncepti upravljanja proizvodnjom su **MRP** (Material requirement planning), **MRP-II** (Manufacturing resource planning), **JIT** (just in time / 'upravo na vreme'), **Push-systems** (sistemi koji 'guraju' proizvodnju), **Pull-systems** (sistemi koji 'vuku' proizvodnju), kao i neki drugi koncepti koji daju veliki značaj *logistici* i *informacionim tokovima*.

Ipak, *u grubo*, te podele se mogu sažeti na zapadnu (*MRP/Push*) i japansku (*JIT/Pull*) proizvodnu filozofiju. Japanska filozofija, čiji je vodeći predstavnik Tojota, postavljena je na nekim 'prostim' proizvodnim organizacionim principima, ali zahteva veliku preciznost, tačnost i pouzdanost rada, što u krajnjoj konsekvenci traži visok stepen automatizacije i robotizacije pro-

izvodnje, kao i vrhunsku disciplinu svih učesnika, kako unutar preduzeća, tako i kooperanata. Zapadna proizvodna filozofija se više oslanja na korišćenje logičko/matematičkih modela u upravljanju.

Naravno da su danas razne ideje značajno izmešane, tako da su neke osobine JIT koncepta uključene u zapadnu proizvodnu filozofiju, a važi i obratno. Na primer, pojedinačna i maloserijska proizvodnja u drvoprerađivačkoj industriji pre bi spadala u 'pull' sisteme, tj. sisteme koji 'povlače' proizvodnju za poznatog kupca, dok bi veća serijska proizvodnja standardnih proizvoda mogla spadati u 'push' sisteme, tj. sisteme koji lansiraju proizvodnju za nepoznatog kupca. Zapadni autori, možda i subjektivno, uglavnom smatraju da je *MRP II* koncept superiorniji u većem broju poslovnih situacija. Osnovna prednost japanskog pristupa je uključivanje svih zaposlenih u proces stalnog unapređenja poslovnih funkcija i organizacije rada.

Preduslovi uspešnosti poslovanja

1. U proizvodnji građevinske stolarije i nameštaja, tj. u domenu opremanja objekata generalno (ovo je samo jedan izdvojeni primer), pojedinačna i maloserijska proizvodnja podrazumevaju izradu velikog broja različitih proizvoda, složenih po svojoj strukturi i tehnologiji obrade, koji se istovremeno prepliću

Fotografija MATIS

Ljubaznošću urednika časopisa *DRVO-tehnika* pripremili smo seriju članka iz oblasti *operativnog upravljanja proizvodnjom*. Članci su, inače, ekstrakt iz knjige *Teorija i praksa programiranja* čiji je autor Miloš Tica, koja će biti objavljena do kraja 2022. godine. Namena ovih članaka, kao i same knjige, je da:

– *Informatičare (projektante i programere)*, koji učestvuju u izradi informacijskih sistema i programa u oblasti proizvodnje, upozna sa osnovnim elementima proizvodnih sistema u oblasti operativnog upravljanja.

– *Mlađe inženjere drvotehnike*, koji se bave operativnim upravljanjem u proizvodnji, upozna sa algoritamskim metodama i tehnikama kojima se rešavaju problemi upravljanja.

Posebna pažnja posvećena je problemima *raspoređivanja aktivnosti* u smislu optimizacije proizvodnih procesa: **Raspoređivanje aktivnosti** (*scheduling*) je organizacija većeg broja proizvodnih zadataka sa ciljem postizanja njihovog najboljeg protoka u odnosu na kriterije koji imaju **vremensku dimenziju ili konotaciju**.

u svim fazama proizvodnje, ali i drugih poslovnih funkcija.

Na primer, istovremeno procesiranje 10 ugovora sa 100 pozicija (u praksi može biti i mnogo više) znači 1000 različitih proizvoda, što je česta situacija u proizvodnji nameštaja i građevinske stolarije. Radni nalozi, koji prate ugovore, se realizuju kroz dvadesetak mašinskih mesta i obrađuju sa toliko ili još više radnih operacija, za koje treba obezbediti odgovarajuće alate, pribor i instrumente, kao i repromaterijal, raznovrstan i po količini i po svojoj vrsti.

2. Da bi poslovni sistem uopšte funkcionisao on je nužno integralan (celovit) 'u širinu'. Sve njegove funkcije se uvek izvršavaju na određeni način, klasičnim ili savremenim tehničkim sredstvima, ili još uvek, na žalost, 'iz glave'. Upravljanje

takvim sistemom se obavlja uz *sadržajno* znanje o procesima rada koje poseduju rukovodioci i stručnjaci preduzeća.

Savremena sredstva automatizacije i upravljanja omogućavaju razvoj sistema i 'u dubinu', tj. razvoj i ugradnju tehnika i tehnologija rada koje podižu produktivnost, ekonomičnost, kvalitet izrade, održavanje rokova i mnogobrojne druge aspekte poslovanja, kako u pojedinim poslovnim funkcijama, tako i u proizvodnom procesu u celini. Informacione tehnologije obezbeđuju uspešnu primenu matematičkih modela u predviđanju, planiranju i analizi poslovnih procesa, a

zatim, posledično, i u donošenju poslovnih odluka.

Svaka od poslovnih funkcija ima svoj pogled na celokupni sistem, svoju projekciju koja zahteva specifične tehnike (programe optimizacije) u planiranju, praćenju i analizi svojih aktivnosti. Često rezultati raznih poslovnih funkcija mogu izgledati divergentni, čak suprotstavljeni. **Nauka, umetnost i veština upravljanja preduzećem jeste kako obezbediti konvergenciju tih ciljeva u svrhu ostvarenja najboljih rezultata.** To i jeste suština pojma *tehnologije*, kako su ga shvatali još u Grčkoj antici. ■

ŽAKO

SWEASAT D.O.O.
Miloša Obilića 33, Subotica

+381 24 554- 564
www.zako.rs
info@zako.rs

Budućnost u izgradnji

Nakon dve godine pauze zbog korona pandemije u Beogradu je od 27. do 30. aprila 2022. godine u svim sajamskim halama i na otvorenom prostoru Beogradskog sajma održan vodeći sajamski događaj u građevinskoj industriji u regionu

jugoistočne Evrope. Pod sloganom „Budućnost u izgradnji“ 46. Međunarodni sajam građevinarstva okupio je više od 500 izlagača, od kojih je trećina bila iz inostranstva, i to iz 23 zemlje Evrope i Azije. Prvi put je organizovano u našoj zemlji

nastupila veća grupa privrednika iz Indije, a Beogradski sajam građevine je jedini ove vrste u jugoistočnoj Evropi. Sajam građevinarstva je međunarodna manifestacija koja obuhvata najrazličitije segmente građevinske industrije, od istraživanja

Na 46. Međunarodnom sajmu građevinarstva „SEEBBE“ koji je, nakon dve godine, održan krajem aprila na Beogradskom sajmu, sajamskim priznanjem *NOVA VIZURA* u kategoriji *PREFABRIKOVANI SKLOPOVI ZA GRAĐENJE*, nagrađena je kompanija **KOLAREVIĆ** iz Pojata, firma koja je na sajmu izložila **CLT montažnu kuću**, po sistemu ključ u ruke. O sajamskom nastupu ove kompanije, o izloženoj CLT montažnoj drvenoj kući i interesovanju posetilaca, razgovarali smo sa **Danijelim Kolarević Gilić**, inače kćerkom vlasnika kompanije KOLAREVIĆ, gospodina Dušana Kolarevića.

– Osnovna ideja našeg dolaska na sajam je da ljude upoznamo sa materijalom od kog je ova kuća napravljena. U pitanju su CLT paneli, unakrsno lepljeno drvo i upravo je cela kuća napravljena od tog materijala. Obradom drveta se bavimo preko 20 godina, a neprekidna težnja za napretkom i ovladavanjem najsavremenijom tehnologijom u preradi drveta, sa izraženim akcentom na zaštiti životne sredine, dovela nas je na put proizvodnje novog materijala za ekološku montažnu izgradnju, do CLT unakrsno lepljenog drveta, tehnologije koja se postavila kao izazov koji smo počeli osvajati pre pet godina, pa je tako nastao naš finalni proizvod – montažna kuća od CLT unakrsno lepljenog drveta, a to znači da su zidovi, pod i plafon u potpunosti izrađeni od drveta. U pitanju je čamovina, a svi prefabrikovani CLT elementi potrebni za izgradnju montažnih kuća proizvedeni su po nemečkim standardima za koje firma KOLAREVIĆ poseduje sertifikat.

– Prednost ovakvog sistema je mogućnost neograničenog ummožavanja osnovnog modela i njegovo kombinovanje kako bi se dobila željena kvadratura i funkcionalnost prostora. Sa povećanjem broja modula, raste i broj različitih kombinacija modularnih jedinica. Na taj način se prostorno rešenje enterijera prilagođava individualnim potrebama i željama korisnika.

– Kompaktnost modula omogućava prevoz kamionom u celini do mesta postavljanja na temelje bez dodatne montaže, a od momenta postavljanja do useljenja će proteći samo neko-

liko sati. Prethodno je samo neophodno obezbediti temelje koji se rade u dogovoru sa kompanijom KOLAREVIĆ ili će ova kompanija preuzeti i obavezu izrade temelja.

– Dakle, drvo je osnov konstrukcije celog objekta, a ljudi treba da vide kako to izgleda i da ih mi kroz priču i razgovor upoznamo te da oni osete i vide šta je zapravo CLT. Inače ljudi imaju običaj da kažu da ovde nema prednosti, osim što se radi o brznoj gradnji. Mi im objašnjavamo prednosti i većina, kad uđe unutra, brzo oseti toplinu i miris ovog objekta u kome se vrlo brzo osećaju kao u svom domu... Ljudi dolaze, gledaju, uglavnom su oduševljeni. Jako je važno da im se kuća dopadne, ali je još važnije da ih upoznamo sa materijalom od kog je kuća napravljena. Mi ih edukujemo jer kod nas još nije dovoljno razvijena svest o kvalitetu života u ovakvom prostoru. Takođe je važno što drvo ne proizvodi ugljen-dioksid za razliku od standardne gradnje pa je ovo veliki korak ka ekološkoj gradnji što je bitno za našu budućnost, a u svetlu je to priznato. I još da kažem da iza ovog projekta stoji ceo tim preduzeća KOLAREVIĆ i podrška profesora Radovana Cvetkovića sa Univerziteta u Nišu. CLT je ovde novost, a kompanija KOLAREVIĆ je jedina na Balkanu koja je tehnološki opremljena i koja se trenutno bavi proizvodnjom CLT panela – kaže Danijela.

Fotografija KOLAREVIĆ

Foto Saša, Beogradski sajam

Nagrade i priznanja na 46. Međunarodnom sajmu građevinarstva

Stručni žiri za dodelu sajamskih priznanja je nakon razmotrenih prijava i ocenjivanja eksponata bio jednoglasan da se **NOVA VIZURA** dodeli:

- U kategoriji **GRAĐEVINSKI MATERIJALI** kompaniji **WIENERBERGER** iz Kanjiže, za TONDACH CREP CONTINENTAL 9
- U kategoriji **GRAĐEVINSKA MEHANIZACIJA** kompaniji **METAL-PRODUKT** iz Smederevske Palanke za Liniju za profilisanje fasadnog panela „Oblica“ tip OMP-417
- U kategoriji **PREFABRIKOVANI SKLOPOVI ZA GRAĐENJE** kompaniji **KOLAREVIĆ**, Pojate za Kuću od drvenih unakrsno lepljenih panela
- U kategoriji **INSTALACIJE U OBLASTI GRADITELJSTVA** firmi **FLUX TECHNOLOGY**, Beograd za SKYLINE LIGHT X/Y (LED MODULARNE POLICE)
- U kategoriji **INFORMACIONE TEHNOLOGIJE U OBLASTI GRAĐEVINARSTVA** nagrađena je **JEDNA MALA FIRMA**, Beograd za Maketu sistema pametne kuće

POSEBNO PRIZNANJE dobili su:

- U robnoj grupi **GRAĐEVINSKI MATERIJALI** nagrađen je **DESIGN SYSTEMS SRL ITALY (R UNIJA PROMET, Beograd)** za Kamen u smoli
- U robnoj grupi **PREFABRIKOVANI SKLOPOVI ZA GRAĐENJE** firma **COMPOSITE TECHNOLOGY TEAM, Beograd** za Lastavica modularna kuća od lakih pocinkovanih čeličnih profila
- U robnoj grupi **INSTALACIJE U OBLASTI GRADITELJSTVA** nagrađen je **DIGI-TEL Čačak** za Wings Premium 5B, UnderDesk wwBN 3P1USBC Pillar BNI 2P1USBC
- U robnoj grupi **INFORMACIONE TEHNOLOGIJE U OBLASTI GRAĐEVINARSTVA** nagrađen je **CP SECURITY GROUP INT Pančevo** za Software / My Work

SPECIJALNO PRIZNANJE dobila je kompanija **PEŠTAN Bukovik** za Pristup sajamskoj prezentaciji

Izvor: sajam.rs

do projektovanja, preko izgradnje i održavanja objekata u visokogradnji, niskogradnji i hidrogradnji, do predstavljanja najsavremenijih materijala, građevinskih mašina, uređaja i alata – rekao je **Aleksandar Ivković**, direktor marketinga Beogradskog sajma.

Ovogodišnji pokrovitelj Sajma građevinarstva bilo je Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, a ministar **Tomislav Momirović** je poručio da je ova manife-

stacija najbolji pokazatelj ekonomskog napretka i razvoja Srbije.

– Iza nas su dve teške godine, tokom kojih je građevinarstvo u Srbiji pokazalo da je sposobno da izdrži izazove i da zadrži visok stepen efikasnosti rada i ono što je najvažnije, da obezbedi stalan priliv investicija. Sada gledamo u budućnost i postavljamo osnove za dalji nastavak ovog istorijskog talasa investicija u srpski građevinski sektor – izjavio je ministar Momirović na

otvaranju vodećeg sajamskog događaja u građevinskoj industriji u regionu.

– Vlada će nastaviti gradnju brze pruge ka Budimpešti i ka Nišu, autoputeva širom Srbije, podizanje kapaciteta lučke infrastrukture. U okviru plana izgradnje komunalne infrastrukture sledećih pet godina treba da izgradimo 7.000 kilometara kanalizacione mreže i više od 250 postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Sve to uradićemo kroz realizaciju

Posetioци ovogodišnjeg Sajma građevinarstva imali su priliku da vide jedan linearni park u Hali 1 u kome je većina posetilaca poželjela da provede neko vreme. Štand je organizovao *Green Cities Serbia* u saradnji sa Ambasdom Kraljevine Holandije i konzorcijumom privatnih holandskih kompanija u koordinaciji **Vita Verde**, lokalne kompanije koja se bavi dizajnom, izgradnjom i održavanjem zelenih površina sa ciljem većeg ozelenjavanja na regionalnom nivou. Na ovoj manifestaciji posetioци su mogli videti jedan zeleni segment, gde holandske kompanije prikazuju na koji način ozelenjavanje može da podigne kvalitet života, a koristi koje ćemo imati od ozelenjavanja gradova osetiće se i na zdravlju i na opštoj dobrobiti u vezi sa temperaturom u gradovima i zagađenošću. Tako će se povećati biodiverzitet, a čak će i vrednost nekretnina porasti. Poznato je da Holandija prednjači u oplemenjivanju pejzažne arhitekture, pa se u svakidašnje sivilo intenzivno unosi cveće i biljke, ozelenjavaju zidovi, krovovi i fasade, i to zbog najvećeg izazova 21. veka – klimatskih promena i zagađenja vazduha, rekla nam je Sofija Milošević iz kompanije *Vita Verde*.

modernih i ekološki održivih građevinskih projekata.

– Postavljamo osnove za budućnost i nastavak istorijskog talasa investicija u srpski građevinski sektor.

Ovo je prilika da se vidi šta ima da ponudi i domaća i strana građevinska struka, arhitekte, projektanti, da naučimo i usvojimo najprofesionalnije i najmodernije standarde plani-

ranja, projektovanja i izgradnje. Vlada će učiniti sve da funkcionisanje sektora teče bez prepreka – naglasio je ministar Momirović otvarajući 46. Međunarodni sajam građevinarstva u Beogradu.

Svečanom otvaranju Sajma građevinarstva prisustvovao je i ambasador Kraljevine Holandije u Srbiji **Joust Reinćes** podsetivši da „kada razmišljamo o građevinarstvu i građevini stvaramo slike visokih zgrada, stanova, stakla, čelika, betona i kamena, kao da se radi o pedeset nijansi sive“, a zatim je naglasio da su u Holandiji, zemlji koja prednjači u oplemenjivanju pejzažne arhitekture, „uneli u tu sliku cveće i biljke, ozelenili zidove, krovove i fasade, i to zbog najvećeg izazova 21. veka – klimatskih promena i zagađenja vazduha. To su glavni izazovi sa kojima se suočavamo danas i kojima moramo da se suprotstavimo novim građevinskim materijalima i održivošću izgrađenog prostora. Uticaj svega toga će prevashodno biti lokalni, osetiće se u Beogradu, Nišu ili Smederevu, ali i u Amsterdamu, Rotterdamu ili Hagu“.

Ambasador je rekao da će „na ovoj manifestaciji posetioци moći da vide jedan zeleni segment, gde holandske kompanije prikazuju na koji način ozelenjavanje može da podigne kvalitet života, a koristi koje ćemo imati od ozelenjavanja gradova osetiće se i na zdravlju i na opštoj dobrobiti u vezi sa temperaturom u gradovima i zagađenošću, povećaće se biodiverzitet, a čak će i vrednost nekretnina porasti.“

Holandija je u maju pokrenula projekat „Zeleni gradovi u Srbiji“ u vezi s čime je jedna velika delegacija otputovala u Holandiju, zajedno sa predstavnicima međunarodne zajednice. Cilj je da gradovi Srbije budu još lepši, održiviji i prijatniji za život“, naglasio je ambasador Joust Reinćes.

Generalni sponzor Sajma građevinarstva bila je kompanija **Wienerberger Srbija**, lidera u primeni sistema za modernu gradnju, najkvalitetnijih u Evropi, a **Ivan Vujisić**, predstavnik ove kompanije, izrazio je zadovoljstvo što može da pomogne u uspešnom održavanju ove manifestacije i rekao da će „Wienerberger ponuditi sve one inovativne stvari koje postoje i na svetskom nivou, jer sve što postoji na svetu danas moguće je naći i na ovom sajmu“ zaključio je Vujisić. ■

Lamello

Bežično spajanje

NOVO
DOSTUPNO OD
5. SEPTEMBRA 2022

Classic X i **Zeta P2** glodala za žljebove –
kekserice su sada dostupne kao verzije na
baterije za bežično i još brže spajanje

- Potpuna mobilnost
- Odmah spreman za upotrebu
- Rad na visini
- Nema opasnosti od spoticanja

EKO BRVNARE ŠIPOVO

Na proteklom Sajmu građevinarstva u Beogradu svoj proizvodni program predstavilo je preduzeće **Drvo-Mont L.D. iz Šipova**. Interesovanje posetilaca sajma i poslovnih ljudi bilo je zadovoljavajuće, rekao nam je **Duško Lujčić**, vlasnik i direktor ovog preduzeća.

– Imam razlog da budem zadovoljan našim nastupom na Beogradskom sajmu. Mi smo kompanija za građevinarstvo i proizvodnju različitih proizvoda od drveta, a u ovom poslu naša firma ima oko tri decenije iskustva, upornog rada i permanentnog razvoja. U početku smo radili kao zanatske radnje, a preduzeće smo registrovali 2006. godine... Moj otac je četiri decenije radio u firmi *Šipad Janj* u Donjem Vakufu, na montažama kuća i nakon ratnih događanja mi smo odlučili da otvorimo svoju firmu. Otac je tamo ispekao zanat i zaradio penziju, a ja sam iskoristio njegovo iskustvo i znanje, rano se uključio u posao i savladao sve tajne ovog posla. Naš proizvodni pogon se nalazi u Šipovu, a u Banja Luci nam je predstavništvo. Tu dočekujemo naše kupce iz Hrvatske, Austrije, Slovenije i drugih evropskih zemalja. Topli domovi napravljeni od kvalitetnog drveta u našem pogonu, već godinama su hit širom Evrope i sveta, a sve veću popularnost dobijaju i na domaćem tržištu. Mi uglavnom sve radimo za izvoz, ovde odradimo po neku kuću, obično ljudima koji rade u inostranstvu. Izgradnja eko brvnara nije jeftin proces, zna se kvalitet ima cenu! Neki naši kupci žele da posete našu fabriku, da vide kako se i šta radi i kako sve to izgleda. Mi im rado izlazimo u susret i imamo vreme za svakog kupca. Proizvodimo isključivo drvene kuće, eko brvnare od jele, smrče i bora, a radimo i kuće po sistemu *ključ u ruku* – kaže gospodin Duško Lujčić.

Osnovu proizvodnog programa preduzeća **Drvo-Mont L.D.** čini izgradnja montažnih objekata od drveta. U asortimanu ove firme se nalaze sledeći proizvodi:

- Vikendice i kuće od drveta
- Poslovni prostori od drveta
- Krovovi i krovne konstrukcije
- Namenski i standardni nameštaj
- Balkonske ograde, prozori i vrata
- Nastrešnice, enterijeri i stepeništa

– Naše eko brvnare se mogu koristiti kao kuće za stanovanje, vikendice, etno sela i slično. U potpunosti su izgrađene od drveta, zadovoljavaju sve ekološke standarde i aspekte životne sredine, prijatne su i zdrave za boravak. A naša specijalnost su ručno rađeni detalji na svim našim

proizvodima što često zahtevaju neki naši kupci. Inače, svaki naš kupac je dobro došao i svakom poklonimo potrebno vreme, a uz naš širok asortiman gotovih proizvoda od drveta, nudimo i kvalitetne ideje za izgradnju i uređenje stambenih i poslovnih objekata. Imamo i sadržajnu web stranicu gde se može videti katalog naših proizvoda: vikendica, stambenih objekata, enterijera – objašnjava gospodin Duško Lujčić.

– Život u eko brvnarama je zdrav jer je drvo u svojoj mikrostrukturi di-

Fotografije arhiva kompanije DRVO-MONT, Šipovo

fuzno, što znači da propušta vazduh u oba smera. Na taj način osigurava se neprekidna izmena unutrašnjeg i spoljašnjeg vazduha, te nema potrebe za čestim otvaranjem vrata i pro-

zora, pa nema ni gubitka toplote. Za razliku od drveta, beton i cigla nemaju ovakva difuzna svojstva i nisu prozračni. Izgradnjom drvene kuće dobija se zdrav i kiseonikom pun prostor.

Uz to, kao prirodan material, drvo ima odlična elektrostatička svojstva, a to znači da se drvo neće naelektrizirati te privlačiti i zadržavati mikročestice prašine i polena. Unutar drvene kuće stvara se antialergijska sredina... Drveni zidovi brvnare zadržavaju optimalnu vlažnost vazduha u prostorijama, na principu samoregulacije. Drvo upija vlagu kada je ima previše u vazduhu, a otpušta je kada je vazduh suv. Zahvaljujući ovom svojstvu, vazduh u brvnarama nikada nije ni presuv niti prevlažan – objašnjava naš sagovornik.

U skladu sa klimatskim uslovima i podnebljem, preduzeće **Drvo-Mont L.D.** proizvodi drvene eko brvnare visoke energetske efikasnosti, a odlična izolacijska svojstva drveta omogućavaju prirodnu termoregulaciju. Drvo je 6 puta bolji izolator od cigle, a 15 puta bolji izolator od betona. Drvo je i elastičan materijal, za razliku od betona koji je znatno krući, pa su montažne eko brvnare znatno otpornije na zemljotrese, mogu izdržati potrese tla jačine i do 10 stepeni Rihterove skale... Takođe treba istaći da preduzeće **Drvo-Mont L.D.** oprema enterijere, proizvodi namenski i standardni nameštaj, stepeništa i stolariju od punog drveta, sa vakum staklima, što sprečava gubitke toplote i omogućuje uštedu u potrošnji energenata.

– Onima koji su zainteresovani za zdrav život u eko brvnarama preporučujemo da najpre *prošetaju* našom veb prezentacijom, da vide šta znamo, šta radi naš tim od dvadesetak zaposlenih, a onda da nas pozovu, da nas posete i da se uvere u našu poslovnu sposobnost i mogućnosti. A nakon dogovora na scenu stupamo mi, profesionalci koji će u najkraćem roku vašu kuću iz snova pretvoriti u stvarnost. Bilo da već imate projekat, idejno rešenje, ili se odlučite za neku od lepota iz našeg kataloga, mi smo tu da efikasno odgovorimo na sve vaše zahteve i omogućimo vam brzo useljenje u vašu kuću iz snova – sa sigurnošću tvrdi gospodin **Duško Lujić**.

DRVO MONT L.D. doo Šipovo
Tel/fax 00 387 (0)50 373 592
Mobilni 00 387 (0)66 139 133
www.brvnare-sipovo.com
kontakt@brvnare-sipovo.com

Strugara Uroš – pola veka porodične tradicije u preradi drveta

Polovinom maja smo posetili **Strugaru Uroš** u selu Radinac kod Smedereva, tipičnu porodičnu firmu čiji je vlasnik i direktor **Miodrag Vlajković – Mića**, a u firmi su, od njegove tri kćeri, zaposlene dve, Mirjana i Nevena kao i sin Veljko, student završne godine Šumarskog fakulteta. Njegove sestre su, takođe, završile studije, a druga po starini Mićina kćer, Jovana je udata i radi u porodičnoj firmi svog supruga.

– Sledeće godine ćemo napuniti pola veka porodične tradicije u preradi drveta. Moj otac Uroš je pre 49 godina, s proleća davne 1973. godine, osnovao jednu malu strugaru i skoro stidljivo počeo da reže drvo. Ali potrebe stanovnika našeg sela Radinca i okolnih sela oko Smedereva: Lipe, Kuliča, Šalinca, Vranova su rasle. Bila je velika ekspanzija gradnje i svi su dolazili na strugaru kod Uroša koja je počela da radi punim kapacitetom... Nakon 5-6 godina gater je zamenjen brenutom, pa je za dve tri godine u naše pogone stigla automatska brenuta, a firma je bila registrovana kao **Strugara Uroš** – objašnjava Mića Vlajković.

– Ovo je voćarski kraj pa smo 1996. godine krenuli sa proizvodnjom ambalaže za voće i povrće. Kupili smo mašine u Italiji, ljuštilice i mašine za kovanje gajbica i za proizvodnju letvica, dakle za izradu kompletne gajbice i krenuli smo da radimo gajbice za voće i povrće. Bilo je to teško, ratno vreme, državne, odnosno društvene firme su se gasile, a potrebe za ambalažom za voće i povrće su rasle. Razvoj voćarstva u našem regionu je imao punu ekspanziju. Poljoprivredni kombinat „Godomin“ je stagnirao, dok je privatni sektor naglo razvijao proizvodnju jabuka, breskvi, kajsija, kvalitetne vinove loze... Mi smo tu sebe našli i naša proizvodnja je radila punim kapacitetom.

– Kako je vreme odmicalo mi smo povećavali tehnološke mogućnosti i broj zaposlenih: 1973. godine smo imali dva radnika, osamdesetih godina pet, devedesetih je bilo 10 do 12 zaposlenih, od 1996. godine smo imali dvadesetak radnika. Sada, 2022. godine kod nas je zaposleno 70 ljudi... Kao i većina drvoprerađivača i mi u zadnjih nekoliko godina imamo problem sa radnom snagom, a imamo problem i sa nedostatkom sirovine. Zato je trenutno naša proizvodnja na 45% našeg kapaciteta. U letnjem periodu dostignemo nekih 50% kapaciteta...

Fotografije Nemanja Jokić

Rukovodeći tim preduzeća STRUGARA UROŠ:
Miodrag Vlajković – Mića,
sa kćerkama Mirjanom i Nevenom i sinom Veljkom

– A potrebe za našim proizvodima, za gajbicama za voće i povrće, za građevinskom daskom, krovnom konstrukcijom, gredama, elementima za palete, gotovim paletama permanentno rastu. Mogli bi uključiti sve mašine, ali nemamo radne snage. Mogli bi da zaposlimo 180 do 200 radnika sa postojećim mašinama i da radimo u dve smene, ali nas ograničava nedostatak sirovine i radne snage – kaže gospodin Vlajković.

– Inače **Strugara Uroš** godišnje preradi od 10 do 11 hiljada kubika trupaca, od čega je 70% topola, a ostatak su bukva i čamovina. Osnovu našeg proizvodnog programa čini više modela gajbica za voće i povrće: gajbice za trešnju, jagodu, paradajz, krastavac, jabuku, breskvu, šljivu, papriku itd. Većina naše proizvodnje gajbica završi na tržištu Makedonije i Italije. Ranijih godina, kada smo imali više radne snage, u izvoz je išlo 70, pa i 80% naše proizvodnje, a sada 55 do 60% ide u izvoz...

– Proizvodimo i daske za pogrebnu opremu, zatim elemente za palete, a od trupaca smrče i jele radimo krovnu građu. Od bukovih trupaca, prve, druge i treće klase proizvodimo četvrtake za gajbe, odnosno letve za proizvodnju drvne ambalaže. Mak-

simalno koristimo vrednu sirovinu. Kod nas nema otpada jer sav ostatak meljemo u drveni čips i sa piljevinom proizvodimo briket i pelet. Taj ogrev realizujemo na domaćem tržištu, uglavnom u našem regionu. Navikli smo ljude da kupuju kod nas, jer na 300 metara od naše proizvodnje nalazi se naše stovarište gde prodajemo naše proizvode: pelet, briket, drvene grede, topolove daske za šalovanje. Naš pelet i briket je 20% jeftiniji kod nas nego kod drugih jer nemamo troškove transporta... A za prodaju naših gajbica koje proizvedemo tokom sezone i za potrebe naših voćara i povrtara napravili smo centralni magacin od 2.000 kvadrata za ambalažu i palete koji se nalazi u selu Suvodol u srcu Šumadije, 16 km od naše proizvodnje. To je velika pomoć našim kupcima, mi smo im se približili i skratili vreme nabavke gajbica, olakšali i njima i nama, jer smo rasteretili gužvu koja se stvarala kod nas na stovarištu – objašnjava naš sagovornik.

– U ovom kraju, u slivu Morave, Jezave i Dunava ima dosta napuštenih, neobrađenih njiva koje nisu za proizvodnju žitarica, pa sam ja godinama kupovao zemlju i pošumljavao topolom. Odavno sam znao, jednostavno osetio da će stići problem sa sirovinom, a kad je u Srbiju stigao *Kronošpan* moj osećaj je potvrđen. Dobili su niz subvencija, a studija isplativosti je predviđala da se on snabdeva šumskim otpadom, produženim ogrevom, otpadom sa pilana i otpadom od gajbica, a ne sa trupcima. Oni danas kupuju trupce i melju ih jer je na svetskom tržištu skočila cena pločastog materijala, a ovde imaju subvencije, jeftinu struju, gas, naftu, radnu snagu i na taj način nas drvoprerađivače dovode u tešku situaciju, jednostavno nas guše, pa ako to potraje, ako to država bude i dale tolerisala, ako se uopšte u raspodelu sirovine ne uvede red i transparentnost, veći broj drvoprerađivača će ugasiti proizvodnju... Imao sam,

dakle, viziju, kupovao zemlju i pošumljavao je topolom, a već tri, četiri godine posao oko pošumljavanja je preuzeo Veljko, pa ima pravu priliku da u praksi potvrdi znanje stečeno na Šumarskom fakultetu – kaže Mića Vlajković.

– Trenutno imamo blizu 80 hektara pod topolom, a prvih 10 hektara je zasađeno 2005. godine. Formirali smo i rasadnik samo za naše potrebe. Svake godine sadimo po par hektara, a na hektar ide oko 300 do 350 sadnica, tako da ožilimo i proizvedemo oko 3.000 sadnica. Nismo mogli nabaviti kvalitetne sadnice, pa smo odlučili da krenemo sami u proizvodnju. U rasadniku imamo četiri radnika koji konstantno održavaju rasadnik i zasade topole. Dostigli smo željeni nivo sadnica, a plantaže su nam jako čiste i na zavidnom nivou – kaže **Veljko Vlajković**.

– Zemlja je sada postala vrlo skupa, a mi bismo hteli nove zasade, ali kako u našem kraju ima mnogo državne zemlje koja je u parlogu, koja se ne obrađuje, mi ćemo pokušati da dobijemo tu zemlju u zakup na određeni period kako bi mogli da proširimo zasade plantaže euro-američke topole. Na taj način bi obezbedili sirovinu za našu proizvodnju, a posebno je značajan pozitivan uticaj naših zasada na ekosistem – dopunjava sina Mićo i dodaje da se njegova firma nalazi u blizini *Železara Smederevo* koja je veliki zagađivač okoline.

– Apsurdna je činjenica da smo od lokalne samouprave pre tri godine, na osnovu Uredbe Vlade RS, dobili rešenje da je naša firma, koja se bavi preradom drveta, stavljena u kategoriju visokih zagađivača ekosistema. Na osnovu toga oporezovali su nas 200.000 dinara godišnje. Tu stvarno nema logike, jer Železara HBIS, koja je milion puta veći zagađivač, tu ekološku taksu plaća godišnje samo 2 miliona dinara. Da bi smanjili te namete, morali smo menjati šifru delatnosti. Sada smo pod šifrom proizvodnja gajbica za voće i povrće, a taksa za zagađenje nam iznosi 100.000 dinara godišnje... Drugi apsurd je što već 10 godina plaćamo porez za invalidnost. U početku to je bilo petnaestak hiljada dinara, pa se nismo bunili. Međutim sada ta taksa za dva invalida, mesečno iznosi blizu 100.000 dinara. A mi, logično je, u proces proizvodnje ne možemo uključiti invalide, ali taksu moramo platiti... Pa onda taksa za isticanje firme, lokalna taksa za zagađenje i niz drugih nameta koje mi teško možemo da izdržimo, pogotovo u ovo krizno vreme velikih poskupljenja sirovine, energije, svega... Da ne pominjem ugovore sa JP *Srbijašume* koji idu kako kada, krenu, pa stanu. Nismo dobili ni jedan kubni metar ogrevnog drveta bukve za proizvodnju briketa i peleta, a moje kolege u okruženju dobijaju po par hiljada kubika za preprodaju, a nemaju instalirane drvoprerađivačke kapacitete i nemaju zaposlene ljude. Pa se pitam, na osnovu čega trupce i drvo iz državnih šuma dobijaju oni koji nemaju ni pilanu ni jednog zaposlenog. Nema javnog uvida, sve se radi sakriveno, a svi mi među sobom znamo šta se radi i ko koliko vredi... Za dvadesetak pilana u Podunavsko-Braničevskom okrugu nema trupaca, a sirovina se iz Kučeva, Majdanpeka i Požarevca vozi po 250 ili 400 km za Ivanjicu, Novi Pazar, Loznicu, Novi Sad, Temerin, Pivnicu, Prijepolje...

– Ali neću da se žalim, ne vredi... Uostalom imam je razloga da budem srećan i zadovoljan, da budem ponosan na oca Uroša, još vitalnog penzionera koji je dočekao da mu i unuci rade u firmi koju je on osnovao, tako da **Strugara Uroš** spada u malu grupu od 2,4% privatnih firmi u našoj zemlji koju će voditi treća generacija! Ponosan sam na svoju majku Stanu i svoju suprugu Biljanu koje su sve vreme brinule o našem domaćinstvu. I posebno sam ponosan na svoju decu, svi će imati završen fakultet i nadam se da će unaprediti našu firmu. Naučili su da rade pošteno i odgovorno, onako kako se u našoj porodici uvek radilo – kaže na kraju našeg razgovora **Mića Vlajković**. ■

visokotehnoška oprema za proizvodnju nameštaja po iznenađujuće pristupačnoj ceni

Proizvodnja nameštaja je zahtevan posao za koji je neophodna savremena i pouzdana tehnologija kao i dobro obučeno osoblje.

Cene novih mašina renomiranih proizvođača su svakim danom sve veće, a rezervni delovi su neopravdano skupi, pa su visoki troškovi održavanja veliko opterećenje i za uspešna preduzeća.

Ovo otvara vrata manje poznatim proizvođačima, ali ništa manje kvalitetnim proizvođačima mašina iz Azije.

Jedan od najvećih i najkonkurentnijih, svakako je **KDT**, koji polako ali sigurno stiče poverenje čak i najuglednijih kompanija za nameštaj u Evropi.

Sa svojim razvojnim odeljenjem u Riminiju (Mastervud) i Južnoj Koreji, nudi odlična i pristupačna rešenja za svaku modernu proizvodnju.

Njihova glavna prednost je visok kvalitet i izuzetno pristupačna cena mašina i opreme za proizvodnju nameštaja. I ne samo to, dobra tehnička podrška nakon prodaje i povoljne cene rezervnih delova dovoljan su razlog da svaka ozbiljna proizvodnja koketira i sa KDT tehnologijom.

KDT proizvodni program:

- NESTING CNC obradni centri
- CNC mašine za tiplovanje
- 3 – 4-osni CNC obradni centri
- Mašine za kantovanje
- Mašine za krojenje ploča
- Automatizacija
- Linije za proizvodnju vrata

Glavne prednosti KDT mašina

Robusna konstrukcija, osnova za maksimalnu otpornost na deformacije

Sve KDT mašine su napravljene od robusne konstrukcije koja obezbeđuje maksimalnu otpornost na deformacije i posledično nulte tolerancije koje omogućavaju velike brzine obrade za visoku produktivnost.

KDT nesting CNC mašine postižu brzinu do 80 m/min, a takođe obrađuju od 25 do 30 m/min sa specijalnim alatima za brzu obradu.

KDT sa administrativnom jedinicom u Guanzhoeu (Guangzhou) u Kini gde je 6 modernih proizvodnih pogona ukupne površine 200.000 m², i u Italiji, sa preko 150 patenata jedan je od najvećih proizvođača mašina za proizvodnju nameštaja u svetu.

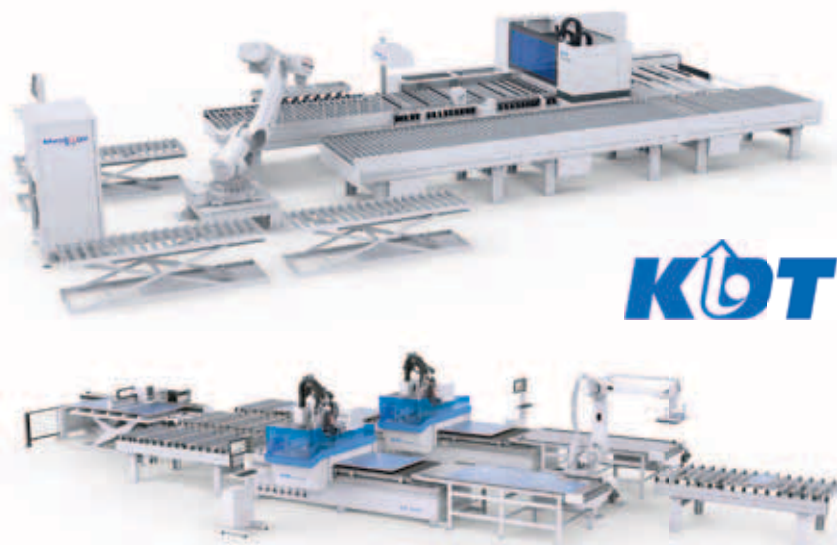
NESTING KDT tip 3710D u savremenoj proizvodnji nameštaja u Kidričevu, Slovenija. Tehnologija nesting sa automatskim označavanjem postaje ključna tehnologija za automatizaciju sečenja.

Vrhunska KDT protočna bušilica tipa KN2312 u proizvodnji masivnog nameštaja Jadrina iz Gračanice (BiH). Produktivnost mašine između 1200 i 1500 radnih komada u smeni!

KDT raskrajači ploča su izuzetno pristupačni, što mogu da priušte i manje kompanije

4-osni CNC KDT tip 6410C, savremeno opremljen inovativnim TPA softverom (Italija).

Nbrojene mogućnosti automatizacije proizvodnje za povećanje kapaciteta i smanjenje troškova i zavisnosti od rada.

Softver

Pored robusnog dizajna mašine i pouzdanih komponenti, važan je i softver. KDT mašine su opremljene priznatim DELTA kontrolerima kao i kontrolerima evropskog proizvođača TPA, koji uglavnom zadovoljavaju visoke zahteve današnjih kupaca.

Komponente priznatih proizvođača

Sve ugrađene komponente na mašinama su testirane u teškim uslovima rada i uglavnom su priznatih proizvođača kao što su: DELTA, Becker, TPA, Hivin, Halukabel, DELL... Cene ovih komponenti su znatno pristupačnije od većine sličnih ili identičnih delova na tržištu.

Kvalitetna i izuzetno brza tehnička podrška

Servis nakon prodaje je od ključnog značaja. KDT nudi tehničku pomoć na mreži putem modernog Vechat alata, koji je izuzetno jednostavan i lak za upotrebu. Vremena odgovora se obično mere u minutima, a ne u satima ili danima.

Povezivanje mašina u automatske linije

Sve mašine su modularne, što znači da se lako mogu priključiti na automatske linije bez dodatnih troškova obrade ili zamene mašine.

Nedosledno poslovanje, povremene velike porudžbine i problemi sa nedostatkom radne snage primoravaju proizvođače da automatizuju procese.

Automatizacija je sadašnjost, a ne budućnost. Zajedno sa Mesedge-om, KDT vam nudi pristupačno povezivanje CNC protočnih bušilica sa NESTING CNC mašinama i mašine za kantovanje.

Dostupnost mašina

KDT mašine i automatizovane linije su izuzetno pristupačne, s obzirom na iznenađujuće nisku cenu u pogledu kvaliteta. Pouzdan rad, kvalitet mašina, povoljne cene rezervnih delova i brza tehnička podrška su bitne prednosti mašina. Nabrojane pogodnosti su svakako odlučujući faktor pri izboru kupovine tehnologije za proizvodnju nameštaja, u šta će se uveriti mnogi proizvođači nameštaja koji žele najviše tehnologije i dugoročno optimalne troškove održavanja.

**Zastupnik i distributer
za Srbiju, BiH, Hrvatsku i Sloveniju**

LESMAK d.o.o. Slovenija

**Tel: +386 51 671 940 • info@lesmak.si
www.lesmak.si • en.kdtmac.com**

Raspodela sirovine iz državnih šuma pod velom tajni

PRIPREMIO: mr Dragojlo Blagojević

Od polovine avgusta prošle godine redakciji časopisa *DRVO-tehnika* su od nekoliko inženjera šumarstva nezavisno stizale dojave **da se suše zasadi topole**. Bile su to najčešće telefonske dojave, a onda smo, polovinom aprila, sa dve strane od drvoprerađivača dobili dojavu sa porukom: **topola se suši, a šumari ćute...**

Protoklog septembra smo bezuspešno pokušavali da telefonom razgovaramo sa **prof. dr Sašom Orlovićem**, direktorom Instituta za nizijsko šumarstvo i životnu sredinu u Novom Sadu, a kad sam konačno, početkom oktobra 2021. godine, dobio odgovor da je „*uvek raspoložen za saradnju*“ uputio sam mu pismo s molbom da za naše januarsko izdanje 2022. godine **razgovaramo (ili da piše autorski tekst) o problemima sušenja topole...** Tri ili četiri dana nakon toga telefonom me pozvao **dr Marko Marinković**, izvršni direktor za šumarstvo, ekologiju i razvoj u JP *Vojvodinašume* (očigledno nakon razgovora sa Orlovićem) i zamolio da sačekamo neko vreme pre objavljivanja bilo kakvih vesti o sušenju zasada topole dok Institut za nizijsko šumarstvo ne upotpuni svoje naučne nalaze...

Logično da smo se razumeli i da sam prihvatio predlog gospodina Marinkovića, a govorili smo još i o nastavku saradnje, bližilo se, naime, obeležavanje 20 godina postojanja JP *Vojvodinašume*...

Nekoliko dana nakon toga, tačnije u petak 22. oktobra 2021. godine, Institut za nizijsko šumarstvo nam je vratio oktobarsko izdanje časopisa *DRVO-tehnika* uz dopis u kome, bez šireg objašnjenja kažu da više neće primati časopis, koji smo im redovno slali punih 18 godina. Istog dana sam odgovorio

SMS porukom: „Hvala gospodine Orloviću. Potpisali ste otkazivanje primanja časopisa *DRVO-tehnika*, a to znači da ću odgovor na pitanje zašto se suše topole morati da tražim na drugoj strani. Istina, smatrao sam da je Vaša kompetencija po tom pitanju neprikosnovena. Logično da ću o tome pisati u nekom od narednih izdanja. Pozdrav.“

Neredovna isporuka sirovine zatvara proizvodne pogone

U periodu zime nisu nam stizale informacije o sušenju topole, ali su opet na meti bili šumari. Žalili su se drvoprerađivači širom Srbije zbog neredovne isporuke sirovine, zbog nepoštovanja ugovora, zbog korupcije i činjenice da trupce i druge drvene sortimente, po cenama šumarskih preduzeća, dobijaju trgovci koji nemaju ni proizvodni kapacitet niti jednog zaposlenog, a onda drvenu sirovinu po visokim cenama preprodaju drvoprerađivačima. Žalili su se zbog netransparentne raspodele sirovine i izvoza trupaca...

Veći broj drvoprerađivačkih firmi je zbog neredovne isporuke trupaca tokom zime morao, jedno vreme, da smanji proizvodnju ili prestane sa radom. Kompanija SIMPO ŠIK iz Kuršumlije nije radila skoro tri meseca, 370 radnika je bilo na prinudnom odmoru jer, rečeno nam je, JP *Srbijašume* nije izvršilo dogovorenu isporuku drveta, mada SIMPO ŠIK sirovinu plaća avansno. Prošle godine su dobili deset hiljada kubika manje u odnosu na ugovorenu količinu...

Fotografija J. Radojičić – Šuki, 1997.

Šumarstvo i drvna industrija su u jednom repro lancu, tehnološki naslonjeni jedni na druge, vezani kao nokat i meso, pa u tom smislu njihova saradnja bi morala biti bliska i korektna. Problemi su im slični, a ciljevi ne bi trebalo da im budu bitno različiti. I pored toga problemi se kumuliraju, a rešenja odlažu.

Prerada drveta i proizvodnja nameštaja su godinama pravile suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni, a u jednom petogodišnjem periodu protekle decenije, prosečan godišnji rast izvoza ove industrijske grane iznosio je 13,3%.

U BDP-u Srbije udeo drvne industrije iznosi 1,4%, a udeo u izvozu je dostigao 5,7%. Veliko je pitanje da li će drvna industrija nakon korona krize, kao i krize izazvane ratom na istoku Evrope zadržati doskorašnje trendove razvoja...

Prema podacima PKS izvoz svih vrsta oblog drveta (trupaca) u 2021. godini veći je za 99% u odnosu na 2020. godinu, dok je izvoz rezane građe veći za 34,9%.

Izvoz hrastove oblovinne povećan je za 131,4%, a izvoz čamovine veći je za 64%. „Izvoz oblovinne hrasta i četinaru u 2021. godini dvostruko je veći od izvoza u prethodnoj godini i iznosio je 20 miliona dolara za hrast i 11 miliona dolara za čamove trupce“, podaci su PKS.

Iz Srbije je 2021. godine izvezeno 50.555 kubika trupaca HRASTA; 40.000 kubika trupaca JASENA i 91.666 kubika ČAMOVIH trupaca.

Ukupno to je oko 182.221 metara kubnih trupaca koji su iz Srbije 2021. godine završili na stranom tržištu, a u ovu cifru nisu uračunati trupci topole, bukve i nekih drugih vrsta drveta.

Ili *Kronošpan* koji ima niz subvencija i redovnu isporuku sirovine, a po studiji isplativosti predviđeno je da se snabdeva šumskim otpadom, produženim ogrevom i otpadom sa pilana, a ne sa trupcima, već duže vreme, tvrde drvoprerađivači, kupuje trupce i melje ih jer je na svetskom tržištu skočila cena pločastog materijala, a drvoprerađivači su dovedeni u tešku situaciju, pa ako to država i dalje bude tolerisala, ako se uopšte u raspodelu sirovine ne uvede red i transparentnost, veći broj drvoprerađivača će, kažu, znatno smanjiti ili ugasiti proizvodnju...

Na sve te unutrašnje probleme nadovezuju se problemi izazvani prvo korona krizom, pa onda ratom u Ukrajini, tako da poskupljenja sirovine, energenata, transporta, robe široke potrošnje, opšta kriza i inflacija, dalje produkuju nesigurnost i neizvesnost, pa za nered na tržištu drveta, oni koji odlučuju (mislim na vlast) nemaju dovoljno vremena, što otvara šire mogućnosti za nesmetane malverzacije...

Sistem raspodele trupaca iz državnih šuma je poslovna tajna šumarskih preduzeća

Raspodela drvne sirovine iz državnih šuma kompleksno je pitanje jer obuhvata niz socio-ekonomskih aspekata. Cilj naše države, sadržan i u nekim od postojećih kriterijuma raspodele u javnim preduzećima šumarstva, je povećanje proizvodnje i izvoza proizvoda sa visokom dodatom vrednošću. To je predviđeno u *Strategijom razvoja šumarstva Republike Srbije*, gde se u delu koji se odnosi na drvnu industriju planira „**destimulacija izvoza sirovine i stimulacija izvoza finalnih proizvoda**“. Takođe, u *Strategiji drvne industrije i industrije nameštaja*, koju je donelo Ministarstvo privrede 2017. godine, definisana su tri opšta cilja, od kojih je prvi „**Uspostavljanje efikasnijeg modela snabdevanja drvnom sirovinom preduzeća u drvnoj i industriji nameštaja uz poštovanje principa održivosti resursa**“. Uprava za šume, koja je zadužena za realizaciju ovog cilja, raspisala je Konkurs za realizaciju istraživačko-razvojnog projekta: „**Predlog kriterijuma i indikatora raspodele drveta iz državnih šuma u Republici Srbiji**“. Projekt je finansiran od strane Ministarstva privrede, a realizaciju ovog projekta je, još pre dve godine, završio Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu. Na osnovu ove studije **trebalo je doneti jasne i sveobuhvatne kriterijume i indikatore za raspodelu drvne sirovine iz državnih šuma Republike Srbije koji bi se lako mogli implementirati u praksi**... Kad smo se krajem prošle godine interesovali za sudbinu ove studije iz Uprave za šume nam je rečeno da su taj projekt platili, da je u nekoj ladici i da ga još nisu pročitali, a o implementaciji će razmišljati tek posle izbora i imenovanja nove vlade... A dotle, ili ko zna do kada, sirovina iz državnih šuma se deli kako kome, najčešće po specifičnim zaslugama...

Netransparentna raspodela sirovine produkuje korupciju u šumarstvu

Šumari i dalje imaju svoj sistem raspodele državne sirovine, a koliko se ponašaju neprikladno i monopolistički pokazuje činjenica da su *Srbijašume* odbile da sarađuju u pomenutom projektu o utvrđivanju kriterijuma za raspodelu sirovine iz državnih šuma. Šumarska preduzeća, naime, imaju svoje kriterijume i ne dozvoljavaju mešanje u njihovu poslovnu politiku i raspodelu trupaca... Drvoprerađiva-

čima ostaje da se snalaze kako ko zna i ume. Prošle i ove godine veliki broj drvoprerađivača se javno žalio i uzalud tražio pomoć države.

U takvoj situaciji drvoprerađivači se snalaze na različite načine, a neki od njih, poznato nam je, nađu neku vezu i uticajnog pojedinca o čemu se taji i za šta je teško pribaviti dokaze, jer se *ovaj posao* obavlja bez svedoka, eventualno sa jednim posrednikom, a obe strane su na neki način na dobitku, logično na štetu države. Korupcija je, inače, sistemska bolest većeg dela sveta, a u našoj zemlji korupcija je endemska bolest, kažu stručnjaci, i funkcionise na svim nivoima, a što je nivo veći, veća je i količina koruptivnog novca. I ma koliko drvoprerađivači javno tražili transparentnost u raspodeli trupaca iz državnih šuma, kad dođu do bilo kog moćnika koji im, uz podmićivanje, obezbeđuje više i kvalitetnije sirovine, onda ga čuvaju i ćute, tako da u toj malverzaciji snose približno istu odgovornost...

Ima ljudi koji neće da se valjaju u tom blatu

Ali naša Srbija je puna časnih, stručnih i poštenih ljudi koji „neće da se valjaju u tom blatu“ i koji ovoj zemlji žele dobro. Tako je februara ove godine i u redakciju časopisa *DRVO-tehnika* stiglo opširno pismo od grupe radnika Šumske uprave *Mali Zvornik*, u kome se govori o „kriminalnom ponašanju udružene kriminalne grupe“ u ŠG *Boranja*, Loznica, a sve pod

rukovodstvom v. d. direktora *JP Srbijašume*, koji je kažu „ovo javno preduzeće bukvalno privatizovao i koristi ga kao svoju privatnu svojinu“. Spominje se tu veći broj ljudi, stručna objašnjenja, kao i preduzeće *SAM-komerc* i njegov sada unesrećeni i ožalošćen vlasnik, ali je sve to putokaz državnim organima da opravdaju svoje postojanje...

Mnogo toga se tu može dovesti u vezu sa osnivanjem organizacije „Naša Drina“ sa kojom je Braunović išao u političku promociju, sebe proglasio vojvodom, angažovao guslara i pevače da pevaju: „Čuva narod Srpski, oko vode Drine, vojvoda sa Bobije, Igor mu je ime“.

Nisam se puno bavio opširnim pismom šumara ŠU *Mali Zvornik*, pročitao sam ga više puta i uz dopis prosledio predsedniku države i predsednici Vlade Srbije, ali nisam ubeđen da su ga stigli pogledati. Naveo sam i jedno od svojih iskustava vezano za v.d. direktora *JP Srbijašume*, koji mi je prethodio nakon jednog mog teksta iz januara 2020. godine. Naime, sa vrha *JP Srbijašume* se zameralo **profesoru dr Ratku Ristiću**, tadašnjem dekanu Šumarskog fakulteta i njegovim stavovima vezanim za gradnju mini hidroelektrana u zaštićenim područjima Srbije. Nismo se bavili ispitivanjem, niti analizama ko, zašto i kako gradi MHE i kakav je tu interes v.d. generalnog direktora *JP Srbijašume*, koji je, navodno, protežirao neke investitore MHE i suprotstavljajući se stručnom stavu profesora Ristića, prekinuo saradnju *JP Srbijašume* sa Šumarskim fakultetom, a šumarskim inženjerima zabranio da 5. decembra 2019. prisustvuju obeležavanju Dana Šumarskog fakulteta. Dva visoko pozicionirana inženjera nisu uvažili naredbu v.d. generalnog direktora, pa su već narednog dana dobili „ponižavajući ugovor o radu“ koji je **Vojislav Janković** potpisao, a **dr Aleksandar Vasiljević** odbio. Tri sedmice nakon fakultetske svečanosti, dr Aleksandar Vasiljević je, posle tridesetak godina izuzetno uspešnog rada u *JP Srbijašume*, 30. decembra 2019. dobio otkaz. Predmet je ubrzo preuzeo advokat, ali je rasprava po ovom pitanju duga već trideset meseci, odlagana tri puta, uvek na šest meseci i ništa nije izvesno...

Sve to sam objavio u časopisu *DRVO-tehnika*, broj 65 (januar 2020.) i dobio pretnje o čemu sam upoznao UNS i MUP... Usledilo je isleđenje u kome se Braunović branio lažima, a nakon toga je zabranio šumskim gazdinstvima da sarađuju sa časopisom *DRVO-tehnika*. Čak su i neki drvoprerađivači dobili slične preporuke. Ali desilo se nešto na šta Braunović nije računao: više od dve stotine inženjera šumarstva se trajno pretplatilo na časopis *DRVO-tehnika*, uz molbu da to ostane tajna. Nije mi drago što se ljudi toliko plaše i tvrdim da su za stanje u šumarstvu jednako odgovorni šumarski inženjeri, jer će doći čas kad će ih neko pitati: gde su bili i šta su čekali? A tekstove i sva naša izdanja mogu besplatno čitati na našem veb sajtu i portalu drvne industrije Srbije...

Prilika je da kažem da su mi neki šumarski inženjeri, još u prvoj polovini 2020. godine, sugerisali da se moram dobro čuvati, jer Braunović je opasan! Verujem... Ali, nije valjda samo Braunović opasan u ovoj zemlji...

Pisma i dojave u problemima raspodele trupaca i korupciji, o Braunovićevim igrankama i provodima širom Srbije, stizala su redovno, pa je za čuđenje činjenica da država više od 30% teritorije, ispod Save i Dunava, umesto nekom od 500 šumarskih inženjera među kojima je bar 90% dobrih, stručnih i poštenih, ali nažalost priličan broj uplašanih ljudi, pokloni na upravljanje čoveku koji je zvanje master menadžera stakao sa 37 godina na Fakultetu za industrijski menadžment Univerziteta Union u Beogradu, čoveku ko-

Fotografija Instagram/Printskim

„Čuva narod Srpski, oko vode Drine, vojvoda sa Bobije, Igor mu je ime“

ji je pokupio niz privrednih i političkih funkcija od kojih je izgleda najvažnija (neki kažu bivši ili sadašnji) Dačićev zet... Sve sam to napisao predsedniku države i predsednici Vlade Srbije i u prilogu im poslao pismo radnika ŠU *Mali Zvornik*. I još sam napisao da poštujem i uvažavam činjenicu da, zahvaljujući samo predsedniku Vučiću, naša zemlja ima svoju politiku i ekonomski napredak, izraženu brigu o svom narodu i teritoriji, ali sam napisao da ja napred spomenuta i slična kadrovska rešenja države zovem diverzijom! Struku, pa i šumarsku, treba poštovati!

Izvoz trupaca raste, špekulanti udvostručili cene

Ozbiljno je pitanje po kojim kriterijumima i zašto tehničko drvo – trupce i uopšte drvo iz državnih šuma javna preduzeća šumarstva dele, odnosno prodaju nekim ljudima koji nemaju drvoprerađivačku firmu niti jednog zaposlenog čoveka, a oni te drvene sortimente preprodaju drvoprerađivačima po duplo većim cenama ili izvoze sirovinu, a naši drvoprerađivači smanjuju obim proizvodnje, otpuštaju radnike ili čak na neko vreme prekidaju rad...

Ustvari, sve je tu većini prilično jasno, pogotovo kada su i drvoprerađivači počeli govoriti javno. Naime, nakon **privremene zabrane izvoza „određenih drvnih sortimenata” i problema koji su nakon toga isplivali, Zoran Drakulić**, vlasnik kompanije *Bio Energy Point*, najveće firme za proizvodnju peleta u našoj zemlji, optužio je JP *Srbijašume* tvrdeći da je to preduzeće krivo za poskupljenje peleta. **„Srbijašume su nelegalno potpisale ugovore sa većim brojem ‘firmi’, koje ne posluju u drvnoj industriji, a drvo dobijaju po zvaničnim cenama od 4.160 dinara po kubnom metru, pa ga proizvođačima peleta preprodaju po cenama i do 9.000 dinara”,** tvrdi Drakulić, a u otvorenom pismu premijerki, **Ani Brnabić**, Drakulić pita: **„Dokle će se tolerisati samovolja jednog čoveka koji je javno preduzeće i javno dobro stavio u lični interes?”** pa kaže da će podneti „tužbu za neisporučeno drvo prošle i ove godine i svu štetu koja će prosteći iz nepoštovanja Ugovora. **Takođe ćemo podneti i krivičnu prijavu zbog preprodaje drveta po duploj ceni preko posrednika!!!”,** upozorava Drakulić. A kako smo mi uređena, pravna država u kojoj je tužilaštvo nezavisno u odnosu na izvršnu vlast, za očekivati je da će (možda nekad) u skladu sa zakonom, proveriti tvrdnje Zorana Drakulića. Isto pravo i mogućnost da pred sudom dokaže suprotno ima i gospodin Braunović.

Ovako, uz česte pritužbe i priče o raspodeli sirovine i korupciji u šumarstvu, a posebno uz prethodno pomenuti stav gospodina Drakulića, lako je doći do verovatne pretpostavke, kako i zašto prodaja drveta iz državnih šuma ide preko „većeg broja ‘firmi’ koje ne posluju u drvnoj industriji”. Ako je znatno porastao broj kupaca drvene sirovine koji nemaju prerađivačke kapacitete ni zaposlene radnike, što nadležna služba kroz strukturu kupaca lako mogu ustanoviti, sasvim je verovatno da šumarska preduzeća, koja se hvale relativno niskim cenama, sirovinu prodaju *posrednicima* koji su u funkciji moćnika iz šumarskih preduzeća... Upravo na osnovu permanentnih pritužbi od strane drvoprerađivača, mi smo već nekoliko godina upozoravali da na tržištu drveta vlada kaos. Nakupci, posrednici, trgovci iza kojih su šumarski moćnici, drvo preprodaju po duplo većim cenama, a država sve to dugo toleriše ili podstiče...

Upravo zato raste i izvoz drvnih sortimenata. Prema podacima PKS izvoz svih vrsta oblog drveta (trupaca) u 2021. godini bio je veći za 99% u odnosu na 2020. godinu, dok je izvoz rezane građe bio veći za 34,9%.

(Izvoz hrastovih trupaca u prva tri meseca 2022. godine takođe je nastavio rast i u odnosu na isti period 2021. veći je za 4,7%, dok je izvoz rezane građe u ovom periodu povećan za čak 25%. Dakle, i dalje raste izvoz sirovine i proizvoda sa malom dodatom vrednošću.)

Izvoz hrastove oblovine 2021. povećan je za 131,4% u odnosu na 2020. godinu, a izvoz čamovine bio je veći za 64%. „Izvoz oblovine hrasta i četinaru u 2021. godini dvostruko je veći od izvoza u prethodnoj godini i iznosio je 20 miliona dolara za hrast i 11 miliona dolara za čamove trupce”. Izvoz trupaca je po zemljama različit, ali tu prednjače Kina, Turska, Hrvatska...

O tome smo, uz konsultacije sa ljudima kojima je ova materija bliska, opširno pisali u prethodnom izdanju časopisa *DRVO-tehnika* i došli do **podataka da je iz Srbije 2021. godine izvezeno 50.555 kubika trupaca HRASTA; 40.000 kubika trupaca JASENA i 91.666 kubika ČAMOVIH trupaca.**

Ukupno **to je oko 182.221 metara kubnih trupaca koji su iz Srbije 2021. godine završili na stranom tržištu**, a u ovu cifru nisu uračunati trupci topole, bukve i nekih drugih vrsta drveta. **U tom slučaju ova cifra bi možda prevazišla dve stotine hiljada kubika vredne sirovine koju je u našoj zemlji moglo preraditi četrdesetak osrednjih pilana, koje bi, u zavisnosti od nivoa obrade drveta, mogle zaposliti preko hiljadu radnika.** Ovako, domaći drvoprerađivači imaju velikih problema u snabdevanju sirovinom, otpuštaju radnike, uvoze sirovinu i imaju daleko veće troškove proizvodnje, a sve se to odražava na tržište i džep krajnjeg kupca.

Rekosmo da je naše prethodno izdanje praktično bilo posvećeno problemima snabdevanja drvoprerađivača sirovinom kao i izvozu trupaca. Sve je to išlo na adrese šumarskih preduzeća. Istina, pritužbe na JP *Srbijašume* su bile znatno izraženije i češće, ali čini se da ne zaostaju ni vojvođanski šumari. Imali smo i sa te strane slične informacije, a u aprilskom izdanju smo objavili činjenicu da **BOREAL**, firma iz sremskog sela Kraljevci godinama bezuspešno pokušava da sa JP *Vojvodinašume* sklopi ugovor o snabdevanju sirovinom. „Ove godine smo tražili 1000 kubika trupaca hrasta i brutalno smo odbijeni... Mi smo preduzeće koje se bavi izradom visoko kvalitetnog nameštaja od punog drveta, koji kompletno izvozimo. Zapošljavamo 59 ljudi, većinom iz sremskih sela, socijalno smo odgovorna firma, a za protekle dve godine državi Srbiji smo platili 640.000 evra za poreze i doprinose, bez pdv-a... Ali za nas nema trupaca, za trgovce i nakupce ima... A država ima proklamovan cilj: povećanje proizvodnje i izvoza proizvoda sa visokom dodatnom vrednošću, gde se jasno govori o destimulaciji izvoza sirovine i stimulaciji izvoza finalnih proizvoda” objavili smo u aprilskom izdanju reči gospodina **Petra Borovića**, direktora preduzeća BOREAL.

Reportaža o tome kako za finalnog drvoprerađivača iz Kraljevca kod Rume nema trupaca hrasta iz sremskih šuma nije se dopala rukovodstvu JP *Vojvodinašume*, ali to nisu komentarisali. Zamerili su nam izgleda što smo objavili i neka ekološka razmišljanja gde se tvrdi da su „šume u plavnom području Tise skoro nestale, a sa njima i dom mnogih vrsta biljaka i životinja. Umesto ovih šuma gaje se plantaže hibrida – vrsta ukrštenih tako da drveće brže raste i pre bude spremno za seču i prodaju. Na obnovi prirodnih šuma se ne radi ozbiljno, a povećava se i opasnost od poplava. Zbog zarade drvene industrije ugrožava se i biodiverzitet”.

Šta je sa sušenjem topole u našoj zemlji?

A onda su, konačno, na red došle priče da se **zasadi topole suše**. U potrazi za istinom 26. maja smo uputili mejl generalnom direktoru JP *Vojvodinašume* (gospodin **Roland Kokai**) i njegovim saradnicima **dr Marku Marinkoviću** i dipl. inženjeru **Milanu Sučeviću**, kao i direktoru Instituta za nizijsko šumarstvo **prof. dr Saši Orloviću**, sledeće sadržine:

Poštovani,

Već skoro godinu dana redakcija časopisa **DRVO-tehnika** je od većeg broja inženjera šumarstva, u nekoliko navrata, dobijala dojave da su zasadi topole zahvaćeni sušenjem. Sušenje topole se, navodno, pojavilo još 2018. godine, najpre u ŠG Pančevo, a 2019. je konstatovana pojava sušenja u Kupinovu. To je bilo sporadično tokom 2019. da bi već u 2020. i 2021. godini poprimilo ozbiljne razmere i obuhvatilo veću površinu... Navodno su najugroženiji zasadi topole od prve do petnaeste godine, a da su stariji zasadi nešto otporniji. Ima razlike i u klonovima... Javljeno nam je da se isti problem ranije pojavio u Mađarskoj... Kvalitet zemljišta, kažu, nije u pitanju, jer se sušenje topole pojavljuje na različitim staništima, od najlošijeg do najkvalitetnijeg zemljišta. Zaraze, navodno, ima svuda, a jedina uočena zakonitost je da prvo stradaju prvi redovi topole koji su prvi do puta ili proseke, pa se sušenje širi ka unutrašnjosti.

O sušenju topolovih zasada dobili smo i nekoliko pisama od drvoprerađivača koji kažu: „Zasadi topole se suše, a šumari čute“ i tvrde „da će topola imati smanjenu tehničku vrednost“.

Prema spomenutim dojavama **stanje sušenja topole je vrlo ozbiljno, pa Vas, kao odgovorne i stručne ljude, molimo da nam za JULSKO izdanje časopisa DRVO-tehnika i Portal drvne industrije Srbije, pošaljete neki tekst, informaciju, izveštaj ili saopštenje: šta je sa sušenjem topole**

u našoj zemlji, zašto se o tom problemu čuti, zašto se, navodno, problem sušenja topole zataškava, kolika je površina zahvaćena sušenjem topole, šta je do sada preduzeto u vezi sa sušenjem zasada topole i posebno šta je sa pošumljavanjem, jer se, navodno, sadnice osuše za godinu ili dve... To su orijentaciona pitanja, pa Vas, uz zahvalnost molim, da nam do 15. 06. 2022. godine dostavite odgovor na postavljena pitanja o problemima sušenja zasada topole u našoj zemlji.

Želim Vam dobro zdravlje i uspešno poslovanje. Iskreno Vas pozdravljam. U potpisu: mr Dragojlo Blagojević, direktor, glavni i odgovorni urednik.

A samo dva dana nakon toga, tačnije 28. maja od JP *Vojvodinašume* je stigao dogovor...

Odgovor: jasan i stručan... Sušenje topole i korona startovale u isto vreme...

Poštovani,

Ispred JP „Vojvodinašume“ zahvaljujem se na interesovanju za pomenutu temu. U Vašem pitanju ima nekoliko teza koje su tendenciozne, i ukoliko bi se u prikazanom kontekstu prenele javnosti, mogu dovesti do neopravdanog uznemiravanja stručne i opšte javnosti. Sledstveno tome, ali i u skladu sa trenutnim stanjem na terenu, svako širenje panike na datu temu, u ovom trenutku, nije opravdano. U odnosu na Vašu tvrdnju da se o nečemu „čuti“ i da se „nešto zataškava“, pretpostavljam da mislite na našu usmenu komunikaciju kada sam Vas lično zamolio da sačekamo neko vreme pre objavljivanja bilo kakve vesti dok Institut za nizijsko šumarstvo iz Novog Sada ne upotpuni svoje naučne nalaze (za šta je bilo potrebno neko vreme), prilikom čega sam Vam samo sugerisao i predložio da je to u interesu objavljivanja preciznijih informacija u skladu sa datom temom i problematikom. Dalje, kako navodite u Vašem pitanju, postoji izrazita zabrinutost „pojedinih šumara“ i „drvoprerađivača“, u vezi sa čim pretpostavljam i nadam se, da ćete u svom tekstu, koji pišete za julske izdanje, preneti njihove stavove, konkretne podatke ili izveštaje u vezi sa sušenjem topola, podrazumevajući da se autori predstave javnosti. U suprotnom, preterano pojednostavljivanje i emocionalna objašnjenja složenih stvari mogu dovesti do ugrožavanja činjenica dobijenih temeljnim naučnim istraživanjima. U skladu sa prethodno navedenim, molim Vas da konsultujete sve naučne i stručne autoritete, odnosno predstavnike relevantnih naučnih i obrazovnih institucija. U odnosu na pisma drvoprerađivača gde se navodi „Zasadi topole se suše, a šumari čute“ uveravam Vas da je svaki prerađivač koji je postavio pitanje predstavnicima JP „Vojvodinašume“ na datu temu, dobio blagovremen i sveobuhvatan odgovor (ukoliko ima nekoga ko se interesovao, a nije dobio odgovor, stojimo na raspolaganju da to utvrdimo). Što se tiče sigurnosti snabdevanja sirovinom, JP „Vojvodinašume“ svoje proizvodne planove sprovodi blagovremeno i u skladu sa ugovorenim količinama, te se drveni sortimenti isporučuju u predviđenim rokovima i željenom kvalitetu, sa čim će se i nastaviti u budućnosti u skladu sa principima održivog i trajnog gazdovanja šumama. U odnosu na pitanje vezano za pošumljavanje, radovi na pošumljavanju se sprovode redovno i po planu. U prethodnoj sezoni je posađeno oko 1.000.000 sadnica raznih vrsta, ali najviše topole, na površinama od preko 2.000 ha.

U nastavku Vam dajem retrospektivu dešavanja vezano za temu Vašeg interesovanja, odnosno **pojavu nove bolesti**.

Krajem 2018. godine su na području ŠG „Banat“, *Glogonjski rit* i *Gradska šuma* inicijalno, a kasnije i na drugim lokalitetima (osim u Potisju i Mužljanskom ritu), uočene promene u podnožju grana i na deblu stabala klonske topole različite starosti, koje ukazuju na rak kore. Na osnovu izvršenih zdravstvenih pregleda zasada, konstatovano je da se bolest širi na području Donjeg Potamišja i Donjeg Podunavlja u kulturama topola klona I-214 i PE 19/66 starosti 3-13 godina. Iz nekroza na stablima, u laboratorijskim uslovima je izolovano nekoliko vrsta patogenih gljiva (vrste iz roda *Fusarium*, gljive iz familije *Botryosphaeriaceae* i roda *Cytospora*), a uočeni su i simptomi vlažne bakterijske truleži (nalaz stručnjaka Instituta za nizijsko šumarstvo i životnu sredinu). Hitno i bez odlaganja, na osnovu člana 42. Zakona o šumama („Sl.glasnik RS“ br. 89/2015.), JP „Vojvodinašume“ je Pokrajinskom sekretarijatu za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo poslalo „Izveštaj o pojavi odumiranja kore i sušenja mladih stabala, koja ukazuje na pojačanu ugroženost kultura topola na području Banata“, broj 3421 od 11.09.2019. Osim formalnih izveštaja, od strane JP „Vojvodinašume“ obavešteni su i drugi korisnici šuma i predstavnici nadležnog ministarstva. Takođe, od strane JP „Vojvodinašume“, iniciran je radni sastanak koji je održan na području ŠU „Pančevo“ (Zapisnik broj 4342 od 13.11.2019. godine). Na sastanak su pozvani svi naučni i stručni autoriteti koji se bave problematikom zaštite šuma. Pozvali smo i profesore koji su penzionisani želeći da izbegnemo bilo kakav propust u tom smislu. Dakle, poziv je upućen svim relevantnim pojedincima, institucijama, šumarskoj inspekciji i korisnicima, a tema je bila ocena aktuelne situacije na terenu i dogovor oko daljeg postupanja. Na sastanku su izneti stavovi i sumnja od strane stručnjaka da se radi o bakterijskom raku kore, ali sa rezervom u tvrdnji jer su izolati uzoraka uzeti u doba godine kada ne daju najpouzdanije podatke, te da su najpouzdaniji podaci vezano za dijagnozu bolesti mogući na izolatima tretiranim u periodu april – maj, te da tada treba inkulisati biljke kako bi se na valjanim naučnim osnovama utvrdio primarni uzrok sušenja šuma. Shodno tome, ali i drugim zaključcima sa sastanka, nastavljene su aktivnosti i praćenje stanja. Na osnovu novih nalaza i preporuka sadržanih u Saopštenju br. 1 Instituta za nizijsko šumarstvo i životnu sredinu, zavedenog pod brojem II 45/2 od 24.02.2020. godine, sektor za šumarstvo, ekologiju i razvoj je sazvao drugi stručni sastanak sa svim interesnim grupama (Zapisnik broj 1204 od 16.03.2020). Tom prilikom su postavljena brojna pitanja koja su se između ostalog odnosila kako na mere neophodne da bi se rešio akutni problem, tako i na realne mogućnosti da se sprovedu. Izrađen je Sanacioni plan za ŠG „Banat“ Pančevo, po kome su dalje sprovedene aktivnosti. Monitoring, kao i naučna istraživanja u cilju pronalaženja rešenja za preventivno delovanje se svakodnevno sprovode jer je to jedini način da nauka i struka odgovore ovom izazovu. Postavljeni su ogledi u rasadnicima (ŠU „Kovin“ i „Klenak“) kao i u zasadima na kojima su simptomi bolesti bili vidljiviji. Za rezultate koji će se dobiti iz ogreva, je potrebno vreme, i u tom smislu, moramo poštovati potrebe naučnih okvira. Kontinuirano se izveštava o trenutnom stanju, pa je krajem maja 2021. godine, održan i treći sastanak po redu na ovu temu. Ističem da ovakvi izazovi u šumarskoj nauci i praksi predstavljaju deo profesionalnog poziva i svakodnevnice. Šumarska struka i nauka su spremne da na isti odgovore. Kao što se u periodu korone, medicina borila sa izazovima. Osim ovog konkretnog slučaja, problemi sa sušenjem šuma usled klimatskih promena

i/ili drugog uzroka su naša svakodnevnica i o tome se ne čuti, naprotiv. JP „Vojvodinašume“ finansira nekoliko naučno istraživačkih projekata koji se bave pomenutom problematikom.

U odnosu na rak kore topole, trenutno stanje, na osnovu aktivnog monitoringa, jeste da je pod različitim nivoima zaraze u JP „Vojvodinašume“ oko 3.700 hektara sastojina topola različite starosti. Važna informacija je da se bolest na mnogim lokalitetima povukla i stagnirala, te su šume preživle i nastavile sa razvojem. Preduzeće je preduzelo i nastavlja da preduzima sve korake u svrhu prevazilaženja problema sa rakom kore topole. Pored sanacije zaraženih delova u zasadima, monitoringa i oglednog zaštitnog tretiranja, pristupa i zameni vrste (topole) na staništima koja nisu optimalna za topolu. U skladu sa prethodno iznetim, stanje jeste za oprez i ozbiljnost, ali trajno i održivo gazdovanje šumama se ne dovodi u pitanje. Očekujem da ćete od predstavnika Instituta za nizijsko šumarstvo dobiti temeljnije obrazloženje u naučnom smislu vezano za bolest koja se pojavila, u periodu kada se pojavila i korona. Za sva dodatna pitanja stojim Vam na raspolaganju. Srdačno!

Dr Marko Marinković, izvršni direktor za šumarstvo, ekologiju i razvoj u JP *Vojvodinašume*.

Tendenciozno do istine

Nama ne smeta što su naša pitanja ocenjena kao *tendenciozna*, a sumnjamo da bi problemi vezani za sušenje topole, ukoliko se u *prikazanom kontekstu* prenesu javnosti, u ovo teško krizno vreme, mogla „dovesti do neopravdanog uznemiravanja stručne i opšte javnosti“...

Nemam potrebu da komentarišem neke konstatacije iz prethodnog teksta, ali je značajno da smo dobili odgovor **da se topole ipak suše da stanje „jeste za oprez i ozbiljnost, ali trajno i održivo gazdovanje šumama se ne dovodi u pitanje“**, ali i zanimljivu tezu da se **nova bolest topole „pojaviła u periodu kada se pojavila i korona“**...

U druženju sa šumarima dugom više od tri decenije, prvo kao glavni i odgovorni urednik *Revije ŠUME*, koju sam koncipirao i uređivao 12 godina, shvatio sam značaj i vrednost šume, ali i veličinu, značaj i vrednost šumarske struke, koja u našem društvu, ponekad i opravdano, upravo zahvaljujući šumarima, nažalost, nije shvaćena niti priznata na adekvatan način. U protekle tri decenije bio sam u prilici da pratim niz šumarskih tema kao i probleme vezane i za sušenje četinarskih šuma. Tako sam pre sedam-osam godina prisustvovao jednom velikom skupu šumarskih stručnjaka na Goču. Naš časopis je u više navrata prenosio stavove struke u vezi sa sušenjem četinarskih šuma koji su najčešće dovođeni u vezu se klimatskim promenama. Posebno se u proces informisanja javnosti kroz naš časopis uključio uvaženi **profesor dr Milan Medarević**.

Ali i pored činjenice da u svetu, pa i kod nas, istina nema nikakvu vrednost, mi nemamo nikakav drugi argument, niti interes, osim istine.

Jasno je, *DRVOTehnika* je časopis otvoren za saradnju, časopis u kome je slobodno izneti svoj stav i mišljenje, časopis koji uvek **tendenciozno traži istinu**, pa umesto da otvorimo raspravu i dogovorno dođemo do stava koji će zadovoljiti većinu, u našoj praksi je često suprotno. Ako napišemo nešto što se ne sviđa nekom, dobijamo ocenu: *“Vi nama niste naklonjeni!”* To nam nije rekao Braunović januara 2020. godine. On je prethodio, a zatim naredio gazdinstvima da prekinu saradnju sa časopisom *DRVOTehnika*... To nam je, nakon prethodnog izdanja našeg časopisa, u telefonskom razgovoru, krajem aprila, rekao

ŠUMARI I DRVOPRERAĐIVAČI – UVEK U NEKOM NEPOTREBNOM KONFLIKTU

dr Marko Marinković. Već sam spomenuo da je bilo razgovora i da smo imali nameru, da povodom 20 godina postojanja JP *Vojvodinašume*, koji je obeležen 8. maja, objavim intervju sa generalnim direktorom, ali mi je gospodin Marinković, uz izjave da bi stvarno trebalo razjasniti neke probleme u vezi sa raspodelom sirovine (trupaca) kao i neka razmišljanja vezana za ekologiju, preneo spomenuti stav generalnog direktora: **„Direktor kaže da Vi nama niste naklonjeni“** i predložio da kontaktiram lično gospodina **Kokai Rolanda**. Direktor se nije javljao na telefonske pozive pa sam mu poslao mejl i ponovio činjenice da je „časopis *DRVO-tehnika* otvoren za saradnju, časopis u kome **naši sagovornici mogu slobodno izneti svoje mišljenje, sa kojim se mi možemo ili ne moramo slagati, časopis koji govori istinu i koji poštuje svoje sagovornike i izvore**, molim Vas gospodine direktore da kažete **šta podrazumevate pod tim da Vam ja, odnosno časopis *DRVO-tehnika* nismo naklonjeni?** To mi je, naglasio sam, važno jer u narednom izdanju (jul 2022.) pišem opširno o odnosu šumara i drvoprerađivača i moram Vam najiskrenije reći da mi nije drago što od Vas tražim ovakav odgovor, ali profesija u meni to zahteva...”

Odgovor na pitanje kome je i zašto naklonjen časopis *DRVO-tehnika* nismo dobili, isto kao što od Instituta za nizijsko šumarstvo nismo dobili nikakav odgovor o sušenju topole, mada smo od prof. dr Orlovića proteklog oktobra, dobili odgovor da je „uvek raspoložen za saradnju“, a nakon toga nam vratio oktobarsko izdanje časopisa koji više ne žele primati...

Zabranjen izvoz „određenih drvnih sortimenata“ a JP *Srbijašume* dobilo status preduzeća za energetiku

Šumarstvo je bila tema i na sednici Saveta za koordinaciju aktivnosti i mera za rast bruto domaćeg proizvoda (BDP) posle koje je premijerka **Ana Brnabić**, početkom maja, poručila da će se Javno preduzeće *Srbijašume* tretirati kao energetska, imajući u vidu značaj peleta i briketa u predstojećoj grejnoj sezoni, s obzirom na to da ih individualni potrošači sve više koriste za grejanje.

Predsednica Vlade predsedavala je sednici Saveta na kojoj je konstatovano da je u prvom kvartalu ove godine zabeležen rast u oblasti industrije, uvoza i izvoza, kao i da „ne postoji ni promil mogućnosti da snabdevanje stanovništva osnovnim životnim namirnicama bude ugroženo“, saopšteno je iz kabineta premijerke.

Kakve promene u raspodeli drvene sirovine iz državnih šuma će doneti tretman JP *Srbijašume* kao energetske preduzeća nije bilo dovoljno jasno dok nisu počele otvorene rasprave o neredovnom snabdevanju proizvođača drvetom što je dovelo do „daljeg pogoršanja na već poremećenom tržištu peleta“ tvrdio je **Zoran Drakulić**, vlasnik firme *Bio Energy Point*, a 29. maja, samo dva dana nakon što je **Vlada Srbije (27. maja) odlučila da privremeno zabrani izvoz „određenih drvnih sortimenata“** Drakulić je optužio *Srbijašume* **da je to preduzeće krivo za poskupljenje peleta**, jer „*Srbijašume* su nelegalno potpisale ugovore sa većim brojem ‘firmi’, koje ne posluju u drvnoj industriji, drvo dobijaju po zvaničnim cenama od 4.160 dinara po kubnom metru, pa ga proizvođačima peleta preprodaju po cenama i do 9.000 dinara“, rekao je Drakulić agenciji Beta. U ovom delu, radi hronologije, ponavljamo ponešto o čemu smo već napred pisali...

Svemu ovom je 25. maja prethodio sastanak proizvođača peleta iz svih delova naše zemlje sa v. d. generalnim direkto-

rom JP *Srbijašume* **Igorom Braunovićem**, gde je ocenjeno da je dosadašnja saradnja bila dobra, ali su izneti i predlozi za dalje unapređenje ove saradnje.

„Kao odgovorni ljudi, kada je reč o trenutnoj situaciji na tržištu energetike, vezano za bio masu, nastojali smo i nastojaćemo da damo sve od sebe da stanje bude što bolje“ rekao je Braunović za *Novosti*, uz obećanje da će *Srbijašume* do 1. jula postići dinamiku proizvodnje i isporuke planiranih drvnih sortimenata, što će stabilizovati proizvodnju.

Sa ovog sastanka je potekla **inicijativa za osnivanje i formiranje Udruženja peletara Srbije**. Takođe je rečeno da je „Braunović ugostio 42 proizvođača peleta koji proizvode oko četvrt miliona tona peleta gde imaju više od 1.000 zaposlenih radnika“, a iz **Inicijativnog odbora za formiranje Udruženja peletara**, objavljeno je da **pozdravljaju razumevanje na koji su naišli u JP *Srbijašume*...**

A nakon što je Drakulić optužio *Srbijašume* **da je to preduzeće krivo za poskupljenje peleta**, *Srbijašume* su, navodno, dale usmeni nalog da se firmi *Bio Energy Point*, obustavi isporuka drveta. Zatim je Zoran Drakulić 14. juna uputio otvoreno pismo premijerki **Ani Brnabić** uz pitanje: **„Dokle će se tolerisati samovolja jednog čoveka koji je javno preduzeće i javno dobro stavio u lični interes?“** Drakulić dalje piše: „Ako se situacija odmah ne reši, bićemo primorani da u potpunosti obustavimo proizvodnju i podnesemo tužbu za neisporučeno drvo prošle i ove godine i svu štetu koja će proisteci iz nepoštovanja Ugovora. **Takođe ćemo podneti i krivičnu prijavu zbog preprodaje drveta po duploj ceni preko posrednika!!!**“

Sve ovo smo već rekli prethodno, izneli i svoj stav, a ovde postavljamo pitanje zašto Vlada Srbije odlukom od 27. maja nije zabranila izvoz tehničkog drveta – trupaca, što upravo drvoprerađivači godinama zahtevaju. Privremena zabrana izvoza „određenih drvnih sortimenata“ sa ciljem da spreči kritične nestašice tih proizvoda, odnosila se na drvene sortimente koji se na domaćem tržištu koriste za proizvodnju čvrstih goriva na bazi biomase, ograničena je na 60 dana i praktično ističe do kraja jula 2022. godine. Vlada ovom odlukom želi da ublaži posledice nestašice nastale usled povećanog izvoza i potrebe stanovništva za povećanim snabdevanjem prouzrokovanim krizom na svetskom tržištu energenata, piše u Uredbi objavljenoj u Službenom glasniku.

„Zbog povećanog izvoza u prethodnim godinama i povećane tražnje za ovom vrstom ogreva na svetskom tržištu, nestašica ovih sortimenata najviše se odrazila na proizvođače peleta i ogrevnog drveta“ pisalo je u saopštenju Vlade, a objavljena je i lista sortimenata na koje se **zabrana izvoza odnosi**.

Iz pomenutog spiska se vidi da se zabrana izvoza ne odnosi na tehničko drvo – TRUPCE što drvoprerađivači traže godinama, a države u našem okruženju, činjenica je, drugačije brinu o svom šumskom bogatstvu i kadrovskim rešenjima.

A već nekoliko puta naglašavamo, da je izvoz svih vrsta oblog drveta (trupaca) 2021. bio veći za 99% u odnosu na 2020. godinu, podaci su PKS, a porast izvoza trupaca i rezane građe je nastavljen i u prvom delu ove godine.

Ponavljamo iz Srbije je 2021. godine izvezeno 50.555 kubika trupaca HRASTA; 40.000 kubika trupaca JASENA i 91.666 kubika ČAMOVIH trupaca. **Ukupno to je oko 182.221 metara kubnih trupaca koji su iz Srbije 2021. godine završili na stranom tržištu, a u ovu cifru nisu uračunati trupci topole, bukve i nekih drugih vrsta drveta. U tom slučaju ova cifra bi možda prevazišla dve stotine hiljada kubika vredne sirovine koju je u našoj zemlji moglo preraditi četrdesetak osrednjih pilana, koje bi, u zavisnosti od nivoa obrade drveta, mogle zaposliti preko 1.000 radnika...**

Pesimizam i oprez u sektoru drvne industrije

Uvereni smo da su problemi koji su isplivali nakon zabrane izvoza drveta za proizvodnju peleta mali u odnosu na one koji će se pojaviti kad dođe do zabrane izvoza trupaca i kada drvoprerađivači napokon javno progovore...

Rat u Ukrajini ozbiljno ugrožava već i onako oslabljenu drvenu industriju u svetu koja već ima problema u snabdevanju i poskupljenjima sirovine, repromaterijala, energije i posebno transporta, pa će tako uz povećane troškove proizvodnje, rasti troškovi gradnje kao i gotovih proizvoda, a to će dalje najverovatnije znatno reducirati i prodaju i gradnju... Drvna industrija i proizvodnja nameštaja su među retkim privrednim granama koje su u Srbiji, godinama beležile pozitivne rezultate i permanentan rast. Poslovni rezultati i još veće mogućnosti drvnog sektora inicirale su odluku Vlade Republike Srbije da se drvna industrija i industrija nameštaja uvrste u jednu od četiri prioritetne industrijske grane od značaja za dalji razvoj naše zemlje. Vlada je inicirala izradu strategije razvoja drvne industrije i industrije nameštaja Srbije za period od 2018. do 2022. godine. Ovaj dokument je završen u decembru 2017. godine, ali praktično nije ništa urađeno na realizaciji postavljenih ciljeva. Prerada drveta i proizvodnja nameštaja su godinama pravile suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni, a u jednom petogodišnjem periodu protekle decenije, prosečan godišnji rast izvoza ove industrijske grane iznosio je 13,3%. U BDP-u Srbije udeo drvne industrije iznosi 1,4%, a udeo u izvozu je dostigao 5,7%. Veliko je pitanje da li će drvna industrija i proizvodnja nameštaja nakon korona krize, kao i krize izazvane neizvesnim ratom na istoku Evrope zadržati doskorašnje trendove razvoja... Ali, i pored dobrih poslovnih rezultata drvoprerađivači su godinama tražili institucionalnu adresu gde bi zajedno sa šumarima razgovarali o saradnji i položaju svih subjekata na šumi bazirane ekonomije sa ciljem veće konkurentnosti, tehnološke opremljenosti, veće finalizacije vredne sirovine i većeg broja zaposlenih... Zahtevi drvoprerađivača u tom pravcu traju dugo, ali od države nema odgovora. Ona ignoriše činjenicu da drvna industrija svake godine puni državni budžet sa preko 80 miliona evra. Pozitivan trend u drвноj industriji, koji je trajao od završetka svetske ekonomske krize 2008. godine, prekinut je u prvih deset meseci 2019. godine kada je zabeležen značajan pad proizvodnje u preradi drveta (17,7%) i neznatno povećanje proizvodnje nameštaja (4,4%). O tome smo pisali u našem januarskom izdanju 2020. godine. Takođe smo pisali o kretanjima u preradi drveta i proizvodnji nameštaja u regionu, gde su trendovi bili slični... Nakon prvih naznaka zastoja i prekida pozitivnog trenda u drвноj industriji stigla je kovid kriza čije je posledice još uvek teško sagledati. Naviknuti na vitalnost ovih privrednih grana i činjenicu da su prerada drveta i proizvodnja nameštaja u protekloj deceniji permanentno beležile rast proizvodnje i izvoza, država nije videla činjenicu da je ova brańša kod nas i u regiji imala i da danas ima velikih teškoća. Obim posla je, prema izjavama nekih privrednika u 2020. godini imao pad u proseku od 15 procenata, a to je znatno odudaralo od zvaninih statističkih podataka. Ali drvna industrija i proizvodnja nameštaja su ponovo pokazale svoju vitalnost, u odnosu na 2020. godinu 2021. je proizvodnja proizvoda od drveta porasla za 9,5% isto kao što su proizvodnja i izvoz nameštaja, takođe, imali rast.

Da problemi u preradi drveta i proizvodnji nameštaja rastu, upozorava činjenica i podatak Privredne komore Srbije, da je proizvodnja nameštaja kod nas, u prva tri meseca 2022. godine, zabeležila pad od 8% u odnosu na komparativni period prethodne godine.

Nizak nivo finalizacije u drvnom sektoru

Šumarstvo i drvna industrija su u jednom repro lancu, tehnološki naslonjeni jedni na druge i u tom smislu njihova saradnja mora biti bliska. Problemi su im slični, a ciljevi ne bi trebalo da im budu bitno različiti. Istina, šumarstvo Srbije nije u prilici da u potpunosti zadovolji potražnju za drvnim sortimentima koja permanentno beleži rast, pa zato raste i potražnja za sirovinom. Najveća potražnja je kod prostornog drveta, što je uzrokovano instaliranjem velikog broja proizvodnih pogona za proizvodnju drvnog peleta... Dakle, sirovinaska osnova iz šuma Srbije ne može biti garancija, niti osnovni faktor razvoja prerade drveta, upravo zato što su kapaciteti primarne prerade drveta znatno veći od etata, od mogućnosti naših šuma. Stručnjaci ističu da su primarni faktori koji utiču na razvoj drvne industrije proizvodni programi u svim njihovim elementima: vrsta proizvoda, njihov kvalitet i cene, nivo finalizacije, tehnološka opremljenost i produktivnost pogona za preradu drveta, dizajn itd. Očigledno, veći nivo finalizacije je potreba i jedan od osnovnih uslova razvoja prerade drveta. Neki često ističu da bez dobre prerade drveta nema dobrog šumarstva i obratno... Možda tu ima istine, ali podsećamo da neki ozbiljni analitičari tvrde da kvantitativna i kvalitativna struktura šuma nije primarni faktor razvoja drvne industrije. Tipičan primer je Italija koja ima mali etat, a do skora je bila najveći izvoznik nameštaja u svetu. Ili Engleska koja ima razvijenu primarnu preradu drveta, a od ukupne količine drveta koje godišnje prerade samo 20% ima domaće poreklo, ostalih 80% se uvozi iz svih delova sveta...

Da je u našoj zemlji nizak nivo finalizacije u drvnom sektoru pokazale su neke analize gde se tvrdi da se kod nas svega 48% od ukupno proizvedenih količina trupaca tvrdih lišćara prerade u proizvode sa višom dodatom vrednošću, a 52% se izveze kroz proizvode sa niskom dodatom vrednošću, među kojima je dominantan izvoz rezane građe (34,9% u 2021. godini, a dostizao je i preko 40 procenata). Zato je vrednost izvoza proizvoda od drveta po zaposlenom radniku relativno niska. Prema podacima PKS pre četiri godine izvoz rezane građe lišćara iz Srbije iznosio je 145.000 m³ sa tada ostvarenom vrednošću od 45,3 miliona evra. Taj procenat se neznatno menjao, a analitičari su tada utvrdili da bi u slučaju da se ova količina rezane građe u Srbiji preradi samo u stolice iz nje bi se dobilo oko 5 miliona komada stolica čija bi vrednost u izvozu mogla da dostigne oko 265 miliona evra ili 5,8 puta više u odnosu na ostvarenu vrednost izvoza rezane građe kao poluproizvoda, a proces prerade navedene količine rezane građe u stolice bi generisao najmanje 5.000 novih radnih mesta. Drvoprerađivači i kompletna društvena zajednica, pre svega država, bi trebalo da budu više zainteresovani za veći nivo finalizacije vredne sirovine i promociju većeg korišćenja drveta, kao održive, obnovljive i ekološki prihvatljive sirovine pri čemu se ne opterećuju šume i ekosistem u celini. Šumarstvo, prerada drveta i industrija nameštaja su privredne delatnosti povezane u lanac stvaranja dodate vrednosti i kao takvi su pravi primer kružne ekonomije kao strateške odrednice politika EU. ■

PIŠE: profesor Jelena Matić

čudesni svet STOLICA

Dobro poznavanje tehnoloških ograničenja najčešće negativno utiče na kreativne napore autora, jer se svesno izbegavaju rešenja koja izlaze iz poznatih okvira i proverenih pozicija. Paradoksalno, prostor za inovacije se jednako može i otvoriti zahvaljujući odličnom poznavanju tehnološke agende pošto jasno ukazuje na moguće izazove. Kada se ciljano savladaju, nastaju komadi koji najefikasnije i sa najdubljim razumevanjem koriste proizvodne potencijale.

Bruno Matson Ležaljka Model 36 Familija oblika

Ležaljka Model 36 nastala je simbiozom vrhunskog zanatstva i natprosečnog oblikovanja, dve veštine koje se retko sreću u jednom čoveku.

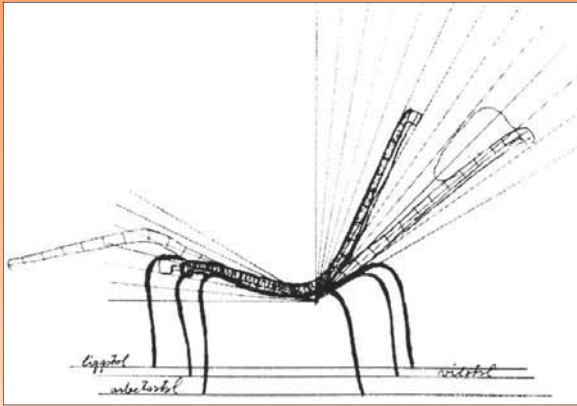
Bruno Matson je u potrazi za rešenjima koje će zadovoljiti visoke kriterijume oba svoja talenta, osmislio udobnu liniju za sedenje svedene konstrukcije čiji svi komadi pripadaju istoj familiji oblika. Genijalnost njegove zamisli se ogledala u tome što je sa malim varijetetima među modelima pokrio ogromno polje zadovoljenja ljudskih potreba i na taj način svom dizajnu utro put uspeha i dugovečnosti.

Bruno Matson je bio švedski zanatlija, koji nikada nije stekao formalno obrazovanje kao dizajner ili arhitekta. Odrastao je u gradu Vernamo, gde je njegov otac vodio kompaniju nameštaja „Karl Matson“. Tokom tridesetih godina Bruno je započeo svoja istraživanja o funkcijama sedenja, odmaranja i izležavanja, fokusirajući se naročito na pronalaženje univerzalnih rešenja. Ključan momenat za njegovu inspiraciju bila je poseta izložbi nameštaja u Stokholmu 1930. godine, kada se ujedno desilo i prvo izlaganje avangardnih komada u Skandinaviji. Tu je imao priliku da upozna moć jednostavnosti modernog dizajna, ali i da vidi sedišta stolica delimično ispletena od širokih jutjenih traka. Kada je 1931. dobio zadatak da dizajnira nameštaj za bolnicu u Vernamou, osmelio se da i sam eksperimentiše sa trakama, što će ostati njegova opsesija dugi niz godina.

Takođe, Matsonovo interesovanje za ergonomiju je odigralo veliku ulogu u stvaranju njegovog nameštaja. Jedna od poznatijih priča u švedskoj istoriji dizajna je ona da je analizirao trag svog tela u dubokom snegu, kako bi mogao da dođe do što boljeg oblika za svoje komade. Bilo da je ovo mit ili istina, on je tih godina realizovao veoma udobnu liniju nameštaja za sedenje koja je pokrivala tri funkcije: rad (naslon je uspravan), odmor (naslon je zavaljen) i izležavanje (naslon je opružen). Sva tri komada premijerno su prikazana na njegovoj individualnoj izložbi u Geteborgu 1936. godine i doživela veliki uspeh. Za tu priliku svaki model bio je drugačije tapaciran: prvi samo sa trakama, drugi vunanim tekstilom, a treći

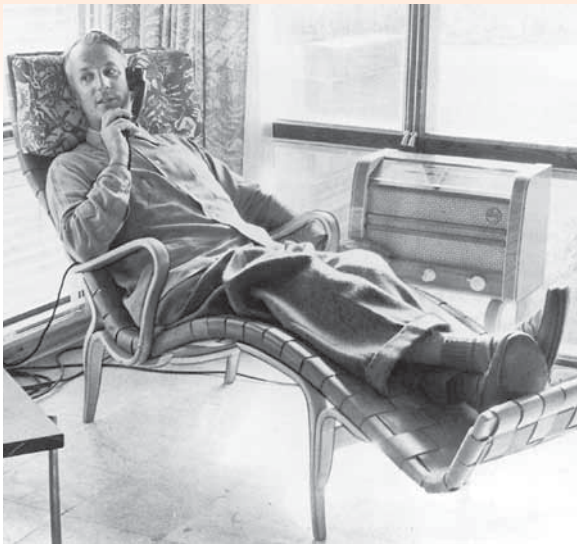
Bruno Matson (Bruno Mathsson, 1907–1988), dizajner nameštaja koji je spojio ideje modernizma sa tradicijom švedskog stolarskog zanata.

Crtež koji predstavlja preklopljene bočne izgledе sva tri modela linije nameštaja za sedenje: stolicu, fotelju i ležaljku.

Enterijer stambenog prostora opremljen Matsonovim nameštajem.

Bruno u svojoj ležaljci 1950. godine.

Fotelja za odmor sa otomanom.

Stolica sa rukonaslonima i visokim naslonom.

jagnjećom kožom. S obzirom da su do tada trake uglavnom predstavljale bazu za postavljanje daljeg tapaciranja i na taj način skrivane, a u najboljem slučaju korišćene za pletenje sedišta skromnijih modela, Matsonov pristup da ih stavi u prvi plan pri presvlačenju reprezentativnih komada bio je veoma radikalna i privukao je dosta pažnje. Da bi osigurao komfor, ponudio je opciono korišćenje jastuka. U narednim godinama, modeli su se razvijali i transformisali prema potrebama i okolnostima. Prvo je pridodat radni stočić, odnosno držač za knjigu koji se kačio za konstrukciju fotelje ili ležaljke, 1941. godine urađene su varijante sa rukonaslonima, a 1944. pojavila se i verzija sa točkovima.

Ležaljka Model 36 je bila naročito popularan predstavnik ove revolucionarne linije nameštaja za sedenje. Poput drugih modela imala je ramove za sedišta i naslon izrađene od masiva bukve koji su korišćeni za zatezanje traka, dok su prednje i zadnje noge bile urađene iz jednog elementa, i to od furnirskih otpresaka, nalik onima kojima se divio kod komada Alvara Alta. Prve verzije ležaljke su imale noge sa nepromenljivom širinom, da bi ih Bruno četrdesetih godina preoblikovao tako da se sužavaju pri krajevima. Od sedamdesetih, ram za sedišta i naslon je počeo da se pravi od otpresaka.

Godine 1937. započeo je i sa internacionalnom karijerom predstavljajući svoj rad na svetskoj izložbi u Parizu, a 1939. i u MOMA muzeju u Njujorku kada su njegove stolice doživele ogromnu popularnost

Radni stočić, odnosno držač za knjigu ima obrtnu površinu i kači se za konstrukciju fotelje ili ležaljke.

Ležaljka zajedno sa radnom stolicom i foteljom čini familiju jer su sva tri modela oblikovana istim likovnim izrazom i izrađena od istih materijala i istim tehnologijama.

Godine 1944. pojavila se i verzija ležaljke sa točkovima, koja je omogućila njeno lakše premeštanje.

Cela linija nameštaja za sedenje odiše lakoćom zahvaljujući jednostavnoj strukturi.

Specifično tapaciranje, bilo u trakama, tekstilu ili koži daje dinamiku po kojoj se lako prepoznaju Matsonovi komadi.

Matsonovi modeli za rad, odmor i izležavanje se u svim svojim varijacijama skoro bez prekida proizvode više od 85 godina, i to u kompanijama: Karl Mathsson (1936-50), Dux (1967-2000) i Bruno Mathsson International (2000-danas)

među stručnim krugovima. Bio je veoma uspešan i kao arhitekta, naročito zainteresovan za iskorišćenje solarne energije. Za svoje staklene kuće je čak razvio dvostruko i trostruko izolaciono staklo poznato i kao „Brunovo okno“ (Bruno Pane).

Jednostavan i sofisticiran pristup oblikovanju obeležio je čitavu plejadu skandinavskih autora, među kojima se Matson ističe dizajnom vrhunske sinteze tehnologije, forme i funkcije. Iako na prvi pogled njegov nameštaj ima dosta sličnosti sa radom Alvara Alta, osobena mu je nešto veća doza luksuza. Sam Matson je dosta bio fokusiran na ergonomiju smatrajući je „najvećim izazovom koji treba biti savladan sa velikom umešnošću, da bi upotreba nameštaja bila što jednostavnija

i udobnija za korisnika“. Uzimajući zanatske veštine iz švedske tradicije, ukrštao ih je sa modernim organskim formama savremenog doba, a bio je otvoren i da sa napretkom tehnologije menja i prilagođava svoj nameštaj kako bi dobio komade višeg kvaliteta, konkurentne na savremenom tržištu. Rezultati njegovog rada na liniji sedenja iste familije oblika započetog tridesetih godina 20. veka predstavljaju ujedno i krunu njegove karijere po kojoj će ostati upamćen u istoriji nameštaja. Zabeležena kritika švedskog dizajnera Uno Arena, možda najbolje opisuje magiju njegovog opusa: „Nema ničeg posebnog u Matsonovom dizajnu, ali to je baš ono što je dobro kod njega!“ ■

AUTORKE: *Radmila i Marijana Milosavljević*

Iz knjige: *Trilogija Dizajn i dizajneri XX i XXI veka*
Izdavači: *Orion Art i Radio televizija Srbije*

Komoda kao slika

Za ovu šarenu komodu iz 1923. godine, slobodno bismo mogli reći da potiče iz sedamdesetih godina 20. veka – iz vremena postmodernog dizajna. Čista geometrijska forma postmodernističke ere, začinjena slobodnim ornamentima oprečnih boja bila je i te kako prisutna u vreme kada su postmodernisti, prezasićeni asketizmom modernog, internacionalnog stila, izvršili dizajnerski „prevrat“ i krenuli u proteste širom arhitektonsko-dizajnerskog sveta.

Komoda ima sve odlike funkcionalnog nameštaja – po svojim dimenzijama, osnovnoj formi, stabilnosti i nameni. Bez spoljašnje, dekorativne asistencije, bila bi potpuno prihvatljiva i potpuno neutralno neupadljiva, za svaki enterijer – za predsoblje, sobu, holove...

Međutim, dizajner je na njoj demonstrirao svoje umeće vrhunskog dekoratera u punom smislu te reči.

Žan Dunan je bio jedan od najposvećenijih učenika čuvenog Japanca Sugavare, koji je iz Japana u Evropu doneo veštinu izrade nameštaja od laka a koju su zdušno prihvatili najpoznatiji dizajneri epohe art dekoa. Ova komoda jedan je od najupečatljivijih primera posvećenosti lakiranom nameštaju.

Geometrijska ornamentika u kombinaciji crne, oker i crvene boje sa dodatkom sedefastih preliva u tonu slonovače,

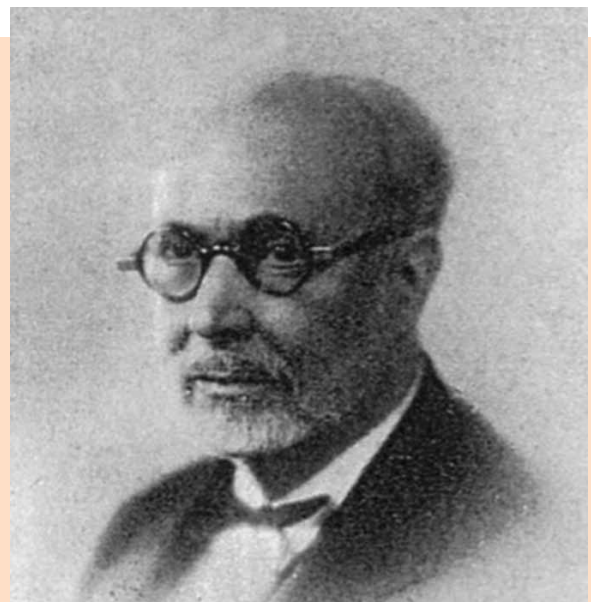
učinili su od ove komode izvrsno „slikarsko platno“ za sjajnu enformel kompoziciju, dostojnu muzejske postavke.

Ovakav pristup dekorisanju nameštaja učinio je da se brojne stvari za uređenje enterijera, od vaza i poslužavnika do komoda i polica nađu u tada ekskluzivnim enterijerima prestižnih pariških palata kao i u odajama prekookeanskih brodova „Atlantik“ (1931) i „Normandija“ (1935).

Cena ove komode na tržištu antikviteta danas je 30.000-40.000 eura. ■

Žan Dunan (1878–1942)

Francuski dizajner švajcarskog porekla, rođen je u mestu Lancy u Švajcarskoj. Sa 14 godina upisuje školu skulpture u Ženevi – odsek za industrijski dizajn, gde je više puta nagrađivan za svoje radove. Godine 1897. odlazi u Pariz gde nastavlja studije na Visokoj školi za dekorativne umetnosti. Po završetku škole počinje da se bavi nameštajem i uređenjem enterijera i odmah biva zapažen i nagrađivan prestižnim priznanjima. Izlaže na Inernacionalnoj izložbi dekorativnih umetnosti u Parizu 1900. Izučava tehniku lakiranog nameštaja kod japanskog umetnika Sugavare i 1912. otvara radionicu za izradu nameštaja od laka u kojoj zapošljava 100 radnika. Učešćem u Prvom svetskom ratu stiže francusko državljanstvo. Njegovi radovi objavljivani su u časopisima „Art Décoratif“ i „Art et Décoration“. Proslavio se dekorišući nameštaj, paravane, kutije, vaze, poslužavnike ali i čitave ansamble u enterijerima. Sebe je prevashodno smatrao umetničkim zanatlijom.

PIŠE: Tatjana Kos

SAJAM JE UVEK JAK MARKETINŠKI ALAT!

DESIGN

Sajam unutrašnjeg i spoljašnjeg uređenja enterijera za turističke objekte

Design District je renomirani sajam unutrašnjeg i spoljašnjeg uređenja enterijera za turističke objekte koji se održava u Rovinju, od 24. do 26. 11. 2022. godine.

U vremenu ekonomskih promena i iznenađenja na tržištima, važno je očuvati kontinuitet i u najboljem svetlu predstaviti svoj brend potencijalnim kupcima, a organizatori sajma u Rovinju trude se da izlagači dobiju za to izuzetne prilike. Stoga, kao posetioce pozivamo arhitekta, dizajnere enterijera, osobe koje odlučuju o nabavkama u hotelskim i turističkim lancima kao i privatne hotelijere i iznajmljivače. Uopšteno, **Design District** je jedini regionalni događaj koji je posvećen enterijeru i eksterijeru turističkih objekata i kao takav nalazi se u agendama svih važnih subjekata u procesima projektovanja hotela, vila, kuća za odmor, apartmana kao i drugih građevina čija je gradnja vezana uz turizam.

Izlaganje na sajmu važno je iz više razloga, a preduzeća koja žele ojačati ili učvrstiti svoju poziciju, promeniti tržište ili čak otvoriti potpuno novo, prilike za to vide u izlaganju na specijalizovanim sajmovima.

U svakodnevnom poslovanju, proizvođači i trgovci nameštaja i opreme za uređenje često se susreću s pitanjima kako doći do kontakata arhitekata, a u poslednje vreme sve više i dizajnera enterijera koji se bave projektovanjem turističkih objekata. Na sajmu **Design District** tradicionalno se održavaju konferencije za arhitekta i dizajnere enterijera na kojima učestvuju renomirani govornici i obrađuju se savremene teme, pa je i to jedan od podsticaja dolaska ove ciljne skupine.

Organizator priprema i radionice za hotelijere i privatne iznajmljivače kako bi i njih podstakao da dođu na sajam kao posetioци. Posećenost koja je zabeležena je oko 4.000 osoba, u 90% su to poslovni posetioци, a prema povratnim informacijama, više od 45% izlagača ugovorilo je poslove na

sajmu ili u prvih četiri meseca nakon održavanja sajma. Ovi iznimni brojevi govore o dobroj organizaciji i promociji Sajma na prostoru najuspešnije, Istarske županije u kojoj se, kao i na celom području planira gradnja velikog broja turističkih objekata zbog finansijskih sredstava koja se povlače iz evropskih fondova. Otvaranje novog

tržišta i pokazivanje novih proizvoda i usluga prilike su koje svaki preduzetnik treba iskoristiti jer je ove godine organizator odlučio ostaviti iste cene kako bi svojim doprinosom pomogao izlagačima da dođu u što većem broju.

Bilo da se želite uporediti s konkurencijom ili naučiti više o njoj, pronaći trgovce i prodajne predstavnike za svoje pro-

Ne zaboravite

- Na sajmu su važni direktni kontakti sa donosiocima odluka ili s krajnjim kupcima
- Na sajmu je moguće umrežavanje i kooperacija sa ostalim izlagačima
- Procena konkurencije
- Procena vlastite pozicije na tržištu
- Vidljivost i prisutnost na tržištu osnažuje brend

Osnovni ciljevi sajamskog nastupa su:

- Povećanje prodaje privlačenjem novih kupaca
- Jačanje brenda
- Predstavljanje novih proizvoda

Ne zaboravite, važni su sledeći koraci:

- Određivanje sajma i definisanje datuma
- Vizuelna izrada izlagačkog prostora
- Definisavanje proizvoda koji će se izložiti
- Izrada i priprema materijala za sajam – proizvoda, kataloga
- Nastup na sajmu
- Post-sajamske aktivnosti

- Na sajmu se susrećete s profesionalcima i stručnjacima iz industrije.
- Kroz izlaganje dobijate priliku da promenite percepciju preduzeća na tržištu.
- Kao izlagač možete slobodno vršiti „industrijsku špijunažu“ i prikupljati konkurentske ideje.
- Svojom pojavom i stilom utičete na stavove kupaca i arhitekata.
- Pozvani ste i u prilici ste da pripremite malu kućnu zabavu ili susret uz čašćenje u kolegijalnom krugu kao i prezentaciju proizvoda i usluga i na taj način ste u prilici da pojačate svoju promociju i dobiti još više mogućnosti za druženje sa potencijalnim kupcima.
- Izlaganje na sajmu se može iskoristiti kao istraživanje tržišta za razvoj budućih proizvoda.
- Svojim idejama, novim proizvodima, inovacijama, izlagačkim prostorom i stavom možete uticati na trendove u industriji.
- Izlaganje na sajmu Design Distric u Rovinju od 24. do 26. 11. 2022. godine rezervisano je za one koji nikad ne propuštaju priliku!

Više informacija možete pronaći na službenoj web stranici Sajma www.design-district.net a pitanja možete postaviti na: info@design-district.net

izvode ili doći do novih kupaca kroz povoljni marketing, Design District u Rovinju je pravo mesto za iznajmljivanje izlagačkog prostora.

Uz izlagački prostor, preduzeća koja su prisutna na sajmu imaju mogućnost

predstavljanja svojih proizvoda i usluga arhitektima i dizajnerima enterijera i hotelijerima na pre spomenutim konferencijama i edukacijama, kao i velike mogućnosti medijske promocije kroz službene sajamske kanale. ■

SIMPO AD
Radnička 12
17500 Vranje, Srbija
Tel: +381 (17) 422 280
Fax: +381 (17) 424 136
E-mail: office@simpo.rs

simpo

www.simpo.rs

Young Balkan Designers

na Međunarodnom sajmu nameštaja u Milanu 2022

Young Balkan Designers selekcija 2022 učestvovala je na međunarodnoj smotri talenata „Salone Satellite“ na najistaknutijem svetskom dizajnerskom događaju – Međunarodnom sajmu nameštaja u Milanu 2022, koji je, posle dve godine odlaganja zbog pandemije, održan od 7. do 12. juna 2022. godine. Radovi pobjednika ovogodišnjeg izdanja regionalnog konkursa **Young Balkan Designers** najbolje su odgovorili na ovogodišnju temu „**Life Hacks**“ kojom su mladi stvaraoci ohrabreni da razmišljaju van ograničenja masovne, industrijske proizvodnje i otvore put ka samoodrživim, jednostavnim,

pristupačnim i personalizovanim rešenjima, reflektujući domišljatost, inovativnost, primenjivost rešenja i njihov doprinos zdravom i održivom načinu života.

Međunarodni žiri Mikserovog konkursa činili su relevantni eksperti iz oblasti savremenog dizajna i umetnosti: **Marcus Fairs**, osnivač i glavni urednik jednog od najuticajnijih svetskih dizajnerskih portala Dezeen.com iz Velike Britanije; alumni platforme Young Balkan Designers, sada ostvareni mladi autori: **Ana Kraš**, višestruko talentovana umetnica i dizajnerka

+1 – Milan Kajganić, Srbija

ELENA. – Eva Garibaldi, Slovenija

BIOCARPET- Arpad Pulai, Srbija

MEENGHE
Đurđa Garčević,
Srbija

THE LAST JAR OF HONEY – Katarina Trpčić, Hrvatska

POLIČNIK – Tadej Urh, Slovenija

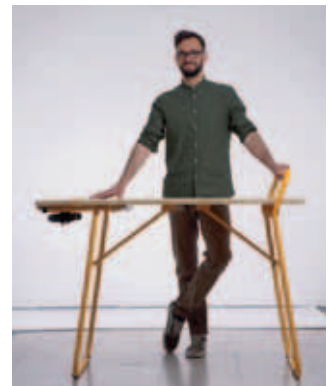
SUBVERSION
Tijana Kostić, Srbija

FORM FOLLOWS CULTURE – Nada Elkharashi, Turska

TOT – Milan Kajganić, Srbija
VAL – Andraž Rudi Rvhovšek, Slovenija

VOZICHEK
Matko Plovanić, Hrvatska

ZAOKRET – Marija Kojić, Srbija

AVID – Ena Begičević Čeliković, BiH

UNLUCKIES
Maja Repotočnik, Slovenija

sorka Šumarskog fakulteta u Beogradu, i renomirani industrijski dizajner **Nikola Radeljković** iz kolektiva Numen / For Use (Hrvatska), a objavljujemo neke od odabranih radova i autora.

Radovi su predstavljeni i domaćoj publici i to izložbom prototipova u Muzeju primenjene umetnosti, a nakon svetske premijere u Milanu, biće prikazani i regionalnoj publici u Beogradu na jesen 2022. na Mikser festivalu, jednom od najznačajnijih regionalnih festivala kreativnosti i društvenih inovacija.

Mladi balkanski dizajneri / Young Balkan Designers (YBD) je regionalna platforma za talente osnovana 2011. sa ciljem mapiranja, promocije i razvoja kreativnog potencijala Balkana u oblasti industrijskog dizajna. Inicijativa je usmerena ka povezivanju aktera regionalne dizajnerske scene i njenog predstavljanje međunarodnoj publici, kao i osnaživanju mladih dizajnerskih talenata kroz programe dodatne edukacije, prakse i multikulturalne razmene i saradnje na Balkanu. Izložba na Salone Satellite 2022 realizuje se u organizaciji Miksera, a uz podršku članova neformalne grupe Balkan Design Network koju čine Nunc, Zanat, Gir, Prostorija, Boreal, Numen ForUse, Zorniča Kuca, Šumarski fakultet i Muzej primenjene umetnosti. ■

iz Srbije koja radi i živi u SAD; **Vasso Asfi** i **Loukas Angelou**, dizajnerski tandem StudioLav iz Grčke koji uspešno gradi karijeru u Velikoj Britaniji; **Jovana Zhang**, suosnivačica nagrađivanog dizajnerskog kolektiva Pinwu iz Kine koji spaja tradicionalne zanate sa savremenim eksperimentalnim dizajnom; **Denis Leo Hegić**, dizajner i kustos Berlinske neformalne umetničke scene, osnivač kreativnog studija Supermarket Lab i umetničke manifestacije Unblock Art Fair u Nemačkoj, kao i virtuelnog muzeja Museum of Now, a uz mentorsku podršku stručnog tima inicijatve YBD koji čine su-osnivačice YBD platforme, **Maja Lalić**, suosnivačica Mikser Organizacije i **Jelena Matić**, profe-

Regionalni proizvođači i mladi dizajneri uspešno predstavljeni na milanskom sajmu nameštaja

Šezdeseto izdanje Salone del Mobile, najvažnije međunarodne manifestacije u svetu nameštaja i dizajna, nakon dvogodišnjeg odlaganja zbog pandemije, od 7. do 12. juna u Milanu, okupilo je 2.175 kompanija učesnica i čak 600 mladih autora, zabeleživši preko 260.000 posetilaca iz 173 zemlje i oko 3.500 akreditovanih novinara iz celog sveta.

Na najistaknutijem svetskom dizajnerskom događaju svoje najnovije kolekcije izložili su i vodeći regionalni proizvođači nameštaja, **Prostoria** i **Zanat**, uz sve prepoznatljiviji **Nunc**, a u okviru smotre talenata „Salone Satellite“ predstavljena je ovogodišnja „Young Balkan Designers“ selekcija sa dizajnerskim rešenjima koja su pokazala kreativni potencijal Balkana u oblasti inovacija industrijskog dizajna.

Prostoria, dizajnerski brend iz Hrvatske, ove godine je premijerno prikazala rezultate svoje saradnje s Benjaminom Hubertom, osnivačem dizajnerske agencije LAYER iz Londona. Na temu „moderne modularnosti“ kreirane su ultramodularne sofe **Rostrum** i **Sabot**. Budući da su zbog pandemije prethodne kolekcije **Echo** i **Klaster** bile slabije predstavljene, odlučili su da ih ovoga puta izlože osvežene novim kompozicijama i materijalima.

Kompanija **Zanat** iz Bosne i Hercegovine je već dobro poznata u dizajnerskim krugovima po uspešnoj primeni tradicionalnih drvorezbarskih tehnika kao ključnog elementa u građenju identiteta svog brenda. Ove tehnike su 2017. godine uvrštene na UNESCO-vu listu nematerijalne baštine i prožimaju sve proizvode Zanata dajući im specifični karakter uz izuzetno naglašavanje taktilnosti materijala. Posetioci Milanskog sajma su imali privilegiju da prate uživo demonstraciju načina na koji nastaju proizvodi Zanata kroz rad mladog majstora drvorezbarstva **Ali Šahinovića**.

Milanski sajam bio je izuzetno dobra prilika i za **Nunc**, dizajnerski brend nameštaja iz Đakova iz Hrvatske. Kako dolaze iz dela Slavonije gde je prirodni resurs slavonski hrast, ove godine su odlučili da maksimalno istaknu njegovu lepotu u svojim proizvodima. Njihova namera je prepoznata od strane posetilaca uz veoma pozitivne komentare u vezi sa kvalitetom i dizajnom izloženih komada. **Nunc** je predstavio nove proizvode iz kolekcije, ali i podsetio publiku na već postojeće komade nameštaja razvijene pod palicom regionalnih dizajnera.

Young Balkan Designers selekcija zabeležila je, pored ogromne posećenosti i zainteresovanosti stranih medija i proizvođača za radove mladih dizajnera, i veliko priznanje jer je u konkurenciji od 140 radova nominovanih za nagradu na smotri mladih talenata „Salone Satellite“ upravo projekat urbanog mobilijara „**Menghee**“ izrađen od odbačenih automobilskih guma prema principima cirkularne ekonomije dizajnerke **Đurđe Garčević** iz Srbije osvojio vredno treće mesto.

Takmičarska selekcija „Salone Satellite Award“ dodeljuje tri glavne nagrade i dve pohvale, a ove godine je imala za cilj da dodatno podstakne dalji razvoj i istraživanja mladih autora u oblasti održivog dizajna. Prvu nagradu osvojila je **Lani Adeoye**, dizajnerka iz Nigerije za hodalicu **RemX**, a drugu belgijski **Studio Gilles Werbrouck** (Belgium is Design) za projekat **Lamps**. Prema navodima stručnog žirija koju su činili **Marya Griffin** – osnivačica i kustoskinja SaloneSatellite, **Maria Porro** – predsednica Salone del Mobile Milano i **Paola Antonelli**, kustoskinja dizajna i arhitekture Muzeja modernih umet-

Fotografija: Vanja Solin

Prostoria

Modeli su proistekli iz ideje stvaranja velike sofe koja se može prilagoditi određenom individualnom prostoru i ukusu korisnika, ali istovremeno i kombinovati sa vrhunskom udobnošću i užitkom sedenja, i to zahvaljujući suptilno sakrivenim modulima.

Fotografija: Diego Ravier

Zanatova najnovija kolekcija uključuje različite, ali komplementarne proizvode pet briljantnih dizajnera, a to su: **Michele De Lucchi**, **Jean-Marie Massaud**, **Patrick Norguet**, **Monica Forster** i **Sebastian Herkner**. Zajednička nit za sve proizvode nalazi se u njihovoj arhitektonskoj inspiraciji i genijalnoj primeni tradicionalne tehnike ručnog rezbarjenja za stvaranje skulpturalnog i sofisticiranog savremenog osećaja koji je istovremeno topao i taktilan, a smeo i usmeren.

Fotografije: Marek Jarosz

Jedan od favorita iz Nunc ovogodišnje kolekcije je stolica Cot dizajnera iz Studija RU:T - alumnija Young Balkan Designers platforme Tvrtka Bojića i Karle Paliske i Nataše Njegovanović. Karakteriše je bezvremenski dizajn koji inspiriše svojom dinamičnom siluetom, a njeno zaobljeno, udobno sedište poduprto je isprepletenom strukturom koja potpomaže geometrijsku harmoniju.

Fotografija: Nebojša Babić

Fotografija: Tadej Urh

Uz mentorsku podršku stručnog tima inicijative Young Balkan Designers koji čine su-osnivačice ove platforme Maja Lalić, direktorka Mikser Organizacije i Jelena Matić, profesorka Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, i renomirani industrijski dizajner Nikola Radeljković iz kolektiva Numen / For Use (Hrvatska) predstavljeni su radovi: +1 – Milan Kajganić, Srbija, AVID – Ena Begičević Čeliković, Bosna i Hercegovina, BIOCARPET – Arpad Pulai, Srbija, ELENA – Eva Garibaldi, Slovenija, FORM FOLLOWS CULTURE – Nada Elkharashi, Turska, MEENGHE – Đurđa Garčević, Srbija, POLIČNIK – Tadej Urh, Slovenija, SUBVERSION – Tijana Kostić, Srbija, THE LAST JAR OF HONEY – Katarina Trpčić, Hrvatska, VAL – Andraž Rudi Vrhovšek, Slovenija, VOZICHEK – Matko Plovanić, Hrvatska, UNLUCKIES – Maja Repotočnik, Slovenija i ZAOKRET – Marija Kojić, Srbija.

Uručivam je nagrade Đurđi Garčević, Srbija. Kako je problem prekomernog odlaganja automobilskih guma uveliko prepoznat, glavni cilj nagrađenog projekta Meenghe je da ukaže na značaj njihove prerade, ali i mogućnost dobijanja idealnog materijala upravo za izradu urbanog mobilijara koji će automobilske gume simbolično vratiti na ulice. Najvažnije kod ove vrste reciklaže je da se ne proizvode štetni nusproizvodi, a ciljna tehnologija je uglavnom mehanička, od odvajanja materijala, preko mlevenja do odgovarajuće veličine, pa sve do formiranja oblika u kalupima.

nosti u Njujorku (MoMA), odabrana tri porednička projekta izdvajaju se po poruci koju očitavaju, fokusirajući se ne samo na dizajnersku pronicljivost, već i na njihov održivi, komunikativan, interaktivni i duhoviti element koji doprinosi poboljšanju kvaliteta života.

Nakon svetske premijere u Milanu, *Young Balkan Designers* selekcija zajedno sa nagrađenim radom Đurđe Garčević biće prikazana i regionalnoj publici u Beogradu na jesen 2022. na Mikser festivalu, jednom od najznačajnijih regionalnih festivala kreativnosti i društvenih inovacija.

Salone del Mobile se i ove godine pokazao globalnim izlogom kvalitetnog nameštaja i dizajna, ali i tačkom interakcije talenata, razmene i deljenja ideja, kreativnosti i poslovanja. Ovogodišnji događaj koji predstavlja svojevrsnu međunarodnu pozornicu industrije nameštaja, ostaće upamćen po naporu da se daju rešenja koja doprinose zaštiti životne sredine, podstiču „zeleno razmišljanje“, poboljšavaju kvalitet stanovanja i efikasno koriste resurse.

Jelena Pavlović

Kvalitet DEKINGA

PIŠE: prof. dr Nebojša Todorović

Pogrešno je kada se kaže da je *deking* vrsta poda, zapravo to je pojam koji ima nešto šire značenje i generalizovan je od drvenih proizvoda koji se koriste na palubama, kao što su podovi, stubovi, ograde i sl. Tačnije *deking* okuplja proizvode koji su u toku eksploatacije direktno izložene varijaciji temperature, dejstvu visoke i niske relativne vlage vazduha i UV-zraka. Najčešće se *deking* montira na terase, balkone bašte ili oko bazena. Ovo je veoma važna činjenica jer od uslova u kojima će *deking* biti eksploatisan zavisice njegova izrada i kvalitet.

Drveni *deking* je izrađen od higroskopskog i anizotropnog materijala koji reaguje na uslove sredine. Najveći nedostatak je upravo dimenzionalna nestabilnost u klimi varijabilne vlage vazduha i temperature. Kao posledica različite promene dimenzija u različitim anatomskim pravcima dolazi do poprečnih ili aksijalnih deformacija koje značajno umanjuju kvalitet sirovine ili proizvoda od drveta. Ove promene su posebno izražene u eksterijerima, odnosno uslovima gde je promena parametara vazduha, a samim tim i promena vlažnosti drveta učestalija i izraženija. Na bazi prethodnog veoma je važno da izbor vrste drveta, njegova mehanička i površinska obrada, konstrukcija i vlažnost budu u skladu sa pravilima struke i standardima.

Za *deking* podove se pored korišćenja prirodnog drveta (uglavnom četinarskog i egzota) sa karakterističnim svojstvima u eksterijerima se koristi i tretirano drvo, tj. impregnirano i modifikovano. Procesima hemijske impregnacije i modifikacije drvetu se poboljšavaju mnoga svojstva kako bi mu se povećala trajnost i time uspešnije se moglo koristiti u spoljašnjim uslovima. Hemijska impregnacija je mnogo stariji proces koji se već duže vreme koristi pri izradi stubova, gre-

da, drvenih bandera, ograde, ali sa druge strane modifikacija drveta je u poslednjih desetak godina izuzetno naučno i komercijalno razvijena. Kod oba tretmana postiže se povećana otpornost drveta na vlagu što onemogućava razvoj mikroorganizama koji su glavni krivci za destrukciju drveta. U procesu dobijanja impregnisanog drveta koriste se razna hemijska sredstva (hromirani bakar arsenat ili CCA), a kod modifikacije je najjeftiniji i najtraženiji proces visokotemperaturnog tretmana.

Bez obzira na to da li se koristi prirodno ili impregnirano odnosno modifikovano drvo neophodno je poštovati sledeće (Slika 1):

Oborene ivice – sve ivice na gaznoj površini moraju biti oborene zbog lakšeg korišćenja, sa jedne strane, i jednostavnijeg i bržeg slivanja vode sa gornje površine,

Vlažnost drveta – mora biti u skladu sa uslovima sredine u kojoj se *deking* koristi. Preporuka je da najniža vlažnost bude iznad 17 %.

Ravnomeran raspored prstenova prirasta – ova makroskopska karakteristika ukazuje na homogeniju građu drveta i manje izražena njegova anizotropnost koja će dovesti do deformacija. Ovde je važno istaći da treba što je više moguće izbegavati tangencijalne sortimente koji su skloniji deformacijama.

Prisutni smolni kanali – korišćenje vrsta sa prisustvom smole ukazuje na veću trajnost drveta u spoljnim uslovima,

Drvo bez prisustva reakcionog drveta i drugih grešaka – prisustvo reakcionog

kompresionog drveta izazvaće nastanak deformacija posebno u aksijalnom anatomskom pravcu tj. po dužini sortimentata,

Prisustvo kanelura – izrada udubljenja ili kanelura je veoma važno zbog proklizavanja, posebno kod *dekinga* koji se montira u blizini vodenih površina.

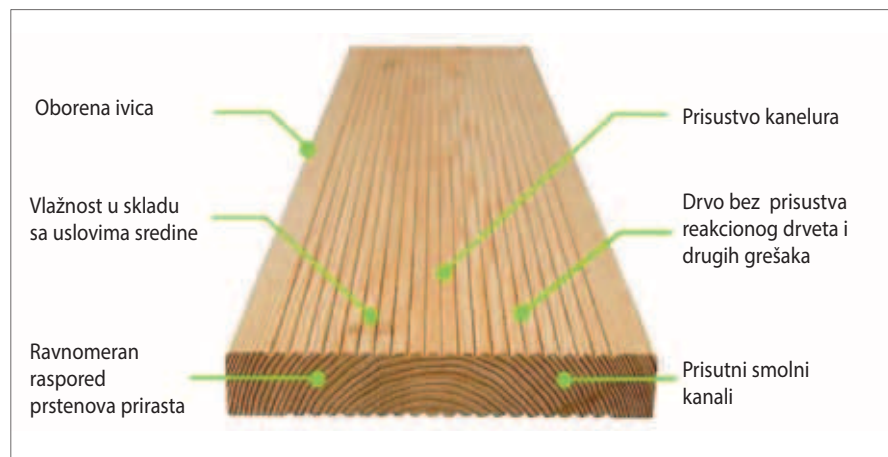
U praksi se često ovakvi zahtevi ne primenjuju što ima za posledicu nastanak nesuglasica između proizvođača (prodavca) i kupca. Ovde ćemo izneti nekoliko važnih standarda koje treba poštovati prilikom isporuke proizvoda od drveta koji su namenjeni za korišćenje u blizini vodenih površina:

– U zahtevu kupca treba jasno naglasiti namenu i funkciju proizvoda.

– Poželjno je da proizvođač ili prodavac predstavi kupcu dostupne vrste proizvoda za drveni *deking* (prirodno drvo, impregnirano ili modifikovano drvo), sa postojanjem odgovora na pitanja da li se rade kanelure na gaznoj površini, da li proizvođač površinski obrađuje elemente (sa UV ili bez UV zaštite) i dr. Od vrsta drveta za *deking* se koriste četinarske ili tropske vrste drveta, s tim da je preporuka da drvo ima što veću gustinu (kao npr. kedar) i da je izvršen proces densifikacije, tj. sabijanja drveta pod pritiskom.

– Proizvođač mora površinski zaštititi čela svakog sortimenta ukoliko nisu isti impregnirani ili modifikovani. U poslednje vreme se i kod impregniranih elemenata preporučuje zaštita čela.

– Neophodno je skladištiti – klimatizovati isporučene sortimente bar nedelju ili dve pre montaže.

Slika 1 – Osnovna svojstva drveta za proizvodnju *dekinga*

Slika 2 – Postavljeni WPC deking

– Pre ugradnje, a posle klimatizacije, neophodno je izvršiti primopredaju elementa u smislu izveštaja o kontroli vlažnosti drveta i odstranjivanja deformisanih sortimenata pre njihovog postavljanja na podkonstrukciju. Iskustva i praksa ukazuju da se prema dogovoru sa kupcem isporučuje oko 5 % ve-

ća količina dasaka kako bi se uračunao škart koji je vrlo čest kod ovakvih sortimenata. Sa druge strane, proizvođač ili prodavac su obavezni da izvrše zame-nu neodgovarajućih elemenata ukoliko se utvrdi da je došlo do deformisanja posle određenog vremena (u praksi je to oko 30 dana od dana ugradnje).

– Ukoliko proizvođač ili trgovac ne vrši montažu, neophodno je dostaviti potpunu specifikaciju i uputstvo za montiranje podkonstrukcije i gornje gazne površine.

– Prema dosadašnjim istraživanjima za četinarske vrste drveta razmak između dasaka širine 10 cm treba da iznosi od 3 do 4 mm, a dasaka od 15 cm širina zazora treba da bude od 4 do 5 mm.

– Dostaviti kupcu uputstvo i pravila za održavanje *deking* podova.

– Na kraju treba navesti da postoji i veštački *deking* (to je kompozit na bazi drveta i plastike, na tržištu poznat kao WPC – *wood plastic composite*) koji vizuelno imitira drvene ploče. Drveni *deking* je prirodni materijal, dok je veštački dimenzionalno stabilniji, lak za održavanje, sa manje prisutnih diskoloracija i sl.

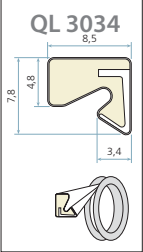
Kod montiranja obe vrste *dekinga* neophodno je elemente postaviti preko postojećih pločica na podlogu koja je od metala ili od plastike u zavisnosti od odabranog tipa *dekinga*. Podkonstrukcijom se drvo odvaja od poda (pločica) što obezbeđuje protok vode i ventilaciju. ■

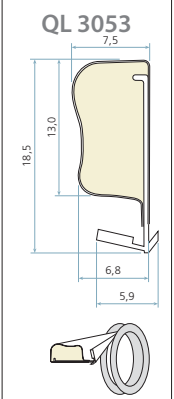
NOVO U PONUDI

Schlegel

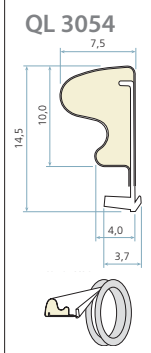
QL 3034

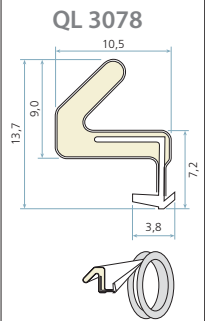
QL 3053

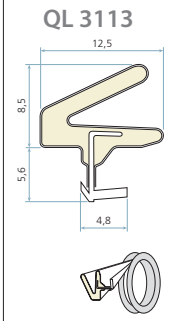
QL 3054

QL 3078

QL 3113

Hilandarska 17,
11271 Surčin

tel. 011 8442 125,
tel/fax. 011 8442 124
mob. 063 8088 501

mariomakoplast@gmail.com

BANER 200 x 60 px

mesec dana

i PROFIL FIRME

godinu dana

9.000 din

pošaljite mail na: info@drvotehnika.info

Drvena industrija Srbije na jednom mestu

DRVOTEHNIKA.INFO
portal drvne industrije

DRVO U ZIDNOJ SKULPTURI

PIŠE: mr Mare Janakova Grujić,
istoričar umetnosti

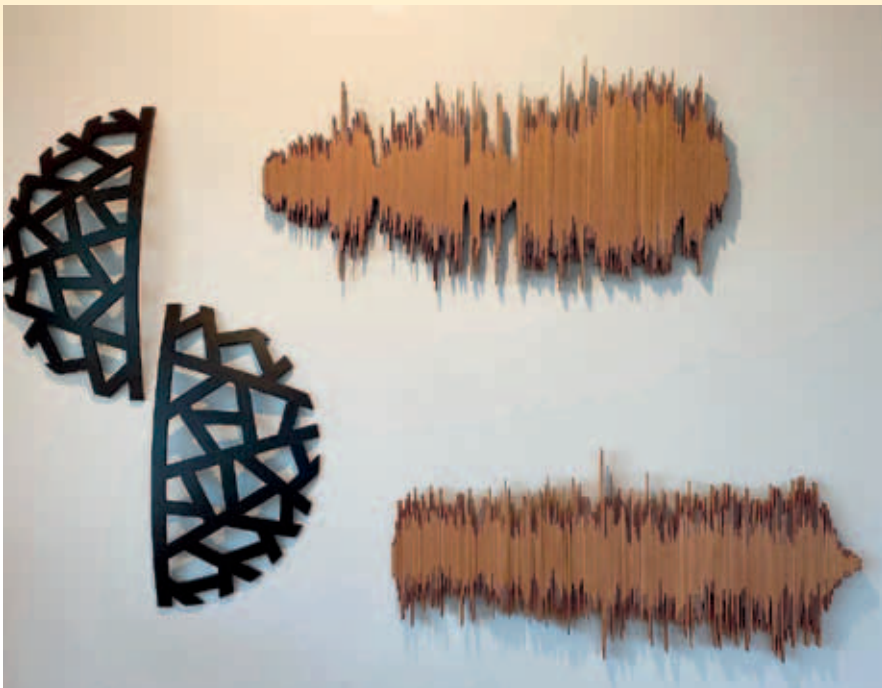
Sa veštinom i originalnošću, Džejmi Adamson stvara elegantne zidne skulpture koje predstavljaju zapažena dizajnerska dela sa zanimljivom igrom senki. Snažno interesovanje ovog umetnika za rad sa drvetom, ali i metalom, počelo je tokom njegovih ranih godina, kada se pridružio svom dedi u njegovoj radionici. Tamo su provodili sate koristeći alate i mašine da popravljaju ili prave stvari - automobile, kuće na drvetu, građevine... Adamson je potom upisao školu za brodogradnju, i time je zapravo nastavio zanat i ljubav prema obradi drveta. Snažan uticaj na njega ostavio je nautički arhitekta Kreg Lums, koji je Džejmiju otvorio čitav svet estetike, ponajviše kroz formu i liniju. Pod jakim uticajem lepo konstruisanih i estetski prihvatljivih radova ovog arhitekta, Džejmi postaje svestan da su vizuelni kvaliteti podjednako važni kao i praktičan, funkcionalni rezultat.

U jednom trenutku svog nautičkog profesionalnog rada, nakon što je podigao mladu porodicu, Adamson ostavlja profesionalni poziv i sopstvenu firmu, i potpuno se posvećuje umetnosti. Otvara atelje u Ouklandu, počinje da učestvuje na izložbama, dobija prve galeriste i mecene. Radovi su mu prepoznatljiviji po fokusu na formu reljefne skulpture. Njegovi komadi se spuštaju sa zida, ili pak daju efekat sfere ugrađene u zid, koristeći geometriju i bacajući zanimljive efekte senki. Adamsonova preokupacija je drvo i metal, a od drveta najčešće koristi bor, hrast, javor, orah, endemsko novozelandsko drvo rimu

i novozelandsku mirtu. Pored njih, oprobao se i u kedru, ružinom drvetu i drugim egzotičnim vrstama, ali je svoje mesto najviše našao u vrstama tipičnim za svoju postojbinu. Komadi drveta oblikuju se korišćenjem tehnike savijanja parom – gotovo da nema komada u kome ta tehnika nije korišćena, bilo kao blagi luk, bilo kao virtuozan oblik za koji prosto ne verujemo da je potekao od drveta a ne recimo metala. Adamson je poznat po svojim pedantnim i strpljivim metodima rada, kao i besprekornim završnim obradama. Njegovi radovi predstavljaju smele dizajnerske akcente u enterijerima, bilo stambenim, bilo javnim, i zahtevaju prostran, čist i moderan prostor.

Ovaj novozelandski umetnik voli formu samu po sebi - čistu, jednostavnu i instinktom stvorenu. Ona je sama po sebi prostor, i često uključuje optičke efekte. Redovan element kompozicije je ritmička i hrabra igra svetlosti i senke. Naime, umetnik tokom rada predviđa i ulo-

gu senke kao aktivnog člana ritmičkog ustrojstva. Oponašajući oblike i linije koje rade sa organskom prirodom materijala, on stvara jedan novi svet svog dela, novu realnost, koja je u prostoru samodovoljna.

Iza Adamsovog jedinstvenog kreativnog stila stoje sati i dani osmišljavanja i rada sa drvetom na jednom njegovom delu. Gledajući konačan rad, posmatrač odmah biva svestan dugotrajnosti i minucioznosti tog posla. A sam umetnik oseća veliko zadovoljstvo koje mu pruža drvo kao materijal. Ukrotiti drvo do nivoa ne samo perfekcije, već i forme koja mu nije prirodno data, on smatra za veliki izazov, i neprocenjivo uživa u njemu. Tok kroz koji ovaj stvaralac prolazi obrađujući drvo biva zabeležen u samom nazivu dela ili ciklusa kome pripada, ili je pak naziv rezultat trenutne impresije krajnjeg oblika dela. Otud imena: Tkanje, Igra senki, Mreža, Sunčevi zraci, Uzdižuća harmonija, Eklipsa, Vrhunci, Zaviri, Matriks...

S obzirom da Adamson smatra krug odnosno sferu za najsavršeniji prirodni i geometrijski oblik, a drvo za najsavršeniji materijal, takav je i najveći deo njegovih ostvarenja. Njegovi ciklusi „tkanja“ i „mreža“, izvedeni su uvek originalno i nepovljivo - bilo u jednoj ili različitim vrstama drveta, u prirodnoj ili dodatoj boji, kao kompaktni ili perforirani. No, svima je zajednička pasija prema drvetu, i prirodnost i toplina koje donose enterijeru. ■

Više od 25 godina peletiranja drveta

Svetski lider u proizvodnji presa za peletiranje drveta

Tokom proteklih decenija, proizvodnja drvenih peleta zahtevala je najviši nivo inženjerske veštine i brojne neuspele pokušaje, da se dostignu današnji standardi. Dok se meko drvo koristilo za proizvodnju drvenih peleta krajem 1990-ih, danas proizvođači gotovo da ne nailaze na ograničenja u pogledu sirovih komponenti koje se mogu koristiti. Razlog za to je tehnički visoko sofisticirana presa za peletiranje. Zahvaljujući tehnologiji ravne matrice, nemački proizvođač mašina AMANDUS KAHL, napravio je revoluciju na tržištu sa presom za peletiranje drveta, tip 65-1500. Ova presa sa ravnom matricom, ispunjava zahteve proizvodnje peleta velikog kapaciteta. Iz repertoara od preko 16 različitih tipova mašina za peletiranje, skoro sve industrije sada mogu biti opremljene odgovarajućim rešenjem. Posebno za peletiranje drveta, AMANDUS KAHL je razvio prese, koje su u skladu sa strogim zahtevima peletiranja, zbog svog ojačanog dizajna i drugih važnih konstrukcionih detalja.

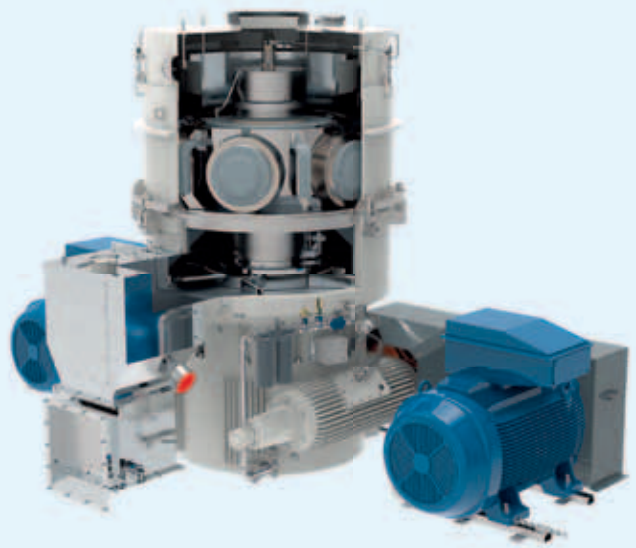
Nijedna druga kompanija ne proizvodi mašine za peletiranje sa ravnom matricom sa kojima se, u zavisnosti od vrste drveta, može proizvesti do 12 tona drvenih peleta na sat. Već nekoliko decenija, KAHL pelet prese su se dokazale sa svojim robusnim dizajnom, ekonomičnom efikasnošću i tihim radom. Da bi se drvo, kao sirovina, pretvorilo u visokokvalitetan pelet, posebno se mora obratiti pažnja na niz optimalnih tehničkih uslova. Prilikom prerade drvene sečke i drugog usitnjenog drveta, čvrst dizajn i visoka raspoloživost, su preduslovi za neprekidan kontinuirani rad. Dugi niz godina KAHL prese za peletiranje se koriste u velikim drvoprerađivačkim industrijama širom sveta. KAHL prese za peletiranje, sa ravnom matricom se koriste od Brazila preko SAD, do Evrope i Rusije. Postrojenja, koja proizvode od 200 do 800.000 tona peleta godišnje, opremljena su KAHL pelet presama. Za najveći kapacitet na tržištu, zaslužan je ujedno najmlađi i najveći član porodice KAHL, pelet presa sa ravnom matricom tip 65-1500 sa prečnikom matrice od 1500 mm.

Brojni tipovi KAHL presa sa ravnom matricom su pogodni za peletiranje drveta. Razlikuju se samo po kapacitetu protoka. Pored prese tip 65-1500, kupci širom sveta koriste i KAHL prese tipa 38-600, 38-780, 37-850, 39-1000, 45-1250, 60-1250, 65-1250, 55-1500 i 60-1500. Tehnički dizajn svih presa za peletiranje kompanije AMANDUS KAHL je identičan. Ovo posebno uključuje glavu sa odgovarajućim rolerima i ravnu matricu, koja je postala jedinstvena prodajna tačka na tržištu zbog svoje robusnosti.

Kao rezultat horizontalne aglomeracije, kompresijom i vertikalnim snabdevanjem proizvoda, KAHL proces prisvaja silu gravitacije. Proizvod se dozira u presu za peletiranje pomoću odgovarajućeg dozirnog puža i raspoređuje se vertikalno u slobodnom padu, što znači da nije potreban dodatni mehanički uređaj za hranjenje. Zbog velikog unutrašnjeg prostora u presi i zapreminsko veliki proizvodi nalaze dovoljno prostora. Posle kratkog vremena, na ravnoj matrici se formira sloj proizvoda, koji se zatim sabija pomoću rolera montiranih na glavi u otvore matrice. Automatski kontrolni sistem DISTAMAT kompanije AMANDUS KAHL obezbeđuje kontinuirano podešavanje i kontrolu razmaka između rolera i matrice, tako da je

Fotografije arhiva Industrijaimport

moguća ujednačena proizvodnja peleta, čak i sa nedosljednim snabdevanjem proizvoda. Nakon presovanja, proizvod izlazi kroz rupe, na donjoj strani matrice i peleti se seku na željenu dužinu pomoću noževa podesivih po visini.

U poređenju sa drugim proizvodima, drvo ima nisko svojstvo vezivanja. Osim toga, klizna svojstva drveta su takođe loša. Zbog toga se vrlo brzo stvara velika sila trenja unutar efektivnih otvora, što je potrebno za peletiranje ovog proizvoda sa svojim niskim svojstvima vezivanja. Sadržaj vlage u usitnjeno drvetu treba održavati konstantno između 12 i 15 procenata zbog pritiska sabijanja i čvrstoće vezivanja, koja se povećava upravo kao rezultat toga. Prilikom sabijanja materijala u pelet presi, dolazi do velikog smanjenja zapremine materijala koji se presuje, pa se na primer piljevina od drveta sa oko 140 kg/m³ sabija na oko 600 kg/m³, a da bi se omogućio kapacitet mašine, unutrašnjost prese mora biti što veća. Ovaj izazov je takođe podstakao AMANDUS KAHL-a da napravi najveću KAHL presu za peletiranje drveta do sada, mašinu tip 65-1500. Posebne karakteristike ove nove prese su veliki kapacitet protoka sa najnižom mogućom specifičnom potrošnjom energije i to sve u kombinaciji sa dugim vekom trajanja i niskim troškovima održavanja.

Teško da bilo koji drugi proizvod ulazi u proces peletiranja sa tako različitim uslovima kao što je to primer sa prirodnim drvetom. Tvrdo drvo kao što je bukva ili hrast, zahtevaju veće sile pritiska od mekog drveta četinarara, lipe ili smrče. Stoga se potrošnja energije kreće između 40 i 60 kWh/t. Pored toga, visoka otpornost na trenje i niske sile vezivanja (lignin) nekih vrsta drveta čine predkondicioniranje obaveznim procesom. Ovo se lako može postići pomoću KAHL mešalice, koji omogućava dodavanje pare, vode i drugih supstanci, pre procesa peletiranja.

Poslednjih godina AMANDUS KAHL je otkrio, da manje promene u tehničkim karakteristikama mašina za peletiranje, dovode do proizvodnje peleta još višeg kvaliteta sa manje habanja i većom tvrdoćom peleta. Na primer, u KAHL presama za peletiranje ugrađena je glava sa rolerima i specijalnim usmerivačima materijala za pravilnu distribuciju proizvoda po ravnom delu matrice. Pored toga, mašine za peletiranje su opre-

mljene ojačanim uređajima za sečenje peleta (noževima), filterima za vazduh koji sprečavaju ulazak vlage unutar pogonskog dela, ojačanim telom prese i ojačanom glavom sa rolerima za optimalno podešavanje rolera i matrice. KAHL prese za peletiranje opremljeni su sistemima za prskanje ulja za pogonski deo, kako bi ih zaštitili od pregrevanja, opremljene su sa velikim ležajevima za duži radni vek i sa školjkama rolera za manju potrošnju materijala za delove koji se habaju.

AMANDUS KAHL isporučuje najnovije tehničko znanje i pronalazi pravo rešenje zajedno sa kupcima iz različitih industrija. Kompanija kojom upravlja vlasnik, sa sedištem u Rajnbeku, u severnoj Nemačkoj, osvrće se na više od 140 godina postojanja i razvila je jedinstvenu prodajnu tačku na međunarodnom ekonomskom tržištu sa svojim mašinama za peletiranje sa ravnom matricom. Asortiman mašina takođe uključuje mlinove za vlažno mlevenje materijala i za energetski efikasno drobljenje drveta, ekspantere, ekstrudere, sušare, mlinove sa valjcima za drobljenje, jedinice za doziranje i mešanje i još mnogo toga.

Da li ste zainteresovani za mašine kompanije AMANDUS KAHL ili ste već naš korisnik? Saznajte više na novoj web stranici www.akahl.com ili ukoliko ste već korisnik posetite našu onlajn prodavnicu na www.shop.akahl.de. **KONTAKTIRAJTE NAS!**

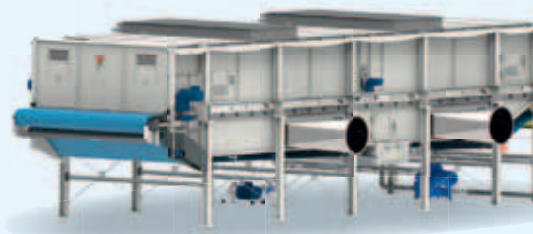
AMANDUS KAHL GmbH & Co. KG
Dieselstrasse 5-9 21465 Rienbek
Hamburg, Germany
+49 (0) 40 72 77 10 info@akahl.de
akahl.de

INDUSTRIAIMPORT d.o.o.
Lovćenska 10, 21000 Novi Sad
T +381 21 453 977 • M +381 64 144 2441
industriaimpot@gmail.com
industriaimport.rs

PRVA SUŠARA ZA DRVO KOJA POBOLJŠAVA VAZDUH.

KAHL trakasta sušara, ne samo da suši željeni proizvod po želji, već istovremeno filtrira izduvni vazduh. To čini tako dobro da su dozvoljene granične vrednosti vlakana prašine znatno ispod dozvoljenih granica tokom merenja. Takođe ravnomerno nanosi različite ulazne materijale. Energetski optimalan rad se može proveriti i prilagoditi u bilo kom trenutku.

Scan the QR code
and learn more

INDUSTRIAIMPORT d.o.o.
Srbija · industriaimport@gmail.com
industriaimport.rs · +381 (0)64 144 244 1

PIŠE: Isidora Gordić Fisković

Nameštaj od drveta i epoksidne smole

Neobične kombinacije dveju nesrodnih materijala nisu retkost u arhitekturi i uređenju enterijera. Jedan takav spoj koji itekako privlači pažnju, kako onih koji su tradicionalnijih sklonosti kada je o nameštaju reč, tako i onih sa modernijim senzibilitetom, jeste svakako spoj drveta i epoksidne smole.

Epoksidna smola je visokokvalitetni materijal koji je svoju prvobitnu namenu našao u vazduhoplovnoj industriji i brodogradnji, ali i svemirskoj industriji. Posle se upotreba značajno diversifikovala, pa danas pokriva razne oblasti od izrade unikatnih komada nakita do građevinske industrije, gde se, opet, može koristiti i za reparacije i za dekoracije. Naravno, postoje razlike između različitih namena, pa će i tip

epoksidne smole biti nešto drugačiji za svaku od njih.

U poslednje vreme posebnu pažnju na društvenim mrežama, naročito onim okrenutim vizuelnom, poput Instagrama ili Pinteresta, privlači nameštaj napravljen od kombinacije drveta i epoksidne smole. Najatraktivniji su, svakako, tzv. „rečni stolovi“ (eng. river tables) koji su svoju popularnost stekli u Sjedinjenim Američkim Država-

ma, a odatle se „razlili“ po celom svetu. I kod nas već postoje brojne stolarske radionice koje se bave izradom ovih stolova.

Posebnost „rečnih stolova“ je u njihovoj vanvremenosti u pogledu stilova i pravaca. Istovremeno mogu zadovoljiti ukuse i onima koji naginju naturalističkom izgledu, kao i onima koji vole potpuno moderan, pa čak i industrijski dizajn. Tajna je ne samo u izuzetnim meha-

ničkim i hemijskim svojstvima epoksidne smole, već i u vizuelnim kvalitetima koji u spoju sa tradicionalnom lepotom drveta daju nesvakidašnje rezultate. Dakle, rezultat je čvrst, izdržljiv sto koji je ujedno i svojevrsno umetničko delo.

Ipak, da bi se postigao takav rezultat neophodno je preduzeti odgovarajuće korake. Izbor drveta je uvek od presudne važnosti – osim da bude lepo, treba da bude

i suvo i po mogućnosti bez čvorova izuzev ako to dizajn ne zahteva. Pukotine su dozvoljene jer će biti zalivene smolom. Drvo ne mora imati ravne i obrađene ivice. Naprotiv! U zavisnosti od dizajna, čak je i poželjno da se zadrže prirodne neravnine. Može se sastojati i od više delova. Pored drveta mogu se dodati i neki drugi elementi (kamenčići, školjke, biljke, šljokice i dr.)

Potom treba pripremiti i fiksirati kalup odgovarajuće forme čije spojeve sa spolj-

nih strana treba pažljivo ispuniti masom za zaptivanje kako ne bi došlo do curenja smole. Elementi koji se zalivaju moraju biti pozicionirani i sve mora biti vrlo precizno iznivelisano kako bi se epoksidna smola rasporedila ravnomerno. Lagani predmeti bi mogli da isplivaju na površinu pa ih je potrebno prethodno zalepiti.

Nakon fiksiranja kalupa i pozicioniranja elementa koji se smolom zaliva, pristupa se procesu njenog izlivanja. Smola se nanosi u više

slojeva u tačno definisanim vremenskim intervalima (koji mogu trajati minimum 24 sata do maksimalnih 7 dana).

Pomoću posebne formule se određuje potrebna količina epoksidne smole (u zavisnosti i od toga da li se stavlja i završni epoksidni sloj ili ne, da li se „potapa“ cela površina od drveta itd.). Smola dolazi u tečnom stanju i nakon mešanja sa učvršćivačem izliva se u kalup. Veoma je važno striktno se pridržavati uputstava proizvođača jer je ključni detalj pravilan odnos komponenti, kao i njihovo mešanje i sjedinjavanje. Epoksidna smola je posebno osetljiva na manjak učvršćivača, a u manjoj meri na njegov višak, pa ako se ne može razmeriti precizno, bolje je staviti malo više.

Budući da je epoksidna smola dvokomponentni materijal čije su komponente različitog viskoziteta i gustine, prilikom mešanja treba voditi računa o stvaranju mehurića vazduha koje treba izbeći pažljivim ručnim mešanjem ili, ukoliko je reč o većoj količini, mešanjem mikserom sa malim brojem obrtaja.

Pored navedenog, izuzetno je važno da radna temperatura epoksidne smole bude u opsegu od 20 do 25 stepeni Celzijusovih. Odnosno: ukoliko je hladna, treba je zagrejati, a ukoliko je topla, treba je rashladiti. Temperatura radnog prostora takođe treba da bude oko 20 stepeni. Smola ni u kom slučaju ne bi trebalo da dođe u kontakt sa vodom.

Ukoliko se koristi smola u boji, ona se tonira pre mešanja. Ako se smola naliva u nekoliko slojeva, komponenta A se cela tonira, pa se izdela na manje količine u zavisnosti od broja slojeva, a onda se učvršćivač dodaje u potrebnu količinu za svaki sloj da bi boja bila ujednačena. Zarad interesantnijeg efekta može se dodati i fosfor za noćni sjaj.

Ako su prilikom nalivanja smole u njoj ostali zaroblje-

ni balončići vazduha, oni kasnije mogu praviti probleme prilikom obrade i narušiti vizuelni kvalitet završnog proizvoda. Vazduh se može izbaciti zagrevanjem smole pomoću ručne baklje ili molerskog fena čime se povećava tečnost smole pa balončići lakše izlaze na površinu.

Preporučuje se izlivanje slojeva u debljini od milimetar ili dva. Slojeve ne treba liti u intervalima kraćim od 10 sati niti dužim od 24h da se ne bi videli preseci između slojeva.

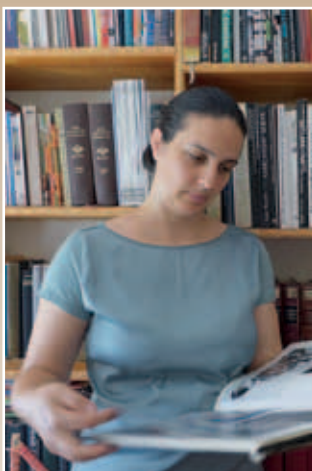
Da bi se izbegla egzotermička reakcija ili prokuvanje smole, što je jedna od najneprijatnijih grešaka u radu sa smolom, voditi računa o uputstvima proizvođača i uslovima rada.

Završna obrada dolazi na red tek kada se smola sasvim osuši, što traje u proseku od 4 do 7 dana. Epoksidna smola se suši iznutra ka spolja, odnosno najpre se stvrdnjava u sredini pa se visoki sjaj postiže tek na kraju. Ukoliko ima potrebe, pristupa se završnom poliranju i pred nama je skoro gotov proizvod koji treba montirati na konstrukciju od metala, plastike ili punog drveta.

Uz sve svoje prednosti, epoksidne smole imaju i neke mane, pa treba voditi računa o njihovom kvalitetu. Svakako bi se trebalo odlučiti za one koje su otporne na UV zračenje kako bi se izbeglo da se boja smole vremenom promeni u žučkastu pod dejstvom sunčevog svetla. Pod visokim temperaturama, epoksidne smole mogu da ispuštaju vrlo otrovne materije u atmosferu. To ne znači da se ne može spustiti vruća posuda na površinu, ali ih ne treba paliti ili izlagati visokim temperaturama.

Ukoliko se sve izvede kako treba, pred nama se nađe jedinstven komad nameštaja koji da novu dimenziju svakom prostoru u koji se unese. ■

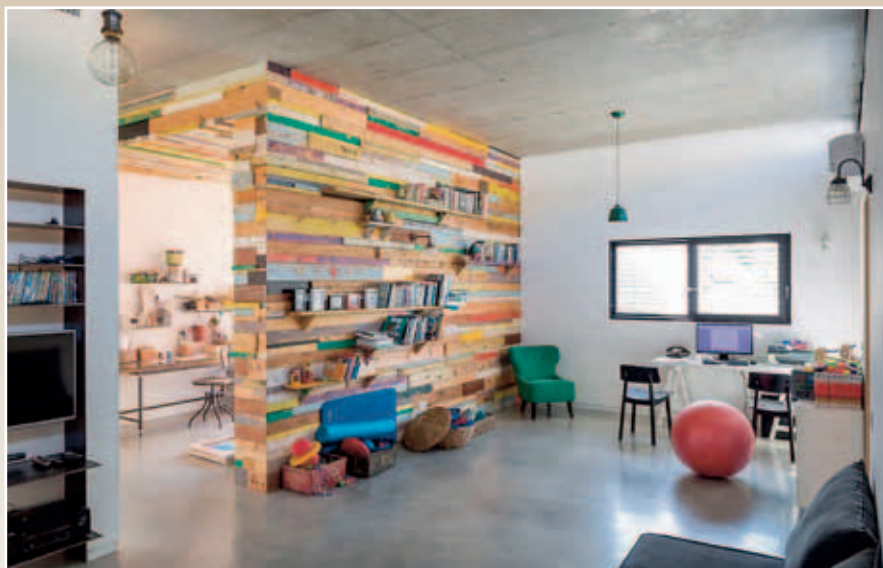
KUĆA U IZRAELU od ponovo upotrebljenog drveta

PIŠE: mr Mare Janakova Grujić,
istoričar umetnosti

Zanimljivu jednospratnu kuću u gradu Hofit u Izraelu projektovao je arhitektonski studio "Brahma architects", osnovan još 2006. godine sa parolom „Mi mislimo drugačije“. I zaista, kuća je drugačija od svega viđenog u dosadašnjoj arhitekturi ove teme. Ova ugao-na građevina i u svojoj spoljašnjosti i u unutrašnjosti dokaz je kreativnog, nesputanog duha koji čoveku vraća slobodu, i istovremeno se uklapa u najnovije ekološke imperativne graditeljstva našeg veka. Pre svega, glavni materijal za njenu izgradnju bilo je "ponovo upotrebljeno drvo" (reclaimed wood), vidljivo i naglašeno i u eksterijeru, i u enterijeru. Dodatno, svaki komad tog drveta je živo obojen, i mozaički složen, tako da odslikava živost, nepravilnost i nekoherentnost Prirode i samog Života.

Kuća se sastoji od neutralnih parti-ja betona (pod i tavanica), kombinovanih sa belim zidnim partijama. Upravo je ovu monotoniju trebalo oživeti u koloritskom i materijalnom smislu, i za to je poslužilo bojeno reciklirano drvo. Gornja (krovna) ravan karakteristična je jer je prekinuta baš na delu kuće koji treba da primi najviše svetlosti i vazduha (dnevna soba). Kuća je, inače, podeljena na netradicionalan način. Umesto javnih i privatnih prostora, autori su u dogovoru sa vlasnicima podelili kuću po dnevnim funkcijama. Dnevni prostor, tako, sadrži kuhinju, dnevni boravak, trem i baštu, i smešten je u jednom korpusu kuće. Noćni prostor, u zadnjem delu, čine dečije spavaće sobe koje okružuju porodični prostor, porodično kupatilo, glavna spavaća soba i umetnički studio. Studio je pažljivo smešten uz ulazni hodnik, kako

bi imao neophodnu izolaciju i komunikaciju.

Na samom početku projekta, kada su autori pitali klijente za koju vrstu kuće su zainteresovani, odgovorili su sa „jednostavna kuća, kao kula za spasavanje“. Ova svojevrsna porodična kuća nalazi se na uglu svoje parcele, oslobađajući ostatak prostora za zelenilo i rekreaciju. Predstavlja niskobudžetni projekat, ima naglašen aspekt ekonomičnosti i ekološkičnosti, puna je života i rasterećena svakog viška, razmetanja i luksuza. Upravo tako su arhitekti shvatili „dom kao kulu

za spasavanje“. Zanimljivo je i to da je nastala zapravo transformisanjem napuštene skladišne zgrade. Međutim, najbolja karakteristika kuće je prekrasan reciklirani zid napravljen od raznobojnih drvenih ploča od starog drveta. Taj zid deli umetnički studio i dnevni boravak, stvarajući odličan kontrast sa sivim podovima i belim zidovima. Element se proteže od studija, probija fasadu i nastavlja do bašte, formirajući zaštićeni unutrašnji-spoljni prostor za sedenje.

Psihološki značaj boja na čoveka i kvalitet njegovog života odavno je do-

kazan, i psihološki i medicinski. Međutim, ovdje je boja aplicirana na drvetu, I to onom koje je ponovo vraćeno u upotrebu a pripadalo je jednom drugom svetu i drugom vremenu. Sve to stvara poseban ugođaj i aktivnu mentalno-emotivnu reakciju. I zato, osim svoje funkcije u enterijeru, ovaj koloritski korpus, ima i neprevaziđenu duhovnu ulogu. Drvo je obilato korišćeno u enterijeru i kroz druge forme i name-

fiksnog i pokretnog nameštaja. Ima ga čak i u kupatilima.

Ponovo upotrebjeno drvo predstavlja koloritsku žižu i glavni likovni kvalitet kuće i njene okućnice. Uz to, ono je svedok racionalnog preišljavanja smernica koje pred nas stavlja naše doba – racionalnost u upotrebi, i poštovanje postojećeg fonda. Rekonstrukcija, revitalizacija i adaptacija postojeće arhitekture, pokazali su u ovom slučaju da je stari objekat sasvim dru-

gačije namene bio sasvim dovoljan i iskoristiv za nove potrebe. Možda otud i princip fleksibilnosti koji je usvojen na novom objektu – pregrade u prostoru se daju skloniti i staviti na nova mesta, pri čemu se menjaju granice prostorija, odnosno potpuno potiru. Pri svemu tome, postignuto je i da glavni izraz atmosfere u enterijeru bude komfor, toplina i nesvakidašnjost. Jer, toliko dugujemo životu i „spasavanju“ od današnjice. ■

TRIMWEX

TRIMWEX D.O.O. Pot k skakalnici 9a, 1210 Ljubljana-Šentvid, Slovenija

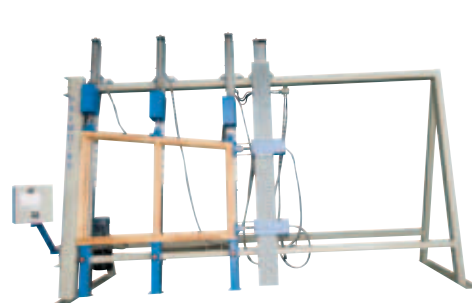
• t: +386 1 512 93 60 • m: +386 31 364 779 • f: +386 1 512 93 65
 • www.trimwex.si • e: info@trimwex.si

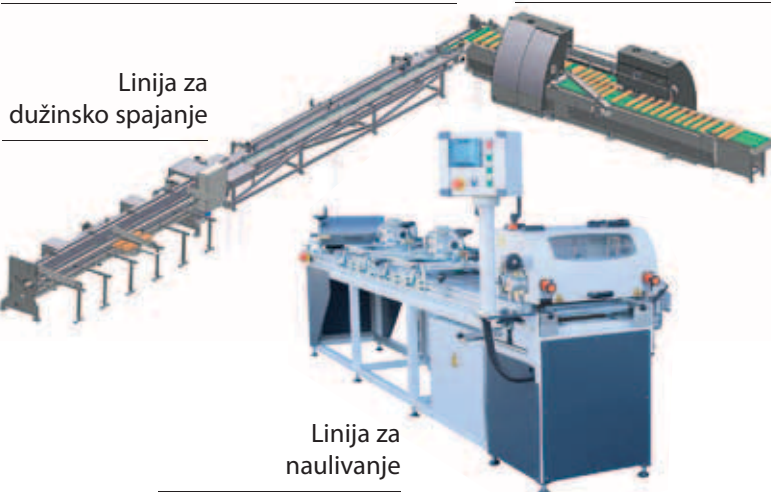
Hidraulička presa i nanosač PVA ljepila

Nanasač PU ljepila

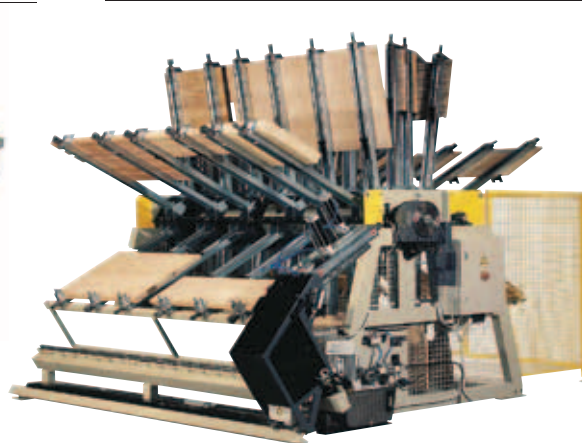

Elektro hidraulična okvirna presa

Linija za dužinsko spajanje

Linija za naulivanje

Presa za širinsko spajanje

VRSTE KSILOFAGNIH INSEKATA

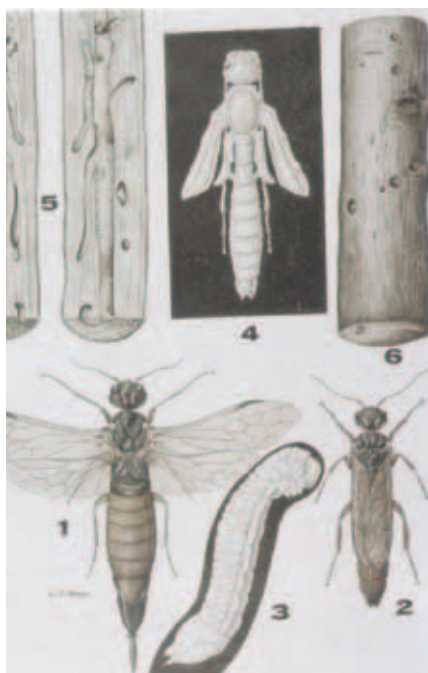
Xyphidria prolongata Geoffr.

X. domedarius F.

(Hymenoptera - Siricidae)

Kao i druge vrste iz ovog roda ova vrsta je takođe dosta retka. Imaga imaju crno telo, dok su noge i deo trbuha crvenomrki. Trbuh se prema kraju postepeno sužava.

Dužina tela je 10-18 mm. Napada meke lišćare.

Xyphidria prolongata Geoffr.

- 1 i 2 – imaga (ženka i mužjak),
- 3 – larva, 4 – lutka,
- 5 – oštećenja drveta,
- 6 – izletni otvori imaga

Xeris spectrum L.

(Hymenoptera – Siricidae)

Ova vrsta je najčešća u rodu *Xeris*. Odrasli insekti su dosta karakteristični po izduženom i tankom telu a naročito po dužini legalice; dugačka je kao i telo.

Pripada srednje krupnim osama, dužine tala oko 30mm.

Najčešće napada drvo bore, a ređe ostale četinare.

Camponotus herculeanus L.

- veliki šumski mrav -

(Hymenoptera - Formicidae)

Veliki šumski mrav je crn, dužine tela oko 14 mm. Ova vrsta ima tri forme, ali je najčešća osnovna, (*C. herculeanus* L.) naročito u višim planinskim regionima.

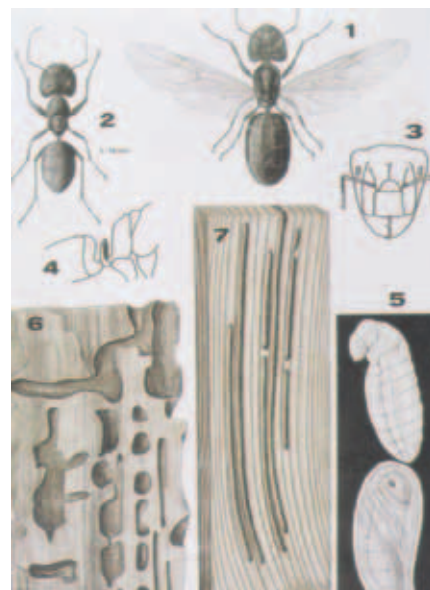
Pošto ova kao i druge vrste mrava, živi socijalnim načinom života u posebnim naseobinama, radnici naseobine (mravinjake) grade u drvetu, gde može biti jedna ili više kolonija.

Privremene kolonije se obrazuju u zemlji ili ispod kamena, iz jaja koja ženka polaže posle rojenja i parenja. U ovim kolonijama

Xeris spectrum L.

- 1 i 2 – imaga (ženka i mužjak),
- 3 – zadnja noga mužjaka

Camponotus herculeanus L. – veliki šumski mrav

- 1 – polna krilata jadinka, 2 – radnik, 3 – glavina čaura, 4 – spoj trbuha sa grudima, 5 – lutka,
- 6 i 7 – oštećenja drveta

Camponotus herculeanus L.

- veliki šumski mrav –
- vertikalni hodnici (mravinjak u stablu)

Knjigu ŠTETNI INSEKTI DRVETA, u spomen Branku Užičaninu, dr Mihailo Petrović je objavio 1996. godine. Od pokojnog profesora sam dobio tri primerka ove knjige i slobodu da iz nje objavljujem tekstove i ilustracije, koje je inače impresivno uradio Branko Užičanin. Neke delove ove knjige sam, pre petnaestak godina, objavljivao kao urednik *Revije ŠUME*, a sada je namera naše redakcije da je, bez redakcijskih intervencija, u kontinuitetu objavimo uvereni da će nam, ali prvenstveno autorima, biti zahvalni svi oni koje interesuju problemi zaštite, trajnosti i čuvanja drveta kao sirovine i raznih drvenih proizvoda.

dominantna je forma radnika. Oni kasnije napadaju drvo gradeći u njemu prave i stalne mravinjake. Hodnici u drvetu najčešće imaju izgled većeg broja koncentričnih krugova. Po visini stabla, mogu biti dugački i 10 m.

Pored stabla, veliki šumski mrav napada i posečeno drvo, ostatke stabala (panjeve) ili deblje ugrađeno drvo. Napada sve vrste drveta ali je češći u četinarskim.

Prisustvo mrava u drvetu naljakše se otkriva po gomili sitnih iverki u osnovi debla, odnosno oko ubušnih otvora. Suzbijanje mrava u stablima moguće je samo ubrizgavanjem isparljivih insekticida (fumiganata), dok se ležeći materijal može tretirati i tečnim sredstvima.

U područjima rasprostranjenosti mrava, preporučuje se upotreba impregnisanog drveta.

***Xylocopa violacea* L.**

- velika šumska pčela -
(Hymenoptera - Apidae)

Ova vrsta pripada grupi solitarnih pčela i nije prva ksilofaga vrsta, mada se javlja kao tehnička štetočina, jer svoje gnezdo gradi u drvetu ili nekim pločama manje tvrdoće.

X. violacea liči na bumbaru. Ima dlakavo telo violetno plave boje, dužine do 20 mm, sa zadebljalim i dlakavim nogama.

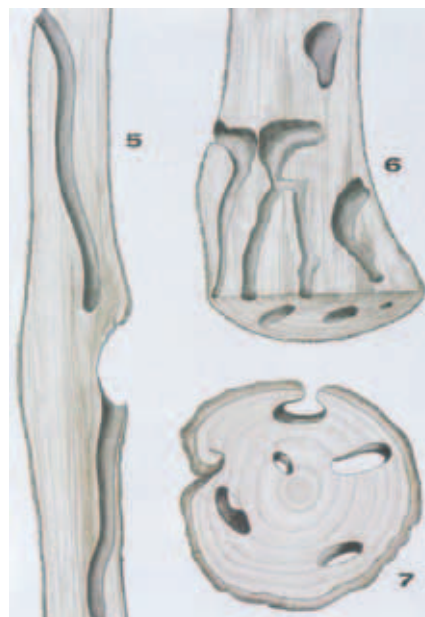
***Cossus cossus* L.**

- vrbotočac -
***Trypanus unguiculatus* F.**
***T. ligniperda* F.**
(Lepidoptera - Cossidae)

Vrbotočac je najveći leptir familije *Cossidae*, ali i najveći ksilofagni leptir. Pojedini leptiri mogu imati raspon krila i 90 mm (ženke).

Telo je mrkopezeljasto. Na prednjem delu krila prisutne su mrke poprečne pruge, dok je ostali deo krila pokriven sivim ljuspicama. Larve su duge do 10 cm. Imaju crnu glavu i noge i crvenomrke tergalne ploče. Ostali deo segmenata je tamnije mlečnobeke boje.

Vrsta je dosta rasprostranjena, ali se javlja u manjem broju. Napada skoro sve vrste

***Cossus cossus* L.** – vrbotočac
- poprečni i uzdužni preseći larvenih hodnika

lišćara a najčešće meke. Ženke polažu jaja u gomilama, a larve posle izgradnje zajedničke komorice, grade pojedinačne hodnike, dužine do 100 cm.

Vrbotočac je primarni insekt i napada zdrava stabla. Larve (gusenice) često napuštaju prethodno izgrađene hodnike i grade nove u dubljim stablima ili delovima istog stabala. Lutkine kolevke grade u stablima ili na skrivenim mestima van stabala.

Suzbijanje vrsta je teško i sastoji se, uglavnom, u rezanju i sušenju drveta ili ubrizgavanju fumiganata u larvene hodnike. ■

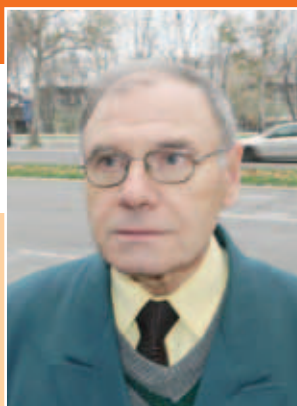
***Xylocopa violacea* L.**

- velika šumska pčela
1 – imago, 2 i 3 – hodnici sa larvama,
4 – poprečni preseći hodnika

***Cossus cossus* L.**

- vrbotočac
1 – leptir (ženka),
3 – larva (gusenica),
4 – lutka u kokonu

PIŠE: dr Miladin Brkić

Pre presovanja biomase u energetske pelete ili brikete sirovina mora da ima određeni sadržaj vlage i usitnjenost. Zbog toga, vlažna drvna i agro (poljoprivredna) biomasa mora da se suši (pri sadržaju vlage u sirovini preko 16,3% SB – suve baze, a preko 14% VB – vlažne baze) ili kondicionira (ovlaži), ako je presuva.

Radi smanjenja troškova veštačkog sušenja biomase sirovina u trupcima, cepanicama ili u balama slame treba prethodno prirodno da se prosuši na promajnom i najlonom pokrivenom mestu. Da bi se biomasa efikasno veštački osušila neophodno je da se usitni i ujednači. Sitnija biomasa se brže suši, ali zahteva značajan utrošak energije za sitnjenje. Usitnjenost sirovine je uglavnom neujednačena i može da bude od nekoliko milimetara do nekoliko santimetara (do 50 mm). Sirovinu treba usitniti i ujednačiti na grubim mlinovima čekićarima, da bi se što ravnomernije osušila. Na mlinu je postavljeno sito za ujednačavanje sirovine. Usitnjena sirovina hvata se u ciklon i usmerava se u podno skladište.

Skladištenje vlažne usitnjene sirovine (ispod 25% sadržaja vlage, SB – suve baze) obavlja se u zatvorenim pod-

nim skladištima sa mogućnošću mešanja (obrtnja) sirovine i prirodne ili aktivne ventilacije okolnim vazduhom, a preko 25% u otvorenim nadstrešnicama sa mogućnošću ventilacije. Na podove skladišta ili šupe poželjno je postaviti prizmatične ili trouglaste kanale za ventilaciju sirovine sa bočnim otvorima za izlaz vazduha.

Uređaji za sušenje mogu biti: sa perforiranim podom komornog tipa, sa perforiranim pokretnim trakama, rotacioni sa lopaticama, fluidizirajući (lebdeći), pneumatski i kombinovani. Ukoliko se sirovina koja se suši nalazi u gomili, sporije se suši. Pokretanjem sirovine ona se brže suši, uređaji su produktivniji, ali su investiciono skuplji. U komornim i sekcionim sušarama sa perforiranim podom poželjno je imati mešače (obrtače) sirovine koja se suši. Krupnije seckanu sirovinu (sečku) treba sušiti na trakastim sušarama, a sitniju sečku i strugotinu na rotopneumatskim uređajima (tzv. rotacionim, dobošastim, dehidratorima: sa lopaticama po obodu valjka, pregradnim prstenastim limovima, tj. sa ili bez metalne ispune) i piljevinu ili prekrupu u rotopneumatskim i vertikalno-pneumatskim sušarama (cevna

izvedba). Sušenje sirovine obavlja se produvavanjem toplog vazduha ili mešavine toplog vazduha i dimnih gasova (tzv. agens) kroz nepokretni sloj sirovine, pokretni sloj (na traci, u bubnju ili u „fontani“) ili u struji vazduha i sirovine, tzv. pneumatski transport. Kod trakastih sušara mora da se vodi računa o sledećim parametrima: debljini sloja sirovine na traci, brzini trake, brzini vazduha i temperaturi vazduha; kod rotacionih sušara: o količini sirovine, broju obrtaja bubnja, brzini vazduha, temperaturi vazduha; kod pneumatskih sušara: o odnosu sirovine i toplog vazduha, brzini vazduha, temperaturi vazduha. Temperature vazduha ili agensa za sušenje mogu da iznose od 100 do 350°C, s tim da temperatura sirovine

ne pređe 200°C, što se reguliše vremenom zadržavanja sirovine u agensu za sušenje. Pneumatske (fluidne) sušare mogu da suše sirovinu (piljevinu, prekrupu) sa početnim sadržajem vlage do 75% SB (ATRO) ili do 43% VB. Vlažnost sirovine na izlazu treba da bude najviše $15 \pm 1\%$ ATRO ($13 \pm 1\%$ VB). Osušena sirovina skladišti se u binove ili silose.

Posle skladištenja osušena sirovina se dodatno usitnjava na finim mlinovima čekićarima na određene dimenzije neophodne za efikasno presovanje sirovine u standardne pelete i brikete.

Detaljnije informacije možete naći u knjizi: *Razvoj i opremanje pogona za peletiranje i briketiranje biomase*, od autora dr Brkić M. i msc Gluvakov Zorice. ■

Sušare za drvnu i agrobiomasu

Danas se postavlja pitanje ekonomičnosti, ekološkičnosti i održivosti upotrebe čvrste biomase, kao alternative fosilnom gorivu. Potencijalne količine ostataka drvne i poljoprivredne biomase su velike, u Srbiji iznose oko 20 miliona tona svake godine. Kod nas se za sada od navedene količine koristi do pet procenata.

Pneumatske sušare

Sušara sa perforiranom trakom

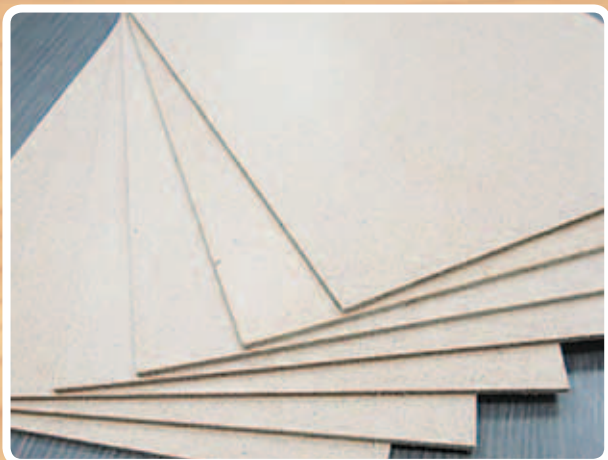
Fotografije: Arhiva autora

Knjigu možete poručiti preko redakcije časopisa DRVOTEHNIKA na telefon 011 213 95 84 ili putem e-maila: office@drvotehnika.com

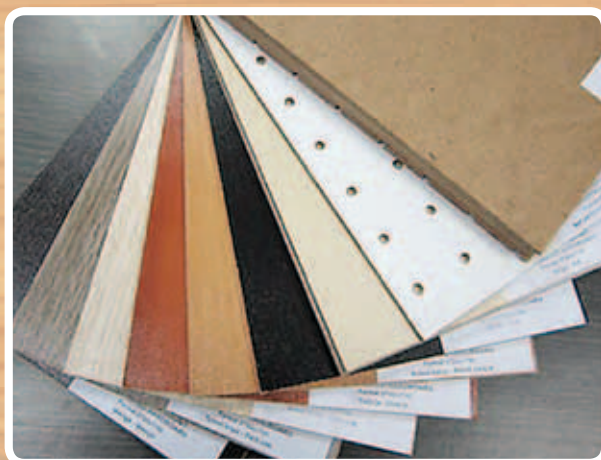
SIMPO ŠIK d.o.o.
Kosovska 67 Kuršumlija
tel/fax: 00 381 27 381141
e-mail: kabsimpo.sik@simpo.rs www.simposik.rs

PROIZVODNI PROGRAM

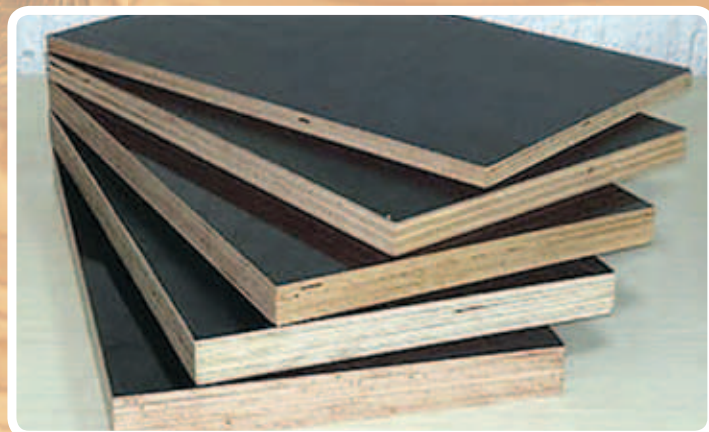
SIROVI LESONIT

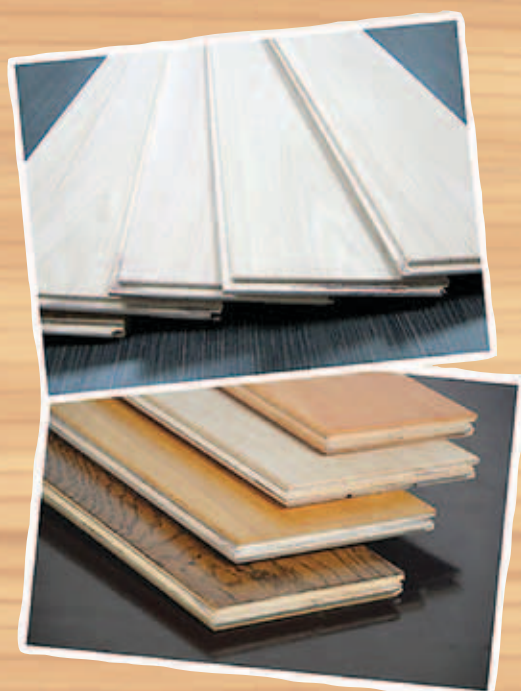
OPLEMENJENI LESONIT

BUKOVA STOLARSKA ŠPER PLOČA

BUKOVA VODOOTPORNNA ŠPER PLOČA „BLAŽUJKA“

DVOSLOJNI PARKET

BUKOVA REZANA GRAĐA I BUKOVI ELEMENTI

Drvena industrija i proizvodnja nameštaja u Srbiji u 2021. godini zabeležile veću proizvodnju i izvoz

Prema podacima Privredne komore Srbije u odnosu na 2020. godinu, 2021. godine je proizvodnja proizvoda od drveta porasla za 9,5% dok je proizvodnja nameštaja u istom periodu smanjena za 13,8% samo zato što je 2020. proizvodnja dušeka, zbog vanredne situacije, imala ekspanziju. Zato je ovaj statistički podatak nerealan, proizvodnja dušeka je smanjena, a proizvodnja i izvoz nameštaja su, takođe imali rast u 2021. godini.

Izvoz nameštaja od drveta 2021. godine bio je tri puta veći od uvoza i povećan je za 22,8% u odnosu na prethodnu godinu, ali je povećan i uvoz za 26,8%.

Spoljno-trgovinski pokazatelji za 2021. godinu govore o povećanju izvoza svih proizvoda drvne industrije, ali je znatno povećan i izvoz trupaca.

Izvoz hrastove oblovinne povećan je u odnosu na 2020. godinu za 131,4%, dok je izvoz čamovine povećan za 64%. Izvoz proizvoda od drveta, osim nameštaja, 2021. godine u proseku je povećan za 26,2%. Po pojedinačnim proizvodima: izvoz svih vrsta oblog drveta (trupaca) veći je za 99%, rezane građe za 34,9%, ploče iverice za 28,8%, ploče vlaknatice za 18,3%, šper ploče za 11,3%, ambalaža od drveta za 30,5%, građevinska stolarija za 14% i ostali proizvodi od drveta za 13,8%. Pad izvoza je zabeležen kod ogrevnog drveta za 5,5%.

A da je tržište 2021. godine bilo izuzetno živo pokazuju podaci da je uvoz svih proizvoda od drveta, osim nameštaja, za 2021. godinu povećan 32,1%. Povećan je i uvoz oblovinne za 30,1%, rezane građe za 39%, ploča iverica za 25,4%, ploča vlaknatice za 28,1%, šper ploča za 36,2%, ambalaže od drveta za 25,9%, građevinske stolarije za 31,1%, listova furnira za 20,1%, ogrevnog drveta za 123,8%.

Problem nestašice drvne sirovine rezultira brojnim problemima koji prouzrokuju zastoj u procesu proizvodnje, nepoštovanje ugovornih obaveza prema kupcima, nemogućnost planiranja zapošljavanja, dodatnog angažovanja postojećih proizvodnih kapaciteta, proširenja proizvodnje i infrastrukture.

PKS predložila Vladi RS preduzimanje mera vezanih za povećan izvoz sirovine

Problem nestašice drvne sirovine rezultira brojnim problemima koji prouzrokuju zastoj u procesu proizvodnje, nepoštovanje ugovornih obaveza prema kupcima, nemogućnost planiranja zapošljavanja, dodatnog angažovanja postojećih proizvodnih kapaciteta, proširenja proizvodnje i infrastrukture.

Republika Srbija ima izuzetno skromne potencijale kada su u pitanju količine trupaca plemenitih lišćara koje se mogu proizvesti na godišnjem nivou, te je ovakvo stanje neodrživo na duži rok, jer preti da ozbiljno ugrozi domaću proizvodnju. Takođe, drvna sirovina nije brzo obnovljiv resurs uzimajući u obzir vreme za koje je potrebno obnoviti šumski fond, pritom ne ugrožavajući biodiverzitet.

Iz Srbije je 2021. godine izvezeno 50.555 kubika trupaca HRASTA; 40.000 kubika trupaca JASENA i 91.666 kubika ČAMOVIH trupaca. Ukupno to je oko 182.221 metara kubnih trupaca koji su iz Srbije 2021. godine završili na stranom tržištu, a u ovu cifru nisu uračunati trupci topole, bukve i nekih drugih vrsta drveta.

Sve navedeno dovodi do destabilizacije u poslovanju kompanija na domaćem tržištu, pogotovo u ruralnim područjima. Izvoz ove sirovine u velikom obimu je štetan za privredna društva koja su primorana da uvoze sirovinu.

Jedan od razloga za uspostavljanje kontrole seče i izvoza oblovinne jeste i zaštita populacije tvrdih lišćara iz šuma u privatnom vlasništvu u Republici Srbiji, kako bi se očuvala i ekologija.

U vezi sa gore navedenim, Privredna komora Srbije predložila je Vladi RS preduzimanje mera u cilju otklanjanja urgentnog problema nekontrolisane seče i povećanja izvoza sirovina u obliku oblovinne. Aktuelnom krizom u Ukrajini, ova inicijativa dobija na značaju, jer cene sirovina rastu kao posledica poremećaja u lancu snabdevanja energentima i kontinuiranog prisustva inflatornih pritisaka.

U prva tri meseca 2022. godine u drvnom sektoru zabeležen znatno veći uvoz od izvoza

Prema podacima PKS drvna industrija Srbije je u prvom kvartalu 2022. godine zabeležila znatno veći uvoz od izvoza.

U prva tri meseca ove godine izvoz proizvoda od drveta u proseku je povećan oko 25%. Istovremeno **uvoz oblovinne je porastao za neverovatnih 64%**, rezane građe za 46%, a to znači da je proizvodnja bila dinamična i da je imala rast, isto kao što je to ozbiljan indikator neredovnog snabdevanja drvoprerađivača sirovinom od strane šumarskih preduzeća.

Zabrinjava, međutim, pad proizvodnje nameštaja od početka ove godine, ali je izvoz nameštaja istovremeno imao neznan rast.

Izvoz sirovine, kao i proizvoda sa niskom dodatnom vrednošću je rastao tokom tri prva meseca ove godine u odnosu na komparativni period prethodne godine, ili konkretno, izvoz hrastovih trupaca u prva tri meseca 2022. godine takođe je nastavio rast i u odnosu na isti period 2021. veći je za 4,7%, dok je izvoz rezane građe (proizvoda sa niskom dodatnom vrednošću) u ovom periodu povećan za čak 25 procenata.

JP Srbijašume dobile status preduzeća za energetiku

Premijerka Ana Brnabić posle sednice Saveta za koordinaciju aktivnosti i mera za rast bruto domaćeg proizvoda (BDP) poručila je početkom maja da će se Javno preduzeće *Srbijašume* tretirati kao energetsko, imajući u vidu značaj peleta i briketa u predstojećoj grejnoj sezoni, s obzirom na to da ih individualni potrošači sve više koriste za grejanje.

Predsednica Vlade predsedavala je sednici Saveta na kojoj je konstatovano da je u prvom kvartalu ove godine zabeležen rast u oblasti industrije, uvoza i izvoza, kao i da „ne postoji ni promil mogućnosti da snabdevanje stanovništva osnovnim životnim namirnicama bude ugroženo“, saopšteno je iz kabineta premijerke, piše *Danas*.

„Rast BDP u prvom kvartalu iznosio je 4,3 odsto, dok je godišnja prognoza 4,5 odsto“, rečeno je na Savetu za BDP. Na sednici su razmatrani najvažniji ekonomski pokazatelji u svim privrednim oblastima.

„Istaknuto je, između ostalog, da se projekti u oblasti linijske infrastrukture realizuju po planu i dobrom dinamikom, u oblasti poljoprivrede setva je okončana na više od 98 odsto površina, primenjene su sve agrotehničke mere i očekuje se prinos od približno 3,5 miliona tona žita. Kada je reč o zalihama poljoprivrednih proizvoda, Srbija ih ima dovoljno za svoje potrebe, dok se za pojedine kulture traže nova tržišta. Zabeležen je rast u prerađivačkoj industriji, a kada je reč o stranim direktnim investicijama, njih je za trećinu više“, navodi se u saopštenju. Kada je reč o snabdevanju električnom energijom, premijerki je ukazano na to da je u Javnom preduzeću Elektroprivreda Srbije počela remontna sezona, a da će do 1. avgusta proizvodnja uglja biti u potpunosti stabilizovana.

Preuzeto sa: *Biznis.rs*

Privremena zabrana izvoza „određenih drvnih sortimenata“ ističe krajem jula

Vlada Srbije odlučila je 27. maja da privremeno zabrani izvoz „određenih drvnih sortimenata“ sa ciljem da spreči kritične nestašice tih proizvoda. Radi se o drvnim sortimentima koji se na domaćem tržištu koriste za proizvodnju čvrstih goriva na bazi biomase. Privremena zabrana izvoza ograničena je na 60 dana, praktično do kraja jula 2022. godine.

Vlada ovom odlukom želi da ublaži posledice nestašice nastale usled povećanog izvoza i potrebe stanovništva za povećanim snabdevanjem prouzrokovanim krizom na svetskom tržištu energenata, piše u Uredbi objavljenoj u Službenom glasniku.

Privremena zabrana izvoza drvnih sortimenata od „bitne važnosti“ za Srbiju trajaće 60 dana, piše *Nova ekonomija*.

„Zbog povećanog izvoza u prethodnim godinama i povećane tražnje za ovom vrstom ogreva na svetskom tržištu, nestašica ovih sortime-

Drvoprerađivači iz Republike Srpske na sajmu u Nantu

Četiri kompanije iz oblasti drvoprerađivačke industrije iz Republike Srpske učestvovala su organizovano na Međunarodnom sajmu drvne industrije u Nantu koji je održan od 1. do 3. juna na štandu Privredne komore Republike Srpske. Sekretar Udruženja šumarstva i drvoprerađivačke industrije u Privrednoj komori Republike Srpske, **Lazo Šinik** rekao nam je da su firme koje su učestvovala: „Fagus“ iz Kotor Varoši, „Delfin trgovtrans“ iz Velike Šnjegotine, u opštini Čelinac, „Dedina“ iz Dervente i „Go pak“ iz Prnjavora.

Šinik je pojasnio da su na sajmu predstavljeni razni proizvodi, među kojim su ploče, građevinska stolarija, prozori, vrata, podovi, parketi, drvene konstrukcije za drvene kuće i rezana građa.

Prema njegovim rečima, učešće na ovom sajmu, koji se održava svake druge godine, vrlo je važno za kompanije iz Srpske, jer je reč o velikom tržištu. „Kada poredimo nivo prodaje iz Srpske na francuskom tržištu, on se kreće na nivou prodaje u Austriji ili Sloveniji. Zaključujemo da to veliko tržište treba da približi mogućnosti našim privrednim subjektima da ispitaju na kojem se nivou nalaze i koje su im mogućnosti za ispitivanje novih tržišta i traženje novih kupaca“, rekao je Šinik. On je napomenuo da se ovaj sajam održava svake dve godine, dodajući da je prošli sajam bio u toku pandemije virusa korona i nije bio na nivou kao ranijih godina.

Učešće firmi iz Srpske na sajmu su sufinansirali Ministarstvo privredne i preduzetništva i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Srpske uz podršku švajcarskog programa SIPPO, koji je pomogao Privrednoj komori sredstvima i tehničkom pomoći za učešće na ovom sajmu.

nata najviše se odrazila na proizvođače peleta i ogrevnog drveta“, pisalo je u saopštenju Vlade.

Sledi lista na koje se zabrana izvoza odnosi, što je moguće proveriti na sajtu...

Iz pomenutog spiska se vidi da se zabrana izvoza ne odnosi na tehničko drvo – TRUPCE što godinama traže drvoprerađivači. A već nekoliko puta naglašavamo, a to bi trebalo da znaju oni koji donose odluke, da je izvoz hrastove oblovinine 2021. povećan u odnosu na 2020. godinu za 131,4%, dok je izvoz čamovine povećan za 64%. Izvoz svih vrsta oblog drveta (trupaca) bio je 2021. veći za 99% u odnosu na 2020. godinu, podaci su PKS.

Ponavljamo iz Srbije je 2021. godine izvezeno 50.555 kubika trupaca HRASTA; 40.000 kubika trupaca JASENA i 91.666 kubika ČAMOVIH trupaca.

Ukupno to je oko 182.221 metara kubnih trupaca koji su iz Srbije 2021. godine završili na stranom tržištu, a u ovu cifru nisu uračunati trupci topole, bukve i nekih drugih vrsta drveta. U tom slučaju ova cifra bi možda prevazišla dve stotine hiljada kubika vredne sirovine koju je u našoj zemlji moglo preraditi četrdesetak osrednjih pilana, koje bi, u zavisnosti od nivoa obrade drveta, mogle zaposliti preko 1.000 radnika...

Šta su 25. maja dogovorili proizvođači peleta i JP Srbijašume

Proizvođači peleta iz svih delova naše zemlje bili su 25. maja na sastanku u JP Srbijašume sa v.d. generalnim direktorom Igorom Braunovićem, gde su ocenili da je dosadašnja saradnja bila dobra, ali su izneli

Nerealno skup ogrev, Braunović poručuje: Hitno ograničiti izvoz i cenu

Vršilac dužnosti generalnog direktora JP *Srbijašume* Igor Braunović rekao je za RTS da su neopravdano povišene cene ogreva, da je u JP *Srbijašume* kubik ogrevnog drveta oko 4.000 dinara, a na stovarištu oko 8.000. Napomenuo je da se hitno mora ograničiti prvo izvoz, a onda i cena.

Građani uveliko spremaju ogrev za zimu. Potražnja koja je znatno veća nego ranijih godina pogurala je i cene drveta i peleta – skuplji su 30 do 50 posto nego lani. Zbog svetske energetske krize, a imajući u vidu značaj ogrevnog drveta u predstojećoj grejnoj sezoni, Vlada je JP *Srbijašume* proglasila energetskim, a v.d. direktora ovog preduzeća Igor Braunović rekao je da status energetskog preduzeća u ovoj krizi znači da *Srbijašume* treba da obrate pažnju na proizvodnju energenata, odnosno da obrate pažnju na snabdevanje onih koji proizvode energente.

Srbijašume spremno dočekuju ovu krizu, spremnije nego prethodnih godina, naveo je Braunović i dodao da oni inače snabdevaju toplane i da je napravljena strategija pre tri godine prema snabdevačima peleta.

Istakao je da je ovo preduzeće spremno da podmiri sve potrebe građana.

„Mi se krećemo u skladu sa dozvoljenim sečivim etatom kako bismo na pravi način gazdovali šumom i od toga nećemo odstupiti. Moramo voditi računa o održivosti gazdovanja“, rekao je direktor napominjući da ne može da precizira koliko je potražnja za ogrevom sada veća.

Napomenuo je da na teritoriji države postoje filijale gde građani mogu da apliciraju kako bi kupili drva od JP *Srbijašume*, ali je procedura komplikovanija, jer oni moraju da obezbede i utovar i prevoz.

Braunović je naglasio da su za osam godina u JP *Srbijašume* cene povećane svega za 5 posto.

„Neopravdano su povećane cene ogreva. Kod nas je kubik drva oko 4.000 dinara, a na stovarištu, koliko čujemo, oko 8.000, ali ima tu i prevoza i drugih stvari koje utiču“, kaže v.d. direktor. Naglasio je da su cene peleta, koje idu i do 40.000 dinara, apsolutno neopravdane, kada se uzme u obzir da sirovina za jednu tonu peleta iz JP *Srbijašume* košta maksimalno 8.000 dinara.

„Neopravdano je izmišljati cene žice, cene džakova i uzimati prosečnu cenu iz tamo nekih privatnih šuma. *Srbijašume* su sa svojom sirovinom u stanju da podmire preko proizvođača peleta 110.000 korisnika, a danas u Srbiji ima 100.000 korisnika“, rekao je Braunović.

Najavio je sastanak sa kupcima na kojem će im reći da moraju da prikoče sa cenama ogreva jer će u suprotnom JP *Srbijašume* razmisliti kako će se ponašati u vezi sa isporukom.

Preuzeto sa: www.rts.rs

u znaku, sve do kraja prošlog meseca, temperatura u minusu, pre svega u delovima gde gazdujemo na velikim ili većim nadmorskim visinama. Pratili su nas, skoro kontinuirano, sneg, poledica, susnežica, čak mećave i kiše. I sve to u uslovima nedostatka radnika za te vrste poslova kod izvođača kao i propisane odredbe Zakonom o šumama koje u celosti regulišu rad Javnog preduzeća, a delimično su u koliziji sa odredbama Zakona o javnim nabavkama, zbog čega je došlo do otežane proizvodnje, koju je pratila i takva isporuka drvnih sortimenata.”

Peletari su sa Braunovićem izneli i predloge, koji treba da doprinesu unapređenju dalje saradnje.

„Direktor Braunović obavezao se da će u neposrednom razgovoru sa predstavnicima Vlade RS predstaviti te predloge, što je od njega krajnje korektno i pre svega poslovno“, kažu predstavnici „peletara“.

Dogovoreno je da JP *Srbijašume* do 1. jula postignu dinamiku proizvodnje i isporuke planiranih drvnih sortimenata, što, kako Braunović kaže, daje sve preduslove da se stabilizuje proizvodnja peleta.

„Planirana proizvodnja drvnih sortimenata JP u potpunosti će da podmiri potrebe proizvođača peleta i na tržištu naše zemlje će biti u dovoljnoj količini tog energenta“, ističe Braunović, ukazujući da je sadašnja cena peleta 250 evra sa sirovinom koju im isporuči naše preduzeće. Korekcije cena će biti u situaciji promena inputa koji učestvuju u proizvodnji.

Od Vlade RS proizvođači peleta zahtevaju da marže prodavcima peleta budu ograničene, uz molbu Braunoviću da to predoči nadležnima u državi, dogovoreno je sa čelnicima **inicijative za osnivanje i formiranje Udruženja peletara Srbije**.

Braunović je ugostio 42 proizvođača peleta koji proizvode oko četvrt miliona tona peleta u pogonu gde imaju više od 1.000 zaposlenih radnika.

„Ta količina peleta dovoljna je za grejanje 80 hiljada domaćinstava u Srbiji tokom čitave grejne sezone“, ističe Braunović i dodaje da su se dogovorili da se sastaju bar jednom mesečno.

Iz **Inicijativnog odbora za formiranje Udruženja peletara**, kako kažu, pozdravljaju razumevanje na koji su naišli u JP *Srbijašume*.

i predloge za dalje unapređenje ove saradnje.

JP „*Srbijašume*“ su, koliko god su mogle, izašle u susret proizvođačima, kako bi situacija što se tiče obezbeđenja grejanja bila što bolja.

„Kao odgovorni i savesni ljudi, vesni svega onoga što je uz nas i pred na-

ma, kada je reč o trenutnoj situaciji na tržištu energetike vezano za bio masu nastojali smo i nastojaćemo da damo sve od sebe da stanje bude što bolje“, kaže direktor Braunović.

„Ohrabruje što su naši sagovornici imali u vidu, pored ostalog, da su ‘zacrtni’ radovi na seči i privlačenju bili

„Mi smo pouzdani partneri i u saradnji ćemo potpuno da podmirimo srpsko tržište. Nekorektno je, pa čak i nepošteno od onih koji u delu javnosti neosnovano kritikuju. Izričito smo protiv monopola koji bi neki proizvođači da ustanove što se tiče i nabavke sirovina. Dogovorena cena peleta neće rasti ukoliko ne dođe do rasta inputa koji učestvuju u proizvodnji“, kažu iz IO Udruženja peletara za *Novosti*.

Rast izvoza trupaca ugrožava drvoprerađivače u Srbiji

Prema podacima PKS izvoz svih vrsta oblog drveta (trupaca) u 2021. godini bio je veći za 99% u odnosu na 2020. godinu, dok je izvoz rezane građe veći za 34,9%. Izvoz hrastove oblovine povećan je za 131,4%, a izvoz čamovine veći je za 64%. „Izvoz oblovine hrasta i četinaru u 2021. godini dvostruko je veći od izvoza u prethodnoj

godini i iznosio je 20 miliona dolara za hrast i 11 miliona dolara za čamove trupce“, podaci su PKS.

Dobija se utisak da su u regionu drvoprerađivači i privredne komore mnogo organizovanije kad je u pitanju zaštita sirovine. Prošle godine je Crna Gora zabranila izvoz trupaca, u BiH će Savjet ministara ponovo razmatrati predlog odluke o zabrani izvoza trupaca, a u Hrvatskoj po tom pitanju je sve odavno definisano.

Pa kad se ponovo vratimo tvrdnji PKS da je 2021. godine izvoz oblovine, u odnosu na 2020. povećan za 99% možemo tvrditi da ovog puta raspolažemo sa podacima koji se sa više sigurnosti mogu smatrati tačnim.

Iz Srbije je 2021. godine izvezeno 50.555 kubika trupaca HRASTA; 40.000 kubika trupaca JASENA i 91.666 kubika ČAMOVIH trupaca.

Ukupno to je oko 182.221 metara kubnih trupaca koji su iz Srbije 2021. godine završili na stranom tržištu, a u

ovu cifru nisu uračunati trupci topole, bukve i nekih drugih vrsta drveta. U tom slučaju ova cifra bi možda prevazišla dve stotine hiljada kubika vredne sirovine koju je u našoj zemlji moglo preraditi četrdesetak osrednjih pilana, koje bi, u zavisnosti od nivoa obrade drveta, mogle zaposliti preko 1.000 radnika. Ovako, domaći drvoprerađivači imaju velikih problema u snabdevanju sirovinom, otpuštaju radnike, uvoze sirovinu i daleko veće troškove proizvodnje.

Cena peleta 330 evra, JP Srbijašume optužuju proizvođače, oni kažu – nismo krivi

Letnje temperature su uveliko stigle, a umesto toga gde i kako će se rashladiti, građane više brine da li će tokom zime biti grejanja. Pelet može biti strateški proizvod, smatraju proizvođači ovog energenta.

PRODAJA I UGRADNJA SVIH VRSTA PODNIH OBLOGA

višeslojni parket
laminat
LVT podovi
vinil podovi
komercijalni tekstil
TARKETT program
MAPEI program
BOEN program

INČ STYLING
www.incstyling.com

INČ STYLING d.o.o. - Šiljarska 18, Beograd - Tadije Sandermajara 12a, Novi Beograd
M - +381 63 8196509 / M - +381 63 210 912
www.incstyling.com / inchstyling@yahoo.com / office@incstyling.com / igor.viatkovic@incstyling.com

Zoran Drakulić otkrio ko je krivac za poskupljenje ogrjeva

Vlasnik firme za proizvodnju peleta *Bio Energy Point* Zoran Drakulić rekao je 29. maja da Srbijašume duguju toj kompaniji 41.000 kubnih metara drveta za proizvodnju peleta i da je to preduzeće krivo za poskupljenje tog energenta.

„Srbijašume su nelegalno potpisale ugovore sa većim brojem firmi, koje ne posluju u drvnjoj industriji, da ga dobijaju po zvaničnim cenama od 4.160 dinara po kubnom metru, a proizvođačima peleta preprodaju po cenama i do 9.000 dinara“, rekao je Drakulić agenciji Beta.

On je, reagujući na tvrdnju v. d. direktora JP *Srbijašume* Igora Braunovića da je taj energent poskupeo na domaćem tržištu zbog toga što su proizvođači, među kojima je Drakulićeva firma, izvezli značajne količine tog energenta, rekao da su cene skočile zbog preprodaje drveta, poskupljenja struje za 55 odsto i proizvodnje peleta u samo 50 odsto kapaciteta.

„Odgovorno tvrdim da smo 2021. zadovoljili potrebe svih naših oko 400 kupaca i prodali 80.000 tona peleta“, rekao je Drakulić.

Braunović je pre dva dana (27. maja) rekao da *Srbijašume* kasne sa isporukom ugovorenih količina drveta za proizvodnju peleta zbog toga što je Vlada Srbije tek krajem januara usvojila plan poslovanja tog preduzeća, nakon čega se raspisuju tenderi za seču drveta, a da je ove godine bila i duga zima sa snegom, pa je seča mogla da počne tek 1. aprila.

Proizvođači peleta, prema njegovim rečima, nisu ostavili sirovine za proizvodnju u zimskom periodu, a nepovoljnom sticaju okolnosti doprineo je i nagli skok tražnje tog energenta zbog energetske krize. On je rekao da će *Srbijašume* manjak proizvodnje drveta nadoknaditi kupcima do 1. jula.

Drakulić je naveo da su problemi počeli od decembra 2021. godine, od kada proizvođači peleta rade smanjenim kapacitetom zbog neisporučenog drveta.

Srbijašume, prema rečima Drakulića, duguju isporuku 20.153 kubna metra drveta njegovoj firmi za 2021. godinu, a ove godine do 27. maja isporučena je 21.000 kubnih metara manje nego što je ugovoreno, dok je samo u maju od ugovorenih 8.415 kubnih metara isporučeno 3.585 kubnih metara.

„Za prva četiri meseca ove godine *Srbijašume* su ostvarile godišnji plan sa svega 14 odsto“, rekao je Drakulić i dodao da mu „nije jasno obećanje Braunovića da će tokom juna nadoknaditi manjak isporuke“.

Ocenio je da je netačna i tvrdnja da je izvoz peleta poremetio cene na domaćem tržištu i rekao da je *Bio Energy Point* u 2021. godini izveo samo 20 odsto proizvodnje peleta i da to nije uticalo na snabdevanje domaćeg tržišta.

„Ove godine je izvoz peleta višestruko smanjen i to samo višegodišnjim kupcima u Makedoniji. I danas kao najveći proizvođač peleta u Srbiji i regionu uredno snabdevamo sve naše kupce i niko nije bez robe“, rekao je Drakulić.

On je optužio Braunovića „da manipuliše činjenicama u cilju zaštite svoje pozicije“ i da pokušava da iskaže svoju brigu prema kupcima peleta i poremećenom tržištu u 2022. godini.

„Upravo je Braunović doveo tržište u tu situaciju svojom nestručnošću, neradom i nelegalnim poslovanjem. To je dovelo 86 proizvođača peleta i 40.000 radnika u drvnjoj industriji na ivicu egzistencije“, rekao je Drakulić.

Istakao je „da mu nije jasno zašto Braunović krivi Vladu što mu je plan za 2022. godinu usvojen tek krajem januara kada zbog unutrašnjih problema nije bio spreman ranije“.

BIZNIS, Autor: Beta

Međutim i njegova cena raste. Prvi čovek JP *Srbijašume* za to optužuje proizvođače i predlaže zamrzavanje cena. Proizvođači odgovaraju da im upravo ovo javno preduzeće nije dostavilo ugovorene količine drveta te da je to jedan od razloga za rast cena.

Proizvođači peleta veruju da bi ovaj energent mogao da napravi revoluciju ukoliko bi se krenulo sa sadnjom brzorastućeg drveća. Kompanija *Srbijašume* je proglašena za energetske preduzeće.

Sve samo zvuči kao uspešan početak prevazilaženja energetske krize izazvane ratom u Ukrajini. Stvarnost je ipak drugačija.

Cene peleta već sada rastu. Tako je u veleprodaji jedna tona oko 240 evra, dok cena koju građani plaćaju iznosi 330 evra, ali i preko toga – iako nas od grejne sezone dele gotovo dva godišnja doba.

„Što se tiče sirovine za jednu tonu peleta potrebno je nekih dva kubika. Maksimalno 8000 dinara je potrebno za proizvodnju jedne tone peleta. Količina koju mi usmerimo ka proizvođačima peleta je dovoljna da se snabdeju svi potrošači trenutno u Srbiji. Možda čak i da malo pretekne“, kazao je v.d. direktora JP *Srbijašume* Igor Braunović gostujući na TV Prva.

Optužbe v. d. direktora JP *Srbijašume* da su proizvođači peleta neosnovano podigli cene su neutemeljene i netačne, kažu iz Grupacije za obnovljive izvore energije pri Privrednoj komori Srbije.

Jedan od najvećih proizvođača peleta objašnjava da su od početka godine dobili svega 42 posto drveta od ugovorene količine, a da im JP *Srbijašume* duguje 40.000 kubika drveta, što je preko 20.000 tona peleta.

BIZNIS, Autor: N1 22. maj. 2022.

Džaba smo zabranili izvoz, pelet i ogrev ostaju papreno skupi

Ogrev je prvo drastično poskupeo, a sada preti i njegova nestašica. Da bi se zaustavilo divljanje cena država je ograničila izvoz drva koje se koristi za proizvodnju peleta. U odnosu na prošlu sezonu pelet je poskupeo za oko 16 posto, ali od same cene, po svemu sudeći, više treba da nas brine hoće li ga uopšte biti?

Profesor Ekonomskog fakulteta **dr Ljubodrag Savić** nema lepe vesti za građane kada je reč o ceni peleta – neće pojeftiniti. Prema njegovim rečima, i pored odluke o zabrani izvoza, prerano je da se potrošači raduju.

„Potrošači misle da je ovo dobra odluka, ako se pelet ne izvozi – biće više za domaće proizvođače, biće niže cene. Ali, neće. Na početku tog lanca prodaje peleta nalaze se ljudi koji najmanje zarađuju i koji obezbeđuju velike količine drveta za pelet, onda imate nakupce koji zarade, onda neke proizvođače, pa i trgovce koji zarade – a niko od njih neće se odreći svog dela kolača“, kaže Savić, i dodaje da na visoke cene utiče i tražnja koja je nikad veća.

Predsednik Vučić nam je najavio „najstrašnju zimu“, ali ni leto, po svemu sudeći nije ništa bolje. Ministarstvo trgovine saopštilo je da želi da spreči nestašicu peleta. „Zbog povećanog izvoza u prethodnim godinama i povećane tražnje za ovom vrstom ogreva na svetskom tržištu, nestašica ovih sortimenata najviše se odrazila na proizvođače peleta i ogrevnog drveta“, navodi se u saopštenju Vlade Srbije.

Ekipa lista *Nova* je kontaktirala neka stovarišta drveta sa željom da proveru koliko ćemo u naredna dva meseca plaćati ogrev, koji je već preskup i ima li ga, a dobili su odgovor koji ih je zaledio. Pre nego što su postavili pitanje koliko košta pelet, usledio je kratak odgovor da trenutno vlada nestašica peleta.

„Slažem se da treba privremeno obustaviti izvoz, ali isto tako i da *Srbijašume* moraju da obezbede sirovinu. Sa ovim količinama koje nam isporučuju ne možemo da pokrijemo kapacitete proizvodnje za tri dana, a ne za ceo mesec“, kažu proizvođači peleta.

Proizvođači su radi problema u snabdevanju sirovinom i ranije upozoravali na mogućnost da dođe do nestašice, a njihova predviđanja počela su da se ostvaruju baš sada, pred zimu koja će, prema rečima predsednika Aleksandra Vučića, biti najteža još od četrdesetih godina prošlog veka.

Cena peleta, ukoliko uspete da ga pronađete, kreće se od 26.500 do 42.000 dinara za tonu, dok je za kubni metar drva potrebno izdvojiti od 9.000 do 11.000 dinara. Tokom prošle grejne sezone, cene ovih ogrevnih materijala bile su znatno niže, a potrošačima nisu pretile nestašice.

BIZNIS, Autor: Dunja Marić, 27. maj, 2022.

Fotografije: Tanjug/ Vlada Republike Srbije/ S. Miljevic

Otvoreno pismo Zorana Drakulića premijerki Brnabić o haosu na tržištu peleta

Biznismen Zoran Drakulić uputio je 14. juna alarmantno otvoreno pismo premijerki Ani Brnabić u kojoj skreće pažnju na pogoršanja na tržištu peleta u Srbiji. Drakulićevo pismo prenosimo u celosti:

Poštovana predsednice Vlade,

Danas smo obavešteni da su *Srbijašume* dale usmeni nalog da se našoj firmi, *Bio Energy Point*, obustavi isporuka drveta.

Upoznati ste da smo najveći proizvođač peleta i da će to dovesti do daljeg pogoršanja na već poremećenom tržištu peleta. **Dokle će se tolerisati samovolja jednog čoveka koji je javno preduzeće i javno dobro stavio u lični interes?**

Molim da hitno reagujete!!! Ako se situacija odmah ne reši, bićemo primorani da u potpunosti obustavimo proizvodnju i podnesemo tužbu za neisporučeno drvo prošle i ove godine i svu štetu koja će proisteci iz nepoštovanja Ugovora. **Takođe ćemo podneti i krivičnu prijavu zbog preprodaje drveta po duploj ceni preko posrednika!!!** Na čiji teret će šteta biti plaćena?“, piše Drakulić.

Podsećamo, Drakulić je u nekoliko navrata u javnosti istupao sa pitanjima Vladi Srbije, ponajviše vezano za moratorijum na cene energenata, ali i u vezi sa najavljenim poskupljenjem struje. *Nova.rs* se već bavila upozorenjima ekonomista u vezi sa cenom peleta i drveta za ogrev.

BIZNIS, Autor: Mihailo Jovičević, 4. jun, 2022.

Zbog prekomerne seče šuma, odbijena nominacija Fruške gore za listu svetske baštine UNESCO

Nominovanje šuma Fruške gore za UNESCO-vu listu svetske baštine nije dobilo zeleno svetlo, budući da nisu dostavljene informacije o njihovoj seči, kao ni o planu za njeno smanjenje. Šta ovo znači? Može li se ova odluka u nekom momentu preinačiti i od čega bi ona zavisila?

Kako u razgovoru za *Biznis.rs* kaže Dragana Arsić iz pokreta Odbranimo šume Fruške gore, ova inicijativa više od tri godine ukazuje da je, osim nesavesnog gazdovanja šumama, ključni problem i komercijalno definisana planska seča šuma čiji je primarni cilj ostvarenje prihoda za samofinansiranje upravljača s jedne, i prihoda koji, s druge stra-

ne, ostvaruje Srpska pravoslavna crkva (SPC), kojoj je vraćeno oko četvrtine teritorije nacionalnog parka. „Ukazujemo da upravljanje šumama u zaštićenom području mora biti ekosistemsko, odnosno prioritet mora biti zaštita prirode i biodiverziteta i brojnih drugih funkcija, kao što su sociološka, kulturološka, naučna, rekreativna. Odbijanje nominacije pokazuje koliko smo u pravu“, kaže Arsić. U obrazloženju UNESCO-a se navodi da ne postoji zaštitna bafer zona oko lokaliteta Ravne i Papratski do, jer se tu vrše oplodne seče. Zbog toga je Komitet svetske baštine Srbiji tražio da pruži dodatne informacije o „vrsti, obimu i učestalosti i razmeri svake seče i šumarske intervencije u bafer zoni nominovanih komponenti“. Takođe, u obrazloženju je navedeno i da se preporučuje

prebirno gazdovanje bafer zonama, što je slučaj sa nacionalnim parkovima Tara i Kopaonik dok se, prema rečima naše sagovornice, vrši oplodna seča, koja je, kako je dodala, neprihvatljiva za kriterijume nominacije za Svetsku baštinu. Prebirno gazdovanje, prema rečima naše sagovornice, predstavlja uzgojni model sa kojim se seče ne više od 10 odsto stabala, a u cilju omogućavanja kvalitetnog rasta cele šume.

„Za razliku od ovih minimalnih intervencija u šumi, oplodne seče su one kada se poseku sva stabla sa određene površine“, kaže ona, dodajući da su to, zapravo, masivni šumarski radovi kojima se u potpunosti uklanja šuma. Ovakva vrsta seče je, prema njenim rečima, komercijalni i prevaziđeni pristup gazdovanju šumama, nasuprot kojem je, dodaje, integrisano ekosistemski funkcionalno upravljanje i šumarstvo blisko prirodi. Ona ističe da država ni u proteklih 10 godina nije pokazala volju da donese Strategiju zaštite prirode,

ni Strategiju razvoja šumarstva, te ovo odbijanje smatra posledicom ovakve politike. Pored toga, ona kaže da je eksploatacija šuma „omiljena aktivnost javnih preduzeća jer donosi najbrži novac“, dodajući da se i ubuduće očekuju štetni potezi nadležnih institucija.

Prema rečima njenog kolege Dušana Beređija, u poslednjih godinu dana primjećene su intenzivne seče šuma u blizini lokaliteta Ravne i Papratsko do, koji su nominovani za svetsku baštinu. Ipak, on kaže da nije problem samo u seči, već i u tome što se dešavaju intenzivniji građevinski radovi na rekonstrukciji vile Ravne. „Zbog prekomernih seča Srbija je izgubila istorijsku priliku da naše šume postanu deo Svetske baštine prirode. Potrebno je ukazati da je ovaj obim i vrste seča aminovao Pokrajinski zavod za zaštitu prirode“, kaže on, dodajući da je u maju 2020. godine u medijima objavljena vest da je pet lokaliteta sa bukovim šumama u Srbiji nominovano za listu Svetske prirodne baštine UNESCO. Pre-

ma njegovim rečima, to je bio prvi pokušaj države Srbije da neko prirodno dobro nominuje za listu UNESCO-a, jer su, kako kaže, ova područja označena kao deo prekograničnog dobra „Drevne i netaknute bukove šume Karpata i drugih regiona Evrope“, zajedno sa bukovim šumama Albanije, Austrije, Belgije, Bugarske, Hrvatske, Nemačke, Italije, Rumunije, Slovačke, Slovenije, Španije i Ukrajine.

Prema rečima našeg sagovornika, ova nominacija je značajna jer uvrštavanje naših bukovih šuma na ovu listu pokazuje brigu države o sopstvenoj prirodnoj baštini, a ne može se zanemariti ni prestižni efekat u širem kontekstu. „Najveći značaj je svakako ekološki efekat ovog vida nominacije i on je nemerljiv, jer čiste i mešovite šume bukve rastu jedino na evropskom kontinentu i najznačajniji su listopadni šumski ekosistem Evrope. Zaštita ovih šuma je ključna za očuvanje prirodnog nasleđa naše zemlje za buduće generacije“, zaključuje Beređi.

Preuzeto sa: Biznis.rs

Poznati dobavljač lepkova za drvoprerađu, stolariju i proizvodnju nameštaja **DEPROM** Rača predstavlja standardnu i inovativnu ponudu lepkova i vezivnih sredstava vodećeg evropskog proizvođača **KLEIBERIT** iz Nemačke.

- lepkovi za drvo D2, D3, D4 i brzovezujući
- poliuretanski D4 i konstruktivni lepkovi
- kant - lepkovi u granulama i patronima za sve vrste mašina za kantovanje
- urea - lepkovi u prahu za furniranje u vrućim presama
- lepkovi za oblaganje profila - topivi kao i
- disperzioni termoreaktivni za 3D lepljenje u vakuum i membranskim presama
- tapetarski lepkovi za sunder, meblo i drvo
- silikoni, PUR-pene, diht mase
- učvršćivači, razređivači, čistači, paste itd

Garantovani **KLEIBERIT** kvalitet, originalno pakovanje, brza i redovna dostava, stabilan lager i mogućnost kreditiranja kupaca, tehnička podrška uz optimalne preporuke, neke su od naših osobina koje nas izdvajaju kod odluke proizvođača za saradnju sa nama.

t/f 034 752 202
063 88 53 453
deprom@mts.rs
www.deprom.rs

Ovlašćeni zastupnik **KLEIBERIT**
DEPROM doo
Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210

Nova industrijska zona bb
71320 Vogošća,
Sarajevo, BiH
+387 33 424 351
info@procedo.ba
www.procedo.ba

**PRODAJA I PROIZVODNJA SVIH
VRSTA REZNIH ALATA:**

-KRUŽNE TESTERE
-SPIRALNA GLODALA
-GLODALA ZA DRVO
-NOŽEVI

MP ROYAL Ovlašćeni distributer reznih alata
CORPORATION za tržište Srbije i Crne Gore
VRANEŠA BB, 31320 NOVA VAROŠ +38169/8200206
www.mproyal.com

Građevinski sektor oseća snažne udarne talase od rata u Ukrajini

Rat na istoku Evrope izazvao je previranja u ionako ograničenom građevinskom sektoru Australije, dodajući nevolje koje uključuju nedostatak radne snage, rastuću inflaciju i probleme u lancu snabdevanja. *Master Builders* je potvrdio da drvo iz Rusije i susedne Belorusije čini deo ukupnog uvoza drvene građe u Australiju, a lokalna industrija se oslanja na lamelirane grede koje se koriste kao strukturalni oslonci u izgradnji novih kuća iz tog regiona.

Prošle godine Australija je uvezla proizvode od drveta u vrednosti od 80 miliona dolara iz Rusije i 2,6 miliona dolara iz Ukrajine. Najveći deo uvoza odnosio se na građevinske drvene stubove i grede – konstruktivne elemente stambene izgradnje. Sve veći troškovi građevinskog materijala opterećuju graditelje. Rat je direktno odgovoran za nestašicu drvene građe, pri čemu 60 odsto svetske ponude konstruisanog drveta poznatog kao LVL (lamelirana građa od furnira) dolazi iz Ukrajine, kaže Mark Vujović iz kompanije *First Place Building*. „Odmah, čim je počeo sukob u Ukrajini, kao da je sve stalo“, kaže on. „Prenašili smo povećanje troškova od 35 posto prvog dana. Slušamo prognoze da će se to povećati za još 20 ili 25 odsto“.

Zvanični podaci pokazuju da su troškovi izgradnje novog doma porasli za 20 odsto zbog nestašice materijala, uključujući drvenu građu, poremećenih lanaca snabdevanja i potražnje za kvalifikovanim trgovcima. Ali, čini se izvesnim da je to samo početak, sa troškovima koji će dalje rasti zbog povećanja carina na uvoz iz Rusije od 35 odsto koje je nametnula savezna vlada.

Nema olakšanja na vidiku s obzirom da se Australija oslanja na uvozne drvene proizvode, za koji se predviđa da će se udvostručiti do 2050. godine, navodi se u izveštaju *Forest & Wood Products Australia* objavljenom krajem maja. Potražnja za novim domovima će porasti sa sadašnjih 183.000 novih domova godišnje na 259.000 do 2050. godine, što će podstaći povećanje potražnje za drvetom od skoro 50 odsto, smatraju u Australijskom udruženju šumskih proizvoda (AFPA).

Izvor: www.theurbandeveloper.com

Rat u Ukrajini povećava nedostatak drvenih paleta, cene rastu

Rat u Ukrajini odneo je novu kolateralnu žrtvu u Evropi, a to je tržište drvenih paleta. Već mesecima, sektor, koji već funkcioniše pod izazovnim tržišnim uslovima izazvanim kovidom i prekidom lanca snabdevanja, doživljava dodatne pritiske zbog nestašice drveta, rastućih troškova proizvodnje i nedostatka proizvođača. „Za nekoliko meseci, cena jedne (nove) palete je porasla sa 7 evra na 29 evra (7,56 dolara na 31,33 dolara). Sve ih je teže pronaći i skuplje za proizvodnju u kontekstu rastućih troškova sirovina, a posebno cene drveta“, navodi *La Chaine Logistique du Froid*, francusko trgovačko udruženje od 120 kompanija specijalizovanih za transport i skladištenje svežih i smrznutih proizvoda.

Troškovi proizvodnje paleta koje se mogu ponovo koristiti godinama porasli su za oko 40% prošle godine, a ruska invazija na Ukrajinu krajem februara pogoršala je inflatorni pritisak. Ukrajina je veliki proizvođač i pre rata je izvozila blizu 15 miliona paleta godišnje u Evropu. Međutim, njihove radionice sada miruju, stvarajući manjak novih proizvoda. Pored toga, određeni broj zemalja zapadne Evrope bi, u normalnim vremenima, nabavljao do 25% drveta za palete i ambalažu iz Ukrajine, Rusije i Belorusije, ali su sukobi i sankcije zaustavili ove isporuke.

TMF Transports, sa sedištem u južnoj Francuskoj, svakog meseca isporučuje skoro 40.000 polovnih paleta maloprodajnim lancima i preduzećima e-trgovine širom zemlje. Ali kao rezultat rastuće nestašice, sada je suočen sa značajnim poskupljenjem. „Ove palete su imale jediničnu cenu od oko 4-5 evra pre Covida, ali je to poraslo na 10 evra“, rekao je Sami Belkadi, menadžer za pakovanje i praćenje paleta za TF1 TV vesti. U Francuskoj, dve od tri drvene palete su prošle kroz proces reciklaže i danas mogu da imaju cenu do 14 evra za svaku, što je upola niže od cene za novu drvenu paletu.

Izvor: www.theloadstar.com

Ruska zabrana izvoza drveta stavlja dodatni pritisak na drvenu industriju

Svetska drvena industrija je doživela turbulentna vremena tokom poslednjih godinu dana, najviše zbog nestašice drvene građe, što je zauzvrat izazvalo skok cena drveta. Rat Rusije sa Ukrajinom sada predstavlja novi izazov za industriju, jer će uvoz robe iz Rusije, glavnog izvoznika proizvoda od drveta biti onemogućen.

Rusija je u martu prestala da izvozi drvo u Japan nakon što je dodata na moskovsku listu „neprijateljskih“ zemalja. Japanska vlada je odgovorila uvođenjem dodatnih sankcija, uključujući zabranu uvoza proizvoda od drveta. Zabrana trgovine se jedino ne odnosi na lamelirano drvo i šperploču.

Sa geopolitičkim tenzijama koje ne pokazuju znake jenjavanja, privrednici u drvnoj industriji kažu da su zabrane trgovine bacile na njih ogroman problem na poslovanje, i da će cene drveta verovatno ostati visoke, a neke kompanije su prinuđene da pronađu alternative ruskoj građi.

Veleprodajna cena neke uvezene građe je više nego udvostručena, pokazuju podaci koje je objavila Banka Japana. Zabrana trgovine dolazi u trenutku kada se već borimo sa izvorima nabavke drvene sirovine. Ne bi trebalo da nas iznenadi ako cene drvene građe privremeno skoče.

Pored već visokih cena drveta, nedavna depresijacija jena dodatno je povećala troškove uvoza. Jen je ove godine pao za više od 10% u odnosu na dolar. „Cene uvezene drvene građe će verovatno dalje rasti. Malo je verovatno da će pasti na nivoe pre pandemije“, rekao je Kijotaka Okada, izvršni direktor Japanskog udruženja uvoznika drveta. Rusko drvo se obično koristi u izgradnji kuća, tako da su mnogi stolari i građevinari navikli da ga koriste. Na primer, ruski drveni furnir od ariša je popularan za upotrebu kao obloga za spoljne slojeve šperploče, koja se često koristi kao deo strukture kuće. Rusija čini oko 80% japanskog uvoza furnira.

Pored toga, industrijski izvori kažu da bi sve više kompanija moglo prestati da koristi rusko drvo kako ne bi na-

rušilo svoju reputaciju. U ovom slučaju, ove kompanije će na kraju morati da pronađu alternative.

Izvor: www.japantimes.co

Slovenija domaćin WOODRISE kongresa

Gradnja drvetom je u fokusu četverodnevnom skupa koji će se u suorganizaciji slovenskog Univerziteta Primorska, naučno-istraživačkog instituta InoRenew CoE i organizacije Woodrise Alliance u Portorožu od 6. do 9. septembra održati WoodRise 2022 kongres. Reč je o višednevnom skupu čiji je cilj prikazati najbolje svetske prakse u gradnji drvetom, a odražava ciljeve postavljene EU Zelenim planom i Novim evropskim Bauhausom. Inače, ovo je četvrti po redu WoodRise kongres, a do sada su domaćini bili Francuska, Kanada i Japan.

Ovogodišnji kongres intenzivno će se fokusirati na temu obnove postojećih urbanih zgrada korišćenjem tehnologija na bazi drveta, kojima se može osigurati održiva budućnost. Očekuje se dolazak više od 1.000 učesnika.

Lamello – NOVO u ponudi

Classic X i Zeta P2 glodala za žlebove - kekserice su sada dostupne kao verzije na baterije za bežično i još brže spajanje.

Prednosti novih mašina na baterije su: odmah spremne za upotrebu, potpuna mobilnost tokom rada zahvaljujući snažnoj 18V LiHD 4.0 Ah bateriji; rad na visini bez glomaznog usisnog creva; zahvaljujući bežičnosti uređaja nema opasnosti od spoticanja u toku rada.

Zeta P2 akumulatorska kekserica za brzo pričvršćivanje svih oblika P-Sistem konektora za drvene spojeve. Automatsko vertikalno pomeranje stvara zazor za ručno umetanje konektora. Umetanje konektora je ručno, bez upotrebe lepka ili šrafova, smanjuje radnu snagu i potrebno vreme.

Classic X akumulatorska kekserica ergonomskog, tankog oblika sa novim motorom snage 780W. Nova osnovna ploča za efikasno pozicioniranje mašine na komad koji se obrađuje. Precizno obrađene vodeće i zaustavne površine za savršenu preciznost i montažu radnog komada.

Nove mašine su dostupne od **5. septembra** 2022. godine.

Iz BiH zabranjen izvoz drveta na 90 dana

Zabranjen je izvoz ogrevnog drveta iz Bosne i Hercegovine (BiH) na 90 dana, jednoglasno je odlučio Savet ministara BiH na sednici u Sarajevu 15. juna.

Predlog odluke o privremenoj zabrani izvoza određenih šumskih drvnih sortimenata, ogrevnog drveta i proizvoda od drveta je bila jedina stavka o kojoj se raspravljalo, na predlog Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa.

Resorni ministar, Staša Košarac nakon sednice je izjavio novinarima da odluka predviđa privremenu zabranu izvoza oblovine, peleta i ogrevnog drveta do kraja septembra, odnosno na period od 90 dana.

Istakao je da je pelet poskupeo 155 odsto u odnosu na prošlu godinu, a da se izvoz peleta u prvom kvartalu povećao na 78 odsto u odnosu na isti period prošle godine.

Košarac je 10. juna zatražio ovu zabranu, kako bi se sprečila očekivana nestašica na domaćem tržištu i nekontrolisan rast cena.

„Ne želimo da naši ljudi iz Republike Srpske i Federacije BiH predstojeću zimu dočekuju u neizvesnosti i sa hladnim radiatorima, dok se istovremeno našim peletom greju stanovnici zapadnih zemalja“, poručio je tada Košarac.

Novi predlog je donesen nakon inicijativa vlada i resornih ministarstava u oba bosanskohercegovačka entiteta, Republici Srpskoj i Federaciji BiH.

Savet ministara BiH je 18. marta ove godine već jednom odbio da se zabrani izvoz drvene sirovine i ogreva i to „zbog protiviljenja bošnjačkih ministara“, rekao je 25. maja za Radio Slobodna Evropa (RSE) ministar Košarac.

Prema njemu, ministri su odbijanje obrazložili mogućnošću da strani kupci tuže BiH zbog zabrane izvoza.

Domaći proizvođači ogreva i peleta pokušavaju podmiriti tržište Evropske unije (EU) nakon što je obustavljen uvoz ovih proizvoda iz Ukrajine, koja je ranije bila glavni dobavljač ovih energenata za potrošače u EU, rekli su 25. maja proizvođači drvenog ogreva za RSE.

Preuzeto sa: Slobodnaevropa.org

Reciklaža komunalnog otpada povećana za 12 odsto, ali samo na papiru

Ove godine usvojen je Program upravljanja otpadom do 2030. godine i prateći Akcioni plan, čiji je glavni fokus da se obezbedi osnov u planskim dokumentima za realizaciju više kredita namenjenih za izgradnju regionalnih

sanitarnih deponija koje će Vlada Srbije povući iz različitih izvora.

Najveći deo ovih projekata vodi Ministarstvo zaštite životne sredine u saradnji sa evropskim bankama, dok dva projekta realizuje Ministarstvo građevine iz kineskog kredita u okviru projekta Čista Srbija.

Što se tiče reciklaže, ambicije prikazane u Programu upravljanja otpa-

dom (ciljevi Evropske unije za reciklažu 2025. godine) i mere i vremenski rokovi mera koje se predlažu su u koliziji, ocenjuje ekspert za upravljanje otpadom Kristina Cvejanov.

„Nemoguće je bez radikalnih promena u sistemu do 2025. godine dostići cilj od 50 odsto za plastiku ili staklo, a Akcioni plan za tri godine ne predviđa nijednu konkretnu meru koja u tom roku može da doprinese drastičnom povećanju recikliranih količina. Čak se potpuno stalo sa inicijativom za uvođenje depozitnog sistema za ambalažu koji je predviđen Nacrtom Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu i stavljen na javnu raspravu pre početka pandemije korona virusa“, objašnjava Cvejanov u razgovoru za *Biznis.rs*.

Jedan od većih problema je, kada je reč o komunalnom otpadu, što je Agencija za životnu sredinu promenila metodologiju njegovog izračunavanja, pa je u podatke o količini proizvedenog i tretiranog komunalnog otpada uključila i ambalažni otpad iz privrede, koji po Zakonu ne spada u ovu kategoriju.

„Radi se o drvenim paletama, metalnoj buradi, foliji za pakovanje i sličnom otpadu koga nema u domaćinstvu i za čije preuzimanje nisu ni odgovorna komunalna preduzeća. Time je stopa reciklaže komunalnog otpada podignuta sa tri procenta na 15, da bi zatim i sam Akcioni plan uzeo ove cifre i prikazao planiran rast reciklaže komunalnog otpada koji nema nikakvo uporište u realnosti“, naglasila je naša sagovornica.

Ima dovoljno sirovine za pelet, nije potrebno kupovati po nerealnim cenama

Srbijašume će do 1. jula isporučiti ugovorene količine drveta za proizvodnju peleta i nema razloga da građani brinu i već sada nabavljaju ukupne potrebne količine tog energenta za predstojeću zimu po nerealnim cenama, obećao je v. d. generalni direktor JP *Srbijašume* Igor Braunović

On je za Betu rekao da je ove godine zbog produženog trajanja zime i snega bilo nemoguće započeti seču drva pre 1. aprila, pa je to bio razlog smanjene proizvodnje sirovine za pelet.

„*Srbijašume* mogu da isporuče dovoljno sirovine za proizvodnju peleta za oko 110.000 peći u Srbiji koje koriste pelet. Apelujem na građane da ne žure sa kupovinom i time povećavaju tražnju i podstiču rast cena koje su sada nerealne“, rekao je Braunović.

Drugi razlog za smanjenu ponudu peleta je to što su, kako je rekao, prošle godine izvezeno značajne količine, a oko 50 proizvođača tog energenta, među kojima je najveći firma biznismena Zorana Drakulića „Bio Energy Point“, nisu ostavile sirovine za period zime dok ne počne nova isporuka iz *Srbijašuma*.

Braunović je rekao da *Srbijašume* nisu u mogućnosti da ranije isporuče drvo za proizvodnju peleta i zbog toga što Vlada Srbije tek krajem januara usvaja plan tog preduzeća, a zatim sledi raspisivanje tendera.

Drakulić je pre nekoliko dana izjavio da proizvođači peleta od decembra rade smanjenim kapacitetom, s obzirom da imaju smanjeno snabdevanje drvetom jer su od početka godine dobili svega oko 42 odsto drveta od kontingenta koji su ugovorili, a da njegovoj firmi duguju 40.000 kubika drveta, što je ekvivalent oko 20.000 tona peleta.

Država bi, prema rečima Braunovića, trebalo da hitno zabrani izvoz peleta i ograniči cene jer nije normalno da pojedinci zarađuju ogroman novac na jeftinom državnom drvetu.

„Drakulić je trećinu drveta koju je kupio od *Srbijašuma* izveo kroz pelet, a nije ostavio sirovine za domaće tržište za period kada je isporuka nemoguća. Sada se ljuti zbog smanjene isporuke, a ne kaže da smo mu prošle godine isporučili više nego što je ugovoreno“, rekao je Braunović.

Istakao je da su *Srbijašume* za poslednjih osam godina podigle cenu drveta za pet odsto i da se drvo isporučuje po ceni od 4.000 dinara po kubnom metru, a da je pelet pre tih osam godina koštao 105 evra po toni, a danas je od 380 do 420 evra na stovarištima.

Braunović je rekao da je nekorektno da proizvođači peleta sada cenu peleta računaju na osnovu prosečne cene drveta koga nabavljaju od *Srbijašume* i privatnika koji su podigli cene na oko 9.000 dinara po kubnom metru.

Dodao je da je za tonu peleta potrebno oko dva metra drva koji koštaju kod privatnika ukupno oko 15.000-16.000 dinara ili kod *Srbijašuma* 8.000 dinara, a pelet prodaju po 300-400 evra po toni.

Istakao je da deo zasluga za tako visoku cenu imaju i trgovci koji koriste nerovozu na tržištu i neopravdano dižu cenu peleta.

Iako je tokom procesa javnih rasprava od strane učesnika ministarstvo obavesteno o greškama u primeni nove metodologije od strane Agencije, Cvejanov navodi da je izostala bilo kakva reakcija, a pogrešni podaci ozvaničeni su kroz planske dokumente, što je, kako je upozorila, veoma opasno.

Nerealno uvećane količine komunalnog otpada će biti korišćeni za izradu projektno-tehničke dokumentacije za pomenute milionske kredite, što može da izazove ozbiljne posledice, tako da, nažalost, ne deluje da ima razloga za optimizam.

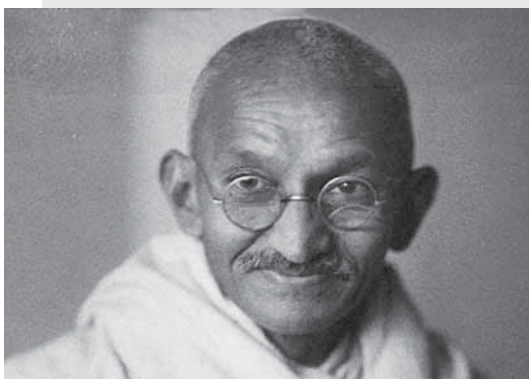
Preuzeto sa: www.biznis.rs

Gandi i profesor Piters

Kada je **Mahatma Gandhi** studirao pravo u Londonu, jedan od profesora, gospodin Piters, bio je pravi šovinista i nikako nije mogao da sakrije netrpeljivost prema ljudima drugačije boje kože.

Indijce je smatrao ljudima drugog reda i stalno je vređao Gandija, želeći da ga natera da napusti studije, ali ga nije pokolebalo. Gandi je bio odličan student.

Jednog dana gospodin Piters je ručao u trpezarijskoj sali Univerziteta, kada je u trpezariju ušao Gandi. Uzeo je svoj obrok i sa poslužavnikom došao i seo blizu profesora. Nadmeni profesor je, besan što se Gandi usudio da priđe njegovom stolu, i još da sedne blizu njega rekao:

„Gospodine Gandi, vi izgleda ne razumete da orao i svinja ne sede i jedu zajedno“.

Na to mu je Gandi mirno odgovorio:

„Ne brinite profesore, ja ću odleteti!“ Otišao je i seo za drugi sto.

Gospodin Piters je pozeleno od besa i odlučio da se osveti na sledećem testu. Gandi je na sva postavljena pitanja briljantno odgovorio, pa mu je Piters postavio dodatno pitanje:

„Ako hodate ulicom i nađete dve vreće u jednoj je mudrost, a u drugoj novac, koju ćete vreću uzeti?“

Gandi je odgovorio:

„Uzeo bih vreću sa novcem.“

Piters je još jednom pokušao da ponizi Gandija, pa je rekao:

„Da sam na tvom mestu, uzeo bih vreću u kojoj je mudrost.“

„Svaki čovek uzima ono što mu nedostaje!“ mirno je odgovorio Gandi.

Profesor Piters je bio van sebe od besa. Uzeo je Gandijev besprekorno urađen test i umesto ocene napisao velikim slovima reč idiot. Gandi je uzeo svoj test i seo. Posle nekoliko minuta, vratio se do profesora i jasno i glasno, da ga čuju svi u sali rekao:

„Gospodine Piters, vi ste potpisali test, ali niste ubeležili ocenu.“

Tako je započela Gandijeva nenasilna borba, koja je posle nekoliko decenija dovela do oslobađanja Indije iz kolonijalnog ropstva.

Oni su odlučili da postanu NIŠTA

Evo kako je **Momo Kapor** pisao o ljudima koji se hvale svojim poreklom, čuvenim „rođenim Beograđanima“

U Beogradu živi jedna posebna vrsta rođenih Beograđana koji neospornu činjenicu da su se rodili u ovom gradu, a ne negde drugde, **smatraju čisto plemićkom titulom!** Za njih su svi došljaci, čak i oni što su se u Beogradu rodili posle rata. Oni se prezivo namršte kad uđu u neki klub, kome,

inače, ne pripadaju i pitaju nadmočno jedni druge: ko su, uopšte, ti došljaci što se usuđuju da sede pokraj njih?

Njima su komunisti oduzeli ono što nikada nisu posedovali

Pre nego što pročitaju neki roman o Beogradu, najpre utvrde da li je pisac rođeni Beograđanin ili neki sumnjivi došljak, pa se tek onda odluče da li da mu veruju. **Kako neko, ko nije rođen u tako otmenim krajevima, kao što su Karaburma, Bulbulder, Dorćol ili Čukarica, može da piše o ulicama gde su oni izvolili da se rode i odrastu?** Šta on tu meni o Paliluli, kad sam ja rođeni Palilulac? Beograd se po tome razlikuje od Pariza, na primer, kome su umetnost napravili uglavnom stranci. Kada neko uspe da se obogati u Njujorku, rođeni Njujorčani, bez trunke zavisti i sa divljenjem pričaju kako je taj i taj stigao u njihov grad bog te pita odakle sa svega tri dolara u džepu! Za rođene Beograđane, Obrenovac je daleko inostranstvo. Koliko ste puta čuli rečenicu: „Ja bre, rođeni Beograđanin, stanujem još kod keve, a on iz Obrenovca, već dobio stan! Gde je tu pravda!“ Njima je Obrenovac na kraju sveta.

Zanimljivo, oni koji svojom najvećom vrednošću smatraju to što su rođeni Beograđani, uglavnom ništa i ne znaju o svom gradu i njegovoj istoriji, pa im je svakako potpuno nepoznat odlomak iz putopisa *Opus Beograda* iz 1587. godine Rajnolda Lubenaua gde stoji: „To je vrlo stari grad, izgrađen veoma lepo, sa dvostrukim zidinama i visokim kulama koji su sada sasvim porušeni. Sada ima većinom niske kuće, ulice su blatnjave, ali inače dugačke i velike... U gradu stanuju Turci, Jevreji, Grci, Dubrovčani, Dalmatinci, Hrvati, Italijani i još svakojake nacije.“ Kao što se vidi, preci rođenih Beograđana se u ovom putopisu uopšte i ne pominju. Oni, naime, i ne žive u Beogradu, gradu, već su izvan zidina, ulica i bilo kakve civilizacije, kao obična raja. A ta raja, ti došljaci, posle Prvog i Drugog srpskog ustanka, počele da rađaju ovaj grad.

Oni se razmeću kućama u kojima su stanovali kao podstanari. Njihov deda je poznavao Pašića. Oni su živeli u Krunskoj i Hartvigovoj. Njihova baka bila je dvorska dama Kraljice Natalije

Da rezimiramo, Savu i Dunav, dve naše najveće tekovine nisu pustili da teku rođeni Beograđani, nego Gospod bog, **Kalemegdansku tvrđavu takođe nisu podigli rođeni Beograđani, nego Rimljani, Turci, Ugri i Austrijanci.** Kolarčev narodni univerzitet podignut je zahvaljujući parama Ilije Kolarca, koje je preko Dunava doplivao u Beograd držeći se ždrebetu za rep. Kapetan-Mišino zdanje nije delo nijednog rođenog Beograđanina, već Miše Anastasijevića, dunavskog kapetana, koji se lomatao po pristaništima, tukao sa lađarima, švercovao i otimao gde je stigao i mogao, da bi otačestvu ostavio ovakvu zadužbinu kakvu danas imamo. Luka Čelović, Trebinjac koji je došao u Beograd sa dva dinara u džepu, ostavio je ovom gradu velelepni hotel „Bristol“, čitavu Zagrebačku ulicu, park na Savamali i sav imetak, a Igumanovoj palati na Terazijama kojoj se i danas divimo, mada je nije napravio nijedan rođeni Beograđanin, već siroti iguman došao odnekud sa juga.

Neka se proslavljaju došljaci. Njima je dovoljno njihovo poreklo

Mada su im očevi, i sami došljaci, u najboljem slučaju bili sitni bakali, činovničiči, pisari, piljari, školski poslužitelji i potrkčala, ova vrsta Beograđana ostavlja utisak da poseduju najviše poreklo. Njima su komunisti oduzeli ono što nikada nisu ni posedovali. Ko zna gde bi im kraj bio da nije bilo rata? Oni se razmeću kućama u kojima su stanovali kao podstanari. Njihov deda je poznavao Pašića. Oni su živeli u Krunskoj i Hartvigovoj. Njihova baka bila je dvorska dama Kraljice Natalije. **Njih je život smrtno uvredio i zato su odlučili da postanu ništa! Neka se proslavljaju došljaci.** Njima je dovoljno njihovo poreklo.

Preuzeto sa: www.magazin.novosti.rs

Drveni most u kineskom vodenom selu

Stotine drvenih elemenata spojeni su zajedno da bi formirali drveni most na Gulou Waterfront-u, najnovijem nedavno završenom projektu kineske arhitektonske kancelarije LUO Studio. Most koji je dug 25 metara, nalazi se u Gulou, vodenom selu u Jiangmenu u Kini. Ovaj neobičan pejzaž koji je stvorio čovek, formiran od mreže vodenih puteva i bara, nekada je predstavljao infrastrukturu za ribolov i poljoprivredu.

Pošto je ovo područje sada postalo ekološko-turističko odmaralište, LUO Studio je dobilo zadatak da napravi novi pešački most u njegovom srcu. Studio sa sedištem u Pekingu je odlučio da pretežno koristi drvo, odajući počast tradicionalnim tehnikama gradnje koje se koriste u ruralnim selima južne Kine gde je materijala u izobilju.

Bilo je neophodno da gradnja mosta omogući dovoljno prostora za čamce da prođu ispod. Ovo je dovelo do toga da konstrukcija mosta bude lučna, sa četiri metra razmaka između donje strane mosta i prosečnog nivoa vode.

Dizajn mosta asocira na prošlost, ali je obogaćen modernim dodacima kao što su stakleni krovni prozori koji omogućavaju prodor dnevne svetlosti. Tu su i aluminijumske ploče na spoljašnjoj strani postavljene pod uglom tako da štite unutrašnjost od sunca i kiše, a ne remete prirodnu ventilaciju.

Unutar mosta postoje stepenice koje vode do platformi za posmatranje.

Inicijalna namera arhitekata je bila da se natkrivanjem ojača konstrukcija mosta, kao i da drvo ostane suvo i zaštićeno od kiše i vlage. Ako polako uđu u hodnik, posetioci mogu da vide svetlucaću vodu ispod mosta kroz uske procepe između stepenica. Dok nastavljaju da se penju na most, jarka svetlost prodire kroz krov, a bočni otvori im privlače pogled. Ovo posebno iskustvo razlikuje ovaj drveni most od drugih otvorenih mostova.

Drveni most na Gulou Waterfront-u je najnoviji u nizu inovativnih projekata koje je dizajnirao Luo Yujie, zvezda u usponu kineske arhitektonske scene. Njegov studio je osvojio nagradu *Dezeen* za centar za zabavu i javne usluge. Projekat je nastao uz pomoć vladine inicijative da pomogne u revitalizaciji ruralnih područja kako bi ublažila efekat brze urbanizacije zemlje obnavljanjem manjih sela.

Izvor: www.dezeen.com Fotografije: Jin Weiqi

ESTIA, 11080 Zemun, Batajnički drum 6n
tel/fax: 011/316 42 51, 316 16 29, 219 76 32
estia.beograd@gmail.com, office@estia.co.rs
www.estia.co.rs

PROIZVODIMO I MONTIRAMO

- nameštaj za opremanje stambenih objekata: kuhinje, spavaće sobe, dečije sobe, kupatila, sobna vrata
- sve vrste kancelarijskog nameštaja
- opremanje apoteka i laboratorija
- opremanje svih drugih poslovnih i javnih objekata
- izrada frontova za nameštaj i uslužno lakiranje drveta
- projektovanje svih vrsta nameštaja, kao i konsultacije u realizaciji željenih formi i izgleda

NIŠ - MEDIJANA
NATKRIVANJE ARHEOLOŠKOG
NALAZIŠTA
RASPON 72M BEZ OSLONACA

PIRAMIDA DOO
PALANKA 78
SREMSKA MITROVICA
T. 022 639 205
F. 022 611 081
E. sm.piramida@neobee.net
WEB. www.piramidasm.rs

www.drvoiprometkula.rs

drvoiprom@gmail.com

prodaja@drvoiprometkula.rs

Pančevački put 80a
11000 Beograd

+381 11 299 49 50

+381 11 299 49 60

+381 11 271 24 78

+381 11 331 83 19

+381 11 331 83 29

DRVOPROMET-KULA

30 GODINA UZ SVOJE KUPCE

DELATNOST PREDUZEĆA

- SOBNA VRATA
- VRATNA KRILA
- FURNIRANE PLOČE (mdf, iverice šperploče, paneli)
- MDF (standardni, vodootporni, vatrootporni, bez formaldehida)
- HDF (sirovi i oplemenjeni)
- OPLEMENJENA IVERICA
- IVERICA SIROVA I EKSTRUDIRANA
- RADNE PLOČE
- PANEL PLOČE
- ŠPERPLOČE (bukva, breza, topola egzota)
- OPLATE (vodootporne šperploče sa tegofilmom i natur)
- OSB PLOČE
- OBLOGE ZA VRATA (razni modeli)
- FURNIRI (prirodni i fine line)
- REZANA GRAĐA (j/s, hrast, jasen, bukva, trešnja, lipa...)
- PAPIRNO SAĆE
- LAMINATI (ultraplast)
- OKOVI I GALANTERIJA ZA NAMEŠTAJ
- KANT TRAKE
- LEPAK

USLUGE:

- Pravolinijsko i krivolinijsko sečenje (CNC) i kantovanje pločastih materijala
- Projektovanje komada nameštaja u 3D programu i izrada njihovih elemenata

70 godina porodične tradicije u preradi drveta

Pre skoro sedam decenja, tačnije 1952. godine gospodin Dragoslav Tomović je u svojoj radionici ručno izradio prozor na osnovu koga je u Beogradu dobio diplomu o položenom ispitu za zanatskog majstora.

Početakom šezdesetih godina prošlog veka stolar Dragoslav Tomović je sa svojom suprugom pored stolarskih radova započeo izradu drvenog nameštaja.

Krajem sedamdesetih i početkom osamdesetih godina stolar Dragoslav Tomović sa svojom proizvodnjom prelazi u tada novu proizvodnu halu u mestu Pranjani gde počinje proizvodnju parketa. Tradiciju proizvodnje parketa je i dan danas održao njegov sin Rade sa svojom porodicom.

Novi pogon kompanije **Parketi Tomović** pušten je u rad 2006. godine u mestu Prislonica na magistralnom putu Čačak – Beograd.

SZTR **Parketi Tomović** se bavi proizvodnjom i prodajom hrastovog i jasenovog parketa, a po zahtevu kupca isporučuje i razne druge vrste parketa (trešnja, orah, javor...).

Svaki kupac dobija preciznu informaciju o vlažnosti parketa, jer se ona uvek proverava pre isporuke. Parketi firme Tomović su garantovano suvi i spremni za postavljanje.

Parketi Tomović su odlično prihvaćeni u inostranstvu, što dokazuje dugogodišnji kontinuirani izvoz na veoma probirljiva tržišta Australije i Zapadne Evrope.

Parketi Tomović;
32212 Prislonica, Čačak

parketit@eunet.rs
<http://www.parketitomovic.com>

Tel: 032 5485 000; 032 5485 001;
062 281 182; 063 511 113

PIŠE: mr sc Milka Zelić

Nedavno je obeležen Svetski dan zaštite životne sredine, ali sa neslavnim statističkim podacima o kvalitetu životne sredine u Srbiji i u celom svetu. Ovo je povod za intervju sa dr Slavicom Arandelović, doktorom medicine sa završenim specijalističkim posle diplomskim studijama kvantne medicine.

Čovek prekomernim zahvatanjem iz prirode nesvesno uništava sebe, jer je zaboravio da smo „Planetu pozajmili od naših potomaka“. Od pronalaska točka do četvrte tehnološke revolucije, koju sada živimo i koja je čovečanstvu donela brojne blagodeti, prošli su milenijumi.

„U vremenskom periodu od **samo 200 poslednjih godina** čovek je uspeo da zagadi vazduh, vodu, hranu, zemljište i da planetu Zemlju, zajedno sa onim što je u njoj, na njoj i oko nje pretvori u veliko smetlište“, ističe naša sagovornica i dodaje, „Početak zagađenja životne sredine bio je nenamern sa idejom brzog ekonomskog napretka, koji je doveo do razvoja nauke, **iskorenjivanja određenih bolesti, višeg kvaliteta života i jednostavnijeg** obavljanja profesionalnih obaveza“.

Potrebe većine ljudi postale su neograničene

„Savremena ekonomija udovoljava nametnutim ljudskim potrebama, čime do krajnjih granica iscrpljuje sve prirodne resurse. Pošto još uvek nije razvijena mogućnost života na drugim planetama, čovek je počeo da stvara veštačke uslove da zadovolji sve izmaštane želje savremenog čoveka.“

Analiza uticaja prekomerne upotrebe hemijskih proizvoda u domaćinstvima, pre svega u industriji prehrambenih proizvoda: upotreba konzervansa, aditiva u pripremi hrane biljnog i ži-

Ljudsko telo je savršen regulatorni sistem, kaže naša sagovornica, dr Slavica Arandelović

Ljudska umerenost je stub životne sredine

Fotografija lična arhiva

Dr Slavica Arandelović

votinskog porekla, upotreba lekova i hormona u prehrani goveda, svinja, živine pokazuju povećan broj najtežih bolesti ne samo kod odraslih, već i kod dece, kao i porast autoimunih bolesti kod mladih u svim krajevima naše zemlje, naravno i u celom svetu.

Stil života savremenog čoveka je u formi jednokratne upotrebe: plastična čaša, plastična posuda, plastična kesica... brza hrana. Potrošački mentalitet vlada svetom!

Kad govorimo o uticaju plastike na životnu sredinu, obično pomislimo na tone i tone plastičnih kesica i drugih predmeta koje možemo da vidimo svuda oko nas. Međutim, na efekte **mikroplastične zagađenosti na zdravlje ljudi se** ne obraća dovoljno pažnje. Ključni problem sa mikroplastikom je njena **neuništivost! Čak 80 posto ukupnog otpada na Mediteranu čini mikroplastika** koja nastaje usitnjavanjem otpada i na taj način dospeva u prehrambeni lanac. Godišnje na globalnom nivou između 5 do 13 miliona

tona plastike završi u moru, što predstavlja između 1,5 do 4 posto ukupne proizvodnje plastike.

Analiza uzoraka vode iz celog sveta utvrdila je da je veliki deo voda za piće zagađen mikroskopskim fragmentima plastike (83% uzoraka prikupljenih širom sveta, u SAD do 94%). Istraživanja nemačkih brendova piva pokazala su da je mikroplastika prisutna u svim ispitivanim uzorcima. Studija objavljena u Francuskoj pokazala je da mikroplastika postoji ne samo u vodi već i u vazduhu“, ističe dr Slavica Arandelović

Flaširana voda-nasušna ljudska potreba ili opasnost po zdravlje?

„Flaširana voda danas se prodaje kao nešto što obeležava vrhunac čistoće i najbrže je rastuće tržište pića u svetu, vredno 147 milijardi dolara godišnje.“

Testiranje više od 250 boca flaširane vode 11 vodećih brendova otkriva veliku kontaminaciju plastičnim otpadom,

Na globalnom nivou godišnje između 5 do 13 miliona tona plastike završi u moru, što predstavlja između 1,5 do 4 posto ukupne proizvodnje plastike.

Analiza uzoraka vode iz celog sveta utvrdila je da je veliki deo voda za piće zagađen mikroskopskim fragmentima plastike (83% uzoraka prikupljenih širom sveta, u SAD do 94%).

Testiranje više od 250 boca flaširane vode 11 vodećih brendova otkriva veliku kontaminaciju plastičnim otpadom, uključujući polipropilen, najlon i polietilen-tereftalat (PET). Većina plastike ispušta hemikalije koje imaju negativan efekat na reprodukciju, rast, metaboliizam, bubrege i jetru.

uključujući polipropilen, najlon i polietilen-tereftalat (PET). Većina plastike ispušta hemikalije koje imaju negativan efekat na reprodukciju, rast, metaboliizam, bubrege i jetru. Hemikalije kao što je BPA (Bisphenol A), koja se oslobađa iz plastike, u telu čoveka imitira hormon estrogen. Istraživanja su pokazala da 92.6 % Amerikanaca starijih od 6 godina imaju nivo BPA u svom organizmu koji se može detektovati. Još alarmantnije je da je nivo BPA kod dece, između 6 i 11 godina starosti, duplo veći nego kod odraslih osoba.

Ako znamo da se estrogen, inače ženski polni hormon, dodaje i ishrani životinja radi povećanja mase, ne čudi sve jača izraženost ženskih osobina u populaciji širom sveta", objašnjava naša sagovornica.

Ljudsko telo je elektromagnetni fenomen

„Čovek današnjice živi okružen poljem prirodnog porekla, prirodno elektromagnetno polje (EMP) Zemlje i Sunca, vlastitim EM poljem i EM poljem

drugih bioloških organizma i poljem koje stvara praktična svakodnevna aktivnost čoveka-veštačko EMP.

Između prirodnog EM polja i polja bioloških sistema postoji višemenijumska **veza na koju se živi sistem adaptirao**. Veštačko EM polje višestruko prevazilazi po intenzitetu polja prethodne dve grupe i značajno prepokriva njihov frekventni dija-pazon.

Naše **telo je elektromagnetni fenomen**, koji šalje i prima elektromagnetne talase različitog frekventnog opsega. Sigurno da je EM zračenje i 2G i 3G i 4G imalo i **ima uticaj na naš organizam, koje naše telo kako-tako izdržava**, jer se adaptira-lo", ističe naša sagovornica dr Slavica Arandelović

Biorazgradive plastične kese-tehnološka zamka za životnu sredinu

„Nedavno je zabranjeno korišćenje plastičnih kesa. Vrlo brzo smo prešli na platnene vrećice, koje smo mogli da koristimo dok se ne pocepaju, a posle toga i kao krpa za glancanje. Zatim su proizvedene **tzv. biorazgradive plastične kese**. Proizvođači su uveli nov tehnološki proces i prešli na biorazgradive kese.

Ako je za običnu plastičnu kesu potrebno od 100 do 500 godina da se razgradi, biorazgradiva će to učiniti za mnogo kraće vreme i opet će zatrovati vodu, zemlju sadržajem, koji je novom tehnologijom obogaćen i hemijom koja omogućava bržu razgradnju do najsitnijih mikro čestica, koje vetar lako raznosi i koje stižu u pluća čoveka.

Ljudsko telo je **savršen regulatorni sistem**, zasnovan na tri stuba homotoksikologije: detoksikacija i drenaža, imunomodulacija i regulacija organa i ćelija. I nije mu prvi put da se susreće sa nečim, do tada, nepoznatim. I sigurno će se, tokom procesa evolucije, izboriti sa novim izazovima. Ali evolucija je spor proces! O ovome moramo misliti pri implementaciji svake nove tehnologije.

Napredak nauke, tehnologija, pre svega informaciono-komunikacione tehnologije potrebno je podržati. Njihov napredak je neminovan, ali svojim aktivnim angažovanjem i upornošću možemo uticati da taj napredak bude svrsishodan, da prati prilagodljivost bioloških sistema, **da bude u korist nas i naših potomaka**“ **zaključuje dr Slavica Arandelović.** ■

DRVO tehnika nameštaj graditeljstvo i enterijer

Revijalni časopis za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu

EKOpress Blagojević d.o.o. NOVI BEOGRAD Antifašističke borbe 22
Tel/fax: +381 (0) 11 2139 584; +381 (0) 11 311 06 39
www.drvotehnika.com e-mail: office@drvotehnika.com

Budite naš pretplatnik i u 2018. godini
Godišnja pretplata 1.980 dinara ■ za inostranstvo 50 evra

Evropsko

Takmičenje za *Evropsko drvo godine* koje je prvi put održano 2011. godine, za cilj ima isticanje značaja starog drveća koje je deo evropske prirodne kulturne baštine i koje od ljudi zaslužuje posebnu negu i zaštitu.

Za razliku od drugih takmičenja, *Evropsko drvo godine* ne ocenjuje lepotu, veličinu ili starost, već priču koje drvo nosi i njegovu vezu sa ljudima koji ga okružuju. U ovogodišnjem glasanju za pobjednika 2022. godine zabeležen je rekordan broj glasova, ukupno 769.212 ljudi iz svih delova Evrope, a glasanje je završeno 28. februara. *Hrast Dunin – Čuvar Bjalojveške prašume* iz Poljske poneo je ovogodišnju titulu *Evropskog stabla godine*.

PRVO MESTO – *Hrast Dunin*, VRSTA: HRAST LUŽNJAK (*QUERCUS ROBUR L.*), STAROST: 400 GODINA, REGIJA: PRZYBUDKI, POKRAJINA PODLASKIE, POLJSKA

Čuvar Bjalojveške prašume – Stablo hrasta raste na rubu prašume Bjalojveška, jedne od najpoznatijih nizijskih šuma, ne samo u Poljskoj nego i u Evropi. Posebno ga poštuju i dive mu se lokalno stanovništvo, kao i posetitelji ovog dela Poljske. Nadahnjuje mnoge umetnike. Oduševljava posetitelje u svako godišnje doba - tokom pune vegetacije, ali i kad se pokazuje od lišća ogoljena, misteriozno zaobljenih grana.

DRUGO MESTO – *Hrast šume Conxo*, VRSTA: HRAST LUŽNJAK (*QUERCUS ROBUR L.*), STAROST: 250 GODINA, REGIJA: SANTIAGO DE COMPOSTELA, ŠPANIJA

Drvo slobode – Ovaj istorijski hrast rađa se sa prosvetiteljstvom. Svedok je manifestacije pod nazivom *Democratic Banquet of Conxo* 1856. godine, revolucionarnog čina koji objedinjuje ideale nove Evrope: slobodu, jednakost i bratstvo. Rosalía de Castro podupire te vrednosti pionirskim ekološkim protestima u Španiji. A šuma koja to pozdravlja, u podnožju portugalske hodočasničke staze, danas je prava botanička škrinja, koja je otvorena za javnost 2018. godine (uz veliki popularni festival) nakon što je bila nepristupačna više od jednog veka.

TREĆE MESTO – *Veliki hrast plutnjak*, VRSTA: HRAST PLUTNJAK (*QUERCUS SUBER L.*), STAROST: 250 GODINA, REGIJA: VALE DO PEREIRO, ALENTEJO, PORTUGAL

Veliki hrast plutnjak, Vale do Pereiro, u opštini Arraiolos, malo je selo čija okolina odgovara tipičnom krajoliku Alentejo. Među njegovim stazama nalazi se i „Veliki hrast plutnjak“ koji, zbog svoje veličine, u sebi nosi život, budi osjećaje i iznenađuje nas promerom krošnje i načinom na koji je voljen, cenjen i poznat u zajednici. Leti, u svojoj hladovini, sklonište je i ljudima i životinjama, kada ustupa mesto poljskim radnicima za ručak i njihovim stadima.

ČETVRTO MESTO – *Stablo kestena od stotinu konja*, VRSTA: PITOMI KESTEN (*CASTANEA SATIVA L.*), STAROST: 3000 GODINA, REGIJA: SANT'ALFIO, SICILIJA, ITALIJA

Stablo kestena od stotinu konja. Ovo stablo kestena smatra se starijim od 3000 godina. Sastavljeno je od tri velike stabiljke koje moguće pripadaju istom korenskom sistemu. Ako je to tako, to bi bilo najveće drvo na svetu. Legenda kaže kako je kraljica Ivana Aragonska pronašla zaklon sa svim svojim vitezovima, upravo ispod grana ovog ogromnog drveta, nakon oluje. Od tada se stablo kestena, kojeg su posećivali Gete i mnogi drugi pisci i umetnici, naziva „Kestenom od 100 konja“.

PETO MESTO – *Kišobran sa Visokih Tatri*, VRSTA: ŽALOSNA BUKVA (*FAGUS SYLVATICA 'PENDULA'*), STAROST: 70 GODINA, REGIJA: STARI SMOKOVEC - VISOKE TATRE, REGIJA PREŠOV, SLOVAČKA

Danas je nemoguće saznati ko je zasadio ovo stablo - verovatno su to 1950-ih godina učinili učenici škole za hortikulturu Lednice u Moravskoj tokom „Velikog čišćenja“. Budući da je Gorska služba spašavanja na neobičan način usidrila strminu terena od proklizavanja u središtu mesta Stari Smokovec, njeni članovi su uzeli stablo koje se tu nalazilo pod svoje zaštitničko okrilje i čak ga spasili od seče. Iako je najčešće stablo u Evropi, jedinstveno je u Visokim Tatrama i definitivno postoji samo jedna vrsta sa ovakvim morfološkim osobinama.

drvo 2022. godine

6

ŠESTO MESTO – Kipfordovo nagnuto stablo, VRSTA: OBIČNI GLOG (CRATAEGUS MONOGYNA L.), STAROST: 60 GODINA, REGIJA: KIPFORD, DALBEATTIE U GRADOVIMA DAMFRIS & GALOVEJ, ŠKOTSKA, UK

Prkosan, usamljen glog čuva Škotsku obalu. Ovo stablo na obali Damfrisa i Galoveja lep je primer zrelog stabla gloga. Budući da nije spektakularno po veličini, upadljivo dolazi do izražaja kao jedino stablo na vetrovitoj plaži sa školjkama. Tri generacije jedne lokalne porodice Dalbeti uživa u glogovom stablu. Po njemu se pentraju, udaraju ga vetrovi i automobili pri okretanju. Ali još uvek je živo i stoji snažno i ponosno na ivici plaže.

7

SEDMO MESTO – Raspevana lipa, VRSTA: VELELISNA LIPA (TILIA PLATHYPHYLLOS L.), STAROST: 700 GODINA, REGIJA: TELECI, REGIJA PARDUBICE, ČEŠKA REPUBLIKA

Izvor inspiracije i energije. Raspevana lipa (ili Lukas) jedno je od najstarijih i najvećih stabala u Češkoj Republici. Legenda kaže kako se krajem 17. veka jedan nagluvi starac sakrio unutar šupljeg debla, glasno pevajući dok je slušao i prepisivao zabranjene psalme. Prolaznici bi pomislili kako samo drvo pjevuši. Ljudi crpe njegovu energiju ili traže nadahnuće koje je ovo stablo postalo mnogim umetnicima. Oni mu uzvraćaju svojom pažnjom i brigom, kao kada su ga napale gljivice drvene truleži ili kada ga je pogodio grom. Danas njegovi izdanci ne rastu samo u Češkoj već i u inostranstvu.

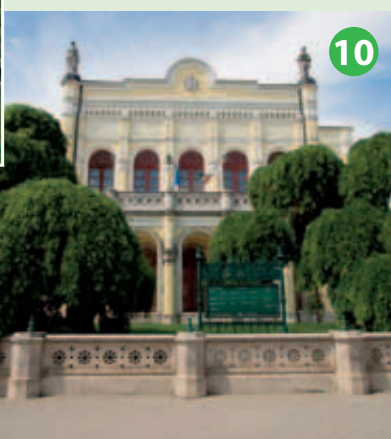
9

8

OSMO MESTO – Multisekularni slatki kesten sa Audranovog trga, VRSTA: PITOMI KESTEN (CASTANEA SATIVA L.), STAROST: 330 GODINA, REGIJA: LA CELLE SAINT-CLOUD U REGIJI ÎLE DE FRANCE, FRANCUSKA

Stablo livade koje je postalo urbano. Nema puno sećanja na prostrane šume i pašnjake, kao ni na najpoznatije stablo kestena iz grada La Celle Saint-Cloud, budući su se njegove grane obično rezale za izradu vinogradskih kočiča. Ali, tokom tri veka, raširio je svoju zadivljujuću široku siluetu i uvijao koru debla, čineći ga danas pravom skulpturom. Bilo je to usamljeno drvo usred livade, ali grad se širio svuda oko! Seosko drvo postalo je vrlo popularno gradsko stablo, danas predstavlja centralni deo trga, preuređen posebno da bi se prikazalo ovo malo blago.

10

DEVETO MESTO – Agin veliki hrast, VRSTA: HRAST LUŽNJAK (QUERCUS ROBUR L.), STAROST: OTPRILIKE 250 GODINA, REGIJA: MEDNI, VIDRIZU ŽUPA, LETONIJA

Nakon sovjetske okupacije naša porodica vratila je vlasništvo nad dedovim poljoprivrednim zemljištem. Pronašli smo moćni hrast koji stoji čvrsto na obali reke Age. Očistili smo grmove oko drveta i dali mu ime Agin veliki hrast. inspirisalo nas je da shvatimo kako Letonija ima drugu najveću gustinu velikih stabala u Evropi. Agin veliki hrast postao je popularno stablo u regiji Limbaži. Sa buđenjem letonske nacije, ovaj hrast otvorio se prema svetu kako bi ga uveseljavao, obrazovao i nadahnjivao! - Ivars Smits, njegovatelj Aginog velikoga hrasta

DESETO MESTO – Kulturalni par - Viseći par japanskih akacija iz pozorišta Čokonai u Debrecinu, VRSTA: VISEĆA JAPANSKA AKACIJA (STYPHNOLOBIUM (SOPHORA) JAPONICUM 'PENDULA'), STAROST: 100 GODINA, REGIJA: DEBRECIN, REGIJA HAJDŪ-BIHAR, MAĐARSKA

Pozorište Čokonai u Debrecinu otvoreno je 7. oktobra 1865. godine. Stabla ispred ove zgrade stara su 100 godina i imaju ogromnu nadsvođenu krošnju. Često su gledala kroz prozore pozorišta, a svake večeri imala su o čemu razgovarati. Zavirivala su iza scene, videla hiljade uspona i padova, doživela teška razdoblja ali i blistave godine. Naša su stabla kuriozitet i u Mađarskoj su pod lokalnom zaštitom, ljudi ih u Debrecinu vole i štite.

Redakcija časopisa *DRVOTEHNIKA* se godinama raspituje o uslovima nominacije nekog od naših stabala u takmičenju za *Evropsko drvo godine*. Imali smo nameru da nominujemo platan kod Konaka kneza Miloša. Organizator nam je odgovorio da će nam poslati propozicije za učešće u ovoj zanimljivoj akciji. Do sada nismo dobili nikakvu informaciju.

simpo
Nameštaj sa dušom
www.simpors.rs

prerada drveta
MOCA d.o.o.
37222 Jablanica - Kruševac
037/ 658 222, 658 223, 658 224
e-mail: dragan.moca@gmail.com
www.moca.rs

Sand
tel: +381 15 470 470
fax: +381 63 470 480
e-mail: office@sand.rs
www.sand.rs

MicroTri
MicroTri d.o.o. :: Karadorđeva 65 :: 11000 Beograd
Tel 011/2628-286; 2621-689 :: Fax 011/2632-297
Email: timber@microtri.rs :: www.microtri.rs

KANTEX
**PROIZVODIŠ KANT TRAKE
ZA NAMEŠTAJ**
11000 Beograd
Minjevi bulevar 18b
(Građevinski centar MERKUR)
Tel: +381 11 2994 779
+381 11 2992 753
Tel/fax: +381 11 2992 762
Email: poruke@kantex.eu
www.kantex.rs

**RADOVIĆ
ENTERIJER**
www.radovic-enterijer.com
Vršbica bb - 11210 Vršbica - Beograd
tel: +381 11 724 160
fax: +381 11 731 740
office@radovic-enterijer.com
TOPINA PUNOG DRVETA

agroflogora
Kozarska Dubica
tel: +387 52 428 530 fax: +387 52 430 884
+387 52 428 531 mob: +387 65 525 089
agrorakd@yahoo.com
www.agroflogora.com

blum
Image of a metal handle mechanism.

intergaga
Jozef Šćurle 13g
11080 Zemun
telefon: 011/7129 072
011/7129 354
011/7129 462
www.intergaga.co.rs
e-mail: intergaga.belgrade@gmail.com
Zastupnik turske firme za
boje i lakove GENC KAYALAR KIMYA **Kayalar**

KOLAREVIĆ
• masivne lamelirane ploče
• nameštaj od punog drveta
• CLT – unakrsno lamelirano drvo
KOLAREVIĆ, Industrijska zona b. b. Čičevac
tel +381 37 805 202 +381 37 805 203
www.kolarevic.rs info@kolarevic.co.rs

KUBIS TRGOVINA DRVETOM
Nake Spasić 10a
11000 Beograd
tel: 011 4087 680
mob: 065 212 2522
kubis@kubisdoo.rs
kubis@eunet.rs
www.kubisdoo.rs
Kubis

novi drveni kombinat
FSC
CE
Sremska Mitrovica
+381 22 621 672
office@novidrvnikombinat.rs www.novidrvnikombinat.rs
Petoslojna panelploča 40 mm
Troslojna panelploča 25 do 30 mm
Topolova šperploča 3,8 do 35 mm
Topolove oblice 1,4 do 2,4 m

DIZAJN INOVATIVNOST KVALITET
Kragujevac, Milentija Popovića 8
tel: +381 (0) 34/ 300 895
BEOGRAD
Vojislava Ilića 85, LOKAL 1
tel: +381 (0) 63/ 627 213
e-mail: office@blazeks.rs
www.blazeks.rs

ALFATERM
Njegoševa 6
32103 Čačak,
radojica@alfaterm.rs
Tel: +381 32 320 645
Mob: +381 63 604 067
+381 64 40 40 750
Fax: +381 32 226 222
www.alfaterm.rs
www.graco.rs
Specijalizovano
preduzeće za
termotehničke
uređaje i postrojenja
površinske zaštite

MARIĆ
PROIZVODIŠ DRVETA
www.mariccacak.co.rs
info@mariccacak.co.rs
www.woodmooddesign.rs
Čačak/Loznica bb. Beograd/Takovska 49a
+381 32 5373 588 +381 11 32 92 718

**STOLARIJA
BOGDANOVIĆ**
PROIZVODNJA
DRVO-ALUMINIJUM STOLARIJE
• Bulevar oslobođenika 153
32000 Čačak
• +381 69 151 00 81 • 060 010 0802
• info@stolarijabogdanovic.rs
www.stolarijabogdanovic.rs

Ovlašćeni zastupnik **KLEIBERIT LEPKOVI**
DEPROM
Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210
deprom@ptt.rs, www.deprom.rs
t/f 034 752 202, 063 88 53 453

AGACIJA
Pločasti Materijali
Nameštaj Po Meri
Okov Za Nameštaj
Više od 20 godina sa vama
SVE ZA VAŠ ENTERIJER

KLASIČAN PARKET, BRODSKI POD I LAMINAT
ugradnja po sistemu „ključ u ruke“
Porodična tradicija za Vaš siguran korak
**NESTA
PARKET**
Beli Potok, Kružni put 20
tel/fax: 011/ 3943 255, mob: 063/334-735
nesta_doo@yahoo.com, nesta.laminati@yahoo.com
www.nestaparketi.co.rs

**MAJOR
ENTERIJER**
MAJOR ENTERIJER DOO,
Bulevar mladih 2,
11250 Železnik
Tel/fax: 011/2580 266
major.enterijer@major.rs,
prodaja@major.rs
www.major.rs
Opremanje
enterijera,
poslovnih
prostora,
ugostiteljskih
i privatnih
objekata

MAŠINE I ALATI ZA OBRADU DRVETA

tel. + 387 53 287 161 ■ + 387 65 745 711
zorana@hezomasine.com
www.hezomasine.com

- Mašine i alati za preradu drveta
- Ventilacija i transport piljevine

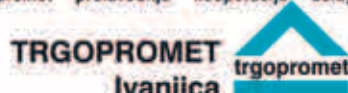
FILOS Čačak - Prijedor, info@filos.rs
Telefon: 032/883-020; 032/883-580
http://www.filos.rs

+381 32 5462 071
+381 32 5462 070
32250 Prilike, Ivanjica, Srbija
info@pelet.org
www.crownforest.rs
www.crownforest.rs

Drvarska 2, Temerin
00 381 64 193 55 67
banija-pal@eunet.rs

Paleta Patosi Gajbice

promet · proizvodnja · kooperacija · usluge

32250 IVANJICA - V. Marinkovića 29
Tel. 032/ 660-195 · 660-196
PREDSTAVNIŠTVO I SKLADIŠTE BEOGRAD
Partizanska 205 (Dobanovačka petlja) · tel. 011/84-08-611

15232 Varna - Šabac
Jovan Milićević
+381 15 284 369
+381 63 83 222 09
podovialbero@gmail.com

- dragi krovni okviri
- rezane grede
- rezane 50x50 i 30x50 nam. dužine do 1.000 mm
- čeljusti
- pilja

prerada drveta i proizvodnja parketa

Beograd, Jurija Gagarina 20z
Tel/fax: 011 3443 647, E-mail: info@can-impex.com
www.can-impex.com

Bio-Therm d.o.o. Radaljevo b.b. 32252 Prilike
mob: 00 381 (0)63 651-907 065 64-63-353
pejovic.stanko@yahoo.com

proizvodnja rezane građe

Radaljevo b.b. 32252 Prilike Ivanjica
tel: 00 381 (0)63 651-907 ■ 065 64-63-353
pejovic.stanko@yahoo.com

PROIZVODNJA PARKETA
Put uspeha vodi do nas!
e-mail: javoracparket@gmail.com
tel. 037 839 022, 037 839 066
fax: 037 839 265

S.Z.T.R. PARKETI TOMOVIĆ
32212 Prislonica-Čačak
tel. +381 32 5485 000, 5485 001, 5485 002
parketi@eunet.rs | www.parketitomovic.com

Drvoprodukt Kocić

- kvalitet na prvom mestu -
Strojkovce · Leskovac
tel: 016/ 795 555 · 063/ 411 293
www.drvoproduktkocić.com
e-mail: drvoproduktkocić@gmail.com
PROIZVODNJA KREVELA OD MASIVNOG DRVETA

PROIZVODI & PRODAJE:
• hrastov masivni pod
• hrastov klasični parket
• hrastovu građu
• briket i drvo za ogrev

Batajnički put bb · Zemun, Beograd
011.7756.914 · 011.7756.915
e-mail: grakom_sn@mts.rs · www.grakomsn.com

11000 Beograd, Visokog Stevana 43 A
Tel/fax: 328-2192
www.topwood.rs
e-mail: office@topwood.rs

MINTERO d.o.o. Ivanjica
Nikola Nešković +381 65 3888 388
+381 32 640 206,
www.mintero.rs office@mintero.rs

- proizvodnja svih vrsta rezane građe
- sušenje i parenje rezane građe
- proizvodnja montažnih objekata

Najkvalitetnije bukovo drvo za industriju nameštaja

PROIZVODNJA GRAĐEVINSKE STOLARIJE
VRATA I PROZORA
Durmitorska bb, Leskovac
063 845 4956 Ljubomir Đorđević
063 114 5484 Ivica Đorđević
borstil@yahoo.com

tapacirani nameštaj
• dušeci u svim dimenzijama
• žičana jezgra
• rezanje sundera po meri
• proizvodnja rezane građe

Strojkovce · Vučje · Leskovac
016-794 507
www.namestajbata.com
office@namestajbata.com

PROIZVODNJA I PRODAJA TRACNIH TESTERA I USLUŽNO OŠTRENJE

24430 ADA, Obiličeva 20
tel. 024 85 20 66
fax: 024 85 12 92
mob. 063 776 47 17
www.petervari.rs

Finalna obrada drveta
ŠEKOVIĆI
Tel: +387 56-653-015
E-mail: fod08@live.com
www.finalnaobradadrвета.com

proizvodnja stolova, kreveta i korpusnog nameštaja od bukve, hrasta i cera

Равни Буљим Ковиљ
Услуге у шумарству
063 507 903 021 2989 398

Ражко Николић директор

ппу доо
Бабине - ПРИЈЕПОЉЕ
Мобилни: 063/77 50 923 064/15 10 800
Телефон: 033/73 195

bukove masivne ploče
bukove četvrtače,
bukova građa i parket

Strojkovce, 16203 Vučje, Leskovac
tel. +381 (16) 794 407 · fax. +381 (16) 794 406
e-mail: info@randjelovic.co.rs · www.randjelovic.co.rs

Ante Mijić
Bročice bb, NOVSKA, HRVATSKA
tel: + 385 (44) 691 951
fax: + 385 (44) 691 955
mob. +385 (98) 262 094

quercus@quercus-ant.hr · www.quercus-ant.hr

ELEKTRONIK · NIŠ

18000 Niš, Borislava Nikolića Serjože 12
Tel/fax: +381 18/211212, 217468, 217469
Cell/Viber/Skype/WhatsApp: +381 63/647073
e-mail: office@nigos.rs
www.nigossusare.rs, www.nigos.rs

HAN PIJESAK

REZANA GRAĐA

tel: + 387 (0) 57/557-356
mob. + 387 (0) 65/581-214

Sistemska rešenja za obradu
pločastih materijala

Alan Bežo

regionalni menadžer prodaje
za BiH, Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju

Mob. + 43 (0) 3142 21751-288
alen.beso@holzher.com

www.nivan-komerc.co.rs
nivankomerc@gmail.com

proizvodnja bukavih elemenata

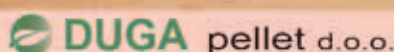
Strojkovce - 16203 Vučje - Leskovac
Tel. +381 16 794 445
Tel/fax. +381 16 794 446

49 godina
sa vama

STRUGARA UROŠ d.o.o.

Ulica Žikina 41, Radinac, Smederevo
telefon: 026/701-156, faks: 026/701-471
e-mail: strugarauros@sohosistem.net

- DRVENI PELET
- REZANA GRAĐA
- LEPLJENI ELEMENTI

71350 Sokolac, Bjeloslavjevići bb, BiH
tel/fax: 00 387 57 448 432
e-mail: duga.sokolac@gmail.com

DRVO JE NAŠ SVET

JAF d.o.o.

Vojački put bb, 22300 Nova Pazova
tel. +381 (0)22 328 125, fax. +381 (0)22 323 346
e-mail: info@jaf.rs, www.jaf.rs

TOP TECH WOODWORKING d.o.o.
Kneza Miloša 25 - 11000 Beograd - Republika Srbija
tel. +381 11 3065 614 - fax. +381 11 3065 616
e-mail: office@toptech.rs

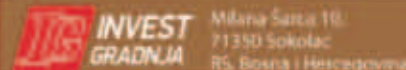
BIESE S.p.A.
Via della Meccanica, 16 - 61122 Pesaro - Italy
tel. +39 0721 459100
e-mail: biessemarketing@biesse.com
www.biesse.com

HAN PIJESAK

SVE VRSTE REZANE GRAĐE
Suva stolarska daska · Elementi za stolariju
Brodski pod · Lamperija · Drveni briket

Tel: +387 (0)57/558-200, 558-201
Mob: +387 (0)65/825-008

Milena Sarda 18,
71350 Sokolac
RS, Bosna i Hercegovina

specijalizovana proizvodnja
drvene ambalaže - drvenih sanduka
za pakovanje namaza i municije

tel. +387 57 230 230, 225 290 fax. +387 57 230 111
info@investgradnja.ba · www.investgradnja.ba

SISTEMI OTPRAŠIVANJA I LAKIRANJA

KIMEL-FILTRI

Siget 18 b, 10000 Zagreb, RH
tel: +385 1 6554 023, 385 1 6553 349
info@kimel-filtri.hr

www.kimel-filtri.hr

lajsne · pragovi · drvena galanterija

Tošin Bunar 110, Novi Beograd
011 319 02 77

rezana građa · lepljeni elementi
(friza, ploče, troslojnice)
brodski pod · lamperija

tel: 00 387 57 401-272; mob: 00 387 65 529-809
e-mail: borzuno1@yahoo.com

VRHUNSKI LEPKOVI RENOMIRANOG
NEMAČKOG PROIZVOĐAČA

marketing · distribution · support

Velvet

Velvet d.o.o. - Vibeška 16 - 10000 Zagreb
tel/fax: +381 11 281 42 83 - 281 31 26 - 281 88 28
e-mail: info@velvet.co.rs

INČ STYLING d.o.o.
Beograd
Šljivarska 18

Tel. Fax.: +381 11 3945442
Mob: +381 63 210912
Mob: +381 63 8196509
Email: inchstyling@yahoo.com

export-import d.o.o.

- izvoz rezane građe i elemenata
- furniri, egzote, troslojnice
- konsalting - FSC
- otkup trupaca

tel: +381 11 3322 460 · tel/fax: +381 11 3322 182
cell: +381 63 204 305
e-mail: rajko@interholz.rs · www.interholz.rs

TERMO DRVO

ORAGO TERMO-T

HRTKOVCi 22427, Kraiška 14
Tel/fax 022 455 848, 455 810

Ljepota prirode u Vašem domu!

Klana 264, 51217 Klana, Hrvatska
tel. +385 51 808 206 · fax. +385 51 808 150
www.diklana.hr

Vesna Spahn
Zastupnik za Srbiju i Crnu Goru

MW GROUP SCG DOO

Čuplićeva 3/1 · 37000 Kruševac
Tel/fax: +381 37 445 070, 445 071, 445 075, 445 077
Mob: 063 622 906
e-mail: mwgroupscg@mts.rs
www.mwgroup.rs

AUTOMATSKA LINIJA za dužinsko spajanje elemenata FL18

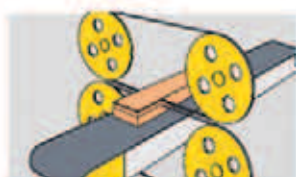
Potpuno automatsko dužinsko spajanje elemenata do dužine 6.200 mm. Izrada horizontalnog i vertikalnog spoja. Kapacitet stroja (poprečno 350 x 40 x 40 mm) i 80 % efektivnog rada u 1 izmeni (7,5 sati) je 12m³ u izmeni.

MADE IN TAIWAN

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

scm group morbidelli stefani gabbiani minimax mahros

ORMA
MACCHINE

REIGNMAC

HOLYTEK
SPECIALIZED TECHNOLOGY FOR WOODWORKING

ACword

CONFIDURO

KOCH Technology

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

Ekskluzivno zastupništvo i servis:

Lestroj d.o.o. (Lestroj) Industrijska zona, Trzin, Slovenija

tel: +386 (0)1 561 05 30, +386 (0)1 561 05 36, info@lestroj.si

www.lestroj.si

ARTech

Okov za prozore
100% Made in Italy

SISTEMI OKOVA ZA VRATA I PROZORE

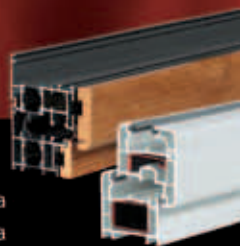
www.agb.it

ARTech je novi AGB sistem okova za okretno nagibne prozore.

ARTech je projektovan po principu modularne logike koja omogućava multifunkcionalnost elemenata, dok proces ugradnje okova dobija na fleksibilnosti, sa daleko manjim zalihama okova na lageru.

ARTech, u skladu sa njegovim imenom, ističe dizajnerska i inovativna tehnička rešenja.

ARTech je plod kreativnosti i iskustva, italijanske proizvodne firme sa učešćem od 100%.

BIESSE

AUTOMAKCIJA

- ▶ INTEGRISAN PROSTOR
- ▶ PRILAGODLJIVA PROIZVODNJA
- ▶ MAKSIMALIZOVANA EFIKASNOST
- ▶ OPTIMALAN BROJ OPERATERA

BR. ELEMENATA
PROIZVEDENIH U SMENI

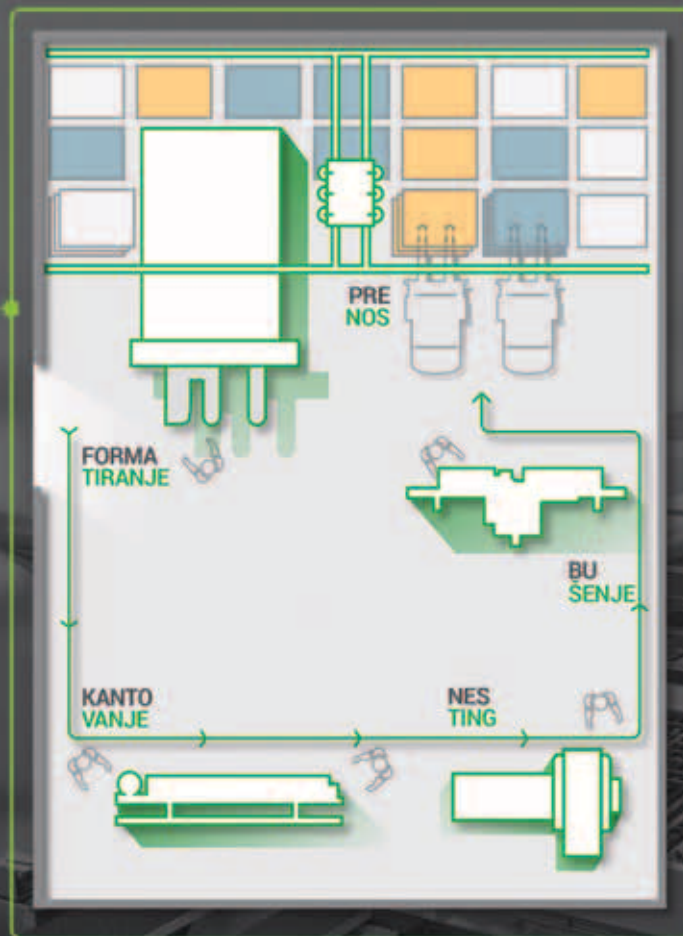
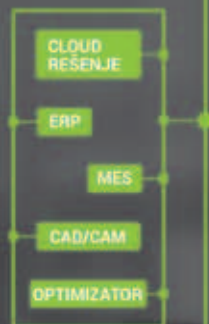
DO **1.000**

BR. OPERATERA

5

POVRŠINA U m²

550

SELCO WN 6
FORMATIZER

STREAM A
JEDNOSTRANA KANTERICA

WINSTORE X3
AUTOMATSKI MAGACIN

BREMA EKO 2.2
MAŠINA ZA VERTIKALNO
BUSENJE

ROVER K FT
CNC NESTING MAŠINA

TOPTECH
WOODWORKING

WWW.TOPTECH.RS

Silestone, sinonim za radnu površinu

TOPS ON TOP

ARTINVEST

Savršeno rešenje za kuhinjske
i kupatilske radne površine

 silestone

HYBRIQ+

Tehnolgy

Kontakt: Miroslav Jovanović
e-mail: miroslav.jovanovic@artinvest.co.rs
Telefon: +381 64 829 46 27

Brend ambasador

Cindy Crawford

